

FUNDACJA
NA RZECZ
NAUKI
POLSKIEJ
FOUNDATION
FOR POLISH
SCIENCE

RAPORT ROCZNY
ANNUAL REPORT
2005

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej
The Foundation for Polish Science

Raport Roczny
Annual Report 2005

*Wspierać tylko najlepszych,
aby mogli stać się jeszcze lepsi*

*Supporting only the best
so that they can become even better*

Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej (FNP) jest niezależną i samodzielną finansowo instytucją typu *non-profit*, powołaną w 1991 r. dla wspierania nauki. Jej fundusz założycielski, w wysokości 95 mln zł, stanowił pozostałość zlikwidowanego w 1990 r. Centralnego Funduszu Rozwoju Nauki i Techniki. Majątek FNP został następnie powiększony zapisem ustawy prywatyzacyjnej z 2000 r. (uchylonym w 2002 r.), dzięki któremu na majątek ten zostało wniesionych 2% środków pochodzących z rozpoczętej w tym okresie prywatyzacji jednoosobowych spółek Skarbu Państwa. Z tego tytułu Fundacja uzyskała w latach 2003–2004 dodatkowe 51,7 mln zł.

Fundacja nie otrzymuje dotacji z budżetu państwa, a jej działalność statutowa finansowana jest z dochodów powstałych z inwestowania na rynku finansowym w oparciu o własne środki, tzn. z aktywnego lokowania w dopuszczone do publicznego obrotu instrumenty, takie jak bony skarbowe, obligacje i akcje. Uzyskane dochody przeznaczane są na pokrycie kosztów programowych oraz na zabezpieczenie wartości posiadanego funduszu. Ze środków wypracowanych w ten sposób Fundacja przyznała dotychczas nauce 270 mln zł, zaś obecna wartość rynkowa jej aktywów zbliża się do 400 mln zł.

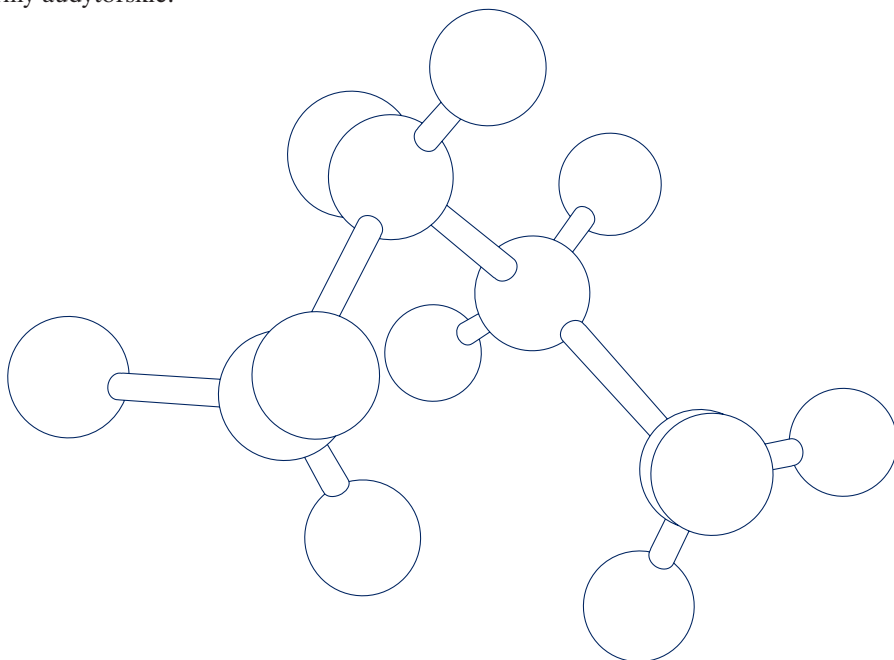
Statutowe cele Fundacji obejmują:

- wspieranie uznanych przez środowisko naukowców i zespołów badawczych pracujących w tych obszarach nauki, które posiadają znaczenie dla rozwoju cywilizacyjnego, kulturowego i gospodarczego Polski oraz jej międzynarodowego prestiżu,
- wspieranie transferu polskich osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej,
- wspieranie inicjatyw inwestycyjnych służących nauce w Polsce.

Przyznawanie wszelkich subwencji, nagród oraz stypendiów odbywa się w trybie konkursu, stosownie do ustanawianych corocznie przez Fundację programów działania, a jednocześnie zgodnie z jej dewizą: *wspierać tylko najlepszych, aby mogli stać się jeszcze lepsi*. Przyznając subwencje, Fundacja wykazuje dbałość o wyraźne odróżnienie uwzględnianych przez siebie przedmiotów finansowania od tych, które należą do kompetencji budżetu państwa.

Fundacja aktywnie angażuje się też we wspieranie międzynarodowej współpracy naukowej oraz w działania ułatwiające wymianę myśli naukowej.

Dbając o przejrzystość i jawność swoich działań, Fundacja publikuje obszerne sprawozdania ze swej działalności w formie Raportów rocznych, zaś jej sprawozdania finansowe badane są co roku przez renomowane firmy audytorskie.

Władze Fundacji na rzecz Nauki Polskiej FNP Authorities

RADA FUNDACJI THE COUNCIL OF THE FOUNDATION

(kadencja od 1.09.2004 do 31.08.2008/
*term of office from 1 September 2004
to 31 August 2008*)

Przewodnicząca/*Council Chairperson*
Prof. Janina Józwiak

Wiceprzewodniczący/*Deputy Chairman*
Prof. Kazimierz Stępień

Członkowie/*Council Members:*
Prof. Włodzimierz Bolecki
Prof. Andrzej Członkowski
Prof. Jan Gawęcki
Prof. Władysław Torbicz
Prof. Maciej Żylicz

(skład Rady FNP od 1.09.2005/
from 1 September 2005
the FNP Council consists of)

Przewodnicząca/*Council Chairperson*
Prof. Janina Józwiak

Wiceprzewodniczący/*Deputy Chairman*
Prof. Kazimierz Stępień

Członkowie/*Council Members*
Prof. Włodzimierz Bolecki
Prof. Andrzej Członkowski
Prof. Jan Gawęcki
Prof. Maciej W. Grabski
Prof. Władysław Torbicz

ZARZĄD FUNDACJI THE EXECUTIVE BOARD

(do 31.08.2005/*until 31 August 2005*)

Prezes Zarządu/*President of the Board*
Prof. Maciej Władysław Grabski

Wiceprezes Zarządu/*Deputy President*
Prof. Marian Grynberg

Wiceprezes Zarządu/*Deputy President*
Dr Tomasz Perkowski

(od 1.09.2005/*from 1 September 2005*)

Prezes Zarządu/*President of the Board*
Prof. Maciej Żylicz

Wiceprezes Zarządu/*Deputy President*
Dr Tomasz Perkowski

Rada FNP

(od lewej) profesorowie: W. Bolecki, K. Stępień, W. Torbicz, J. Józwiak, J. Gawęcki, M. W. Grabski, A. Członkowski.

Members of the FNP Council

(from left) professors: W. Bolecki, K. Stępień, W. Torbicz, J. Józwiak, J. Gawęcki, M. W. Grabski, A. Członkowski.

Zarząd FNP (od lewej): prof. M. Żylicz, dr T. Perkowski.

Members of the FNP Board (from left): Prof. M Żylicz, Dr T. Perkowski.

List Przewodniczącej Rady Fundacji

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej odgrywa wyjątkową rolę w polskim systemie finansowania badań naukowych. Pragnąc uczestniczyć w procesie budowania znaczącej pozycji i prestiżu polskiej nauki w Europie i na świecie, Fundacja adresuje swoje działania do najlepszych – w każdej z kolejnych generacji – polskich naukowców.

Ważnym wyróżnikiem działań Fundacji jest to, że beneficjentami jej wsparcia finansowego są indywidualni uczeni i tworzone przez nich zespoły, nie zaś instytucje badawcze. Wynika to z przekonania, wyrażanego zarówno przez poprzednie, jak i przez aktualne władze Fundacji, że kluczową rolę w kształtowaniu prawdziwie twórczego środowiska naukowego, mogącego skutecznie konkurować z najlepszymi ośrodkami badawczymi na świecie, pełnią osiągający znakomite wyniki badawcze indywidualni uczeni, którzy stając się liderami w swojej dziedzinie nauki, zyskują w oczach przedstawicieli młodszych generacji autorytet „mistrzów”, tworzą szkoły naukowe i wyznaczają wysokie standardy badań naukowych.

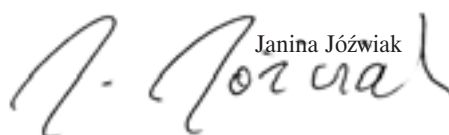
Fundacja wspiera najlepszych naukowców na różnych etapach ich kariery naukowej: od stypendium dla młodych naukowców po subsydia profesorskie. Zawsze jednak kryterium wyboru najlepszych jest dla niej indywidualny sukces naukowy i to, czy stanowi on znaczący wkład w światowe osiągnięcia badawcze. Niezmiennie też w procedury wyboru beneficjentów Fundacji wbudowana jest zasada *peer review*, a więc dokonywanie oceny osiągnięć uczestników konkursów przez samo środowisko. Nadaje to wyróżnieniom Fundacji szczególną wartość.

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej przez kilkanaście lat swojej działalności wypracowała uznane w środowisku standardy wspierania rozwoju polskiej nauki. Kształtowały się one na gruncie przekonania, iż o jakości nauki stanowią jej elity, których osiągnięcia badawcze oceniane są w konfrontacji z osiągnięciami światowymi. I chociaż w samej nazwie Fundacji jest bezpośrednio odniesienie do nauki polskiej, to długofalowym celem działań FNP jest wprowadzenie na trwałe polskiej nauki do systemu nauki światowej, a to możliwe będzie przede wszystkim poprzez wzrost „konkurencyjności” rezultatów prac badawczych polskich uczonych, z drugiej zaś strony – poprzez ich liczący się udział w międzynarodowych sieciach, zespołach i projektach naukowych.

Całość działań Fundacji, a także realizacja poszczególnych programów są przez zarząd i Radę Fundacji monitorowane i podlegają ocenie. W miarę potrzeby do programów wprowadzane są korekty, a zakres i kierunki aktywności Fundacji ewoluują w zależności od aktualnych wyzwań i potrzeb polskiej nauki.

Od 2006 roku programy Fundacji również uległy korekcie. Kontynuowana będzie większość dotychczasowych, cieszących się zainteresowaniem środowiska naukowego konkursów (w tym „flagowego” przedsięwzięcia, jakim jest Nagroda FNP), a ponadto uruchomione zostały programy nowe, adresowane głównie do młodych naukowców: POWROTY, FOCUS, INNOWATOR. Pisze o nich więcej prof. Maciej Żylicz obok w swoim liście – ja chcę tylko dodać, że nowym programom przyświecają dwa główne cele: zwiększenie szans na osiągnięcie sukcesu naukowego przez dobrze zapowiadających się, ciekawym dorobku, młodych uczonych, a ponadto – wspieranie transferu do gospodarki polskiej wyników badań, mających podwyższyć jej innowacyjność, a w konsekwencji – międzynarodową konkurencyjność.

W imieniu Rady Fundacji na rzecz Nauki Polskiej wyrażam nadzieję, że wszystkie – zarówno te nowe inicjatywy Fundacji, jak i dotychczasowe – programy spotkają się z życzliwą aprobatą i zainteresowaniem środowiska naukowego, a sama Fundacja nadal cieszyć się będzie zaufaniem i uznaniem dla realizowanej przez nią misji.

Janina Józwiak

List Prezesa Zarządu

SZANOWNI PAŃSTWO,

Rok 2005 był dla naszej instytucji o tyle wyjątkowy, iż nastąpiła w jego trakcie zmiana władz Fundacji. Po 12 latach kierowania zarządem FNP prof. Maciej W. Grabski podjął decyzję o przejściu na emeryturę. Rada Fundacji powierzyła mi stanowisko prezesa zarządu i z dniem 1 września 2005 r. rozpocząłem pracę w FNP. Przedstawione Państwu sprawozdanie dotyczy więc roku, w którym przez jego większą część (8 miesięcy) Fundacją kierował poprzedni zarząd, a dopiero potem – obecny. Tak więc to nie nasze działania, ale decyzje poprzednich władz FNP sprawiły, że dziś możemy przekazać Państwu pomyślne informacje na temat sytuacji finansowej Fundacji w 2005 r.

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej została powołana do życia przed 15 laty aktem notarialnym z 21 grudnia 1990 r., a 6 lutego 1991 r. – wpisana do rejestru sądowego, co zapoczątkowało jej działalność. W ciągu tych 15 lat Fundacja nie tylko pomnożyła swoje aktywa (w roku 1991 wynosiły one 95 mln zł, a obecnie, na koniec 2005 roku – blisko 400 mln zł), ale także wspomogła naukowców pracujących w Polsce niebagatelną sumą 270 mln zł. Jednocześnie, co równie ważne, Fundacja wypracowała sobie przez te lata prestiż i uznanie środowiska naukowego oraz model działania niezależnej od rządu organizacji wspierającej naukę.

Jest to zasługa poprzedniego zarządu: profesorów Macieja W. Grabskiego i Mariana Grynberga, wiceprezesa i skarbnika Grzegorza Krawczyka, a w późniejszym okresie – wiceprezesa dr. Tomasa Perkowskiego; istotną rolę w tym procesie miała też Rada Fundacji działająca kolejno pod przewodnictwem prof. Henryka Ratajczaka, prof. Janusza Sławińskiego oraz (w obecnej kadencji) prof. Janiny Józwiak.

Nowy zarząd, na razie dwuosobowy, pragnie kontynuować politykę poprzednich władz Fundacji i wspierać najlepszych uczonych, aby stawali się jeszcze lepsi. Zatem Fundacja realizować będzie w 2006 r. prawie 20 programów, w tym trzy nowe: POWROTY, FOCUS i INNOWATOR. Założenia tych programów udało się dopracować w szczególności jeszcze w 2005 roku, ze znaczącym udziałem poprzedniego zarządu oraz wspólnie z Radą Fundacji. Zarząd poprzedni opracował także, a Rada Fundacji przyjęła „Założenia programowe FNP na lata 2005–2008” (ich skrót dostępny jest na stronie internetowej Fundacji).

Wprowadzane obecnie nowe programy realizują postulaty zawarte w „Założeniach” i skierowane są do ludzi młodych. Oto krótko ich charakterystyka.

- Program POWROTY ma stanowić pomoc dla najlepszych młodych uczonych, którzy po uzyskaniu doktoratu za granicą lub po zakończeniu zagranicznego stażu podoktorskiego chcieliby powrócić do Polski, aby podjąć pracę naukową w krajowej uczelni wyższej, instytucji naukowym lub placówce badawczo-rozwojowej.

- Wszyscy wiemy, jak trudno w naszym kraju rozpocząć tworzenie samodzielnego zespołu badawczego. Fundacja postanowiła zatem uruchomić nowy program o nazwie FOCUS, w ramach którego finansować będzie budowanie nowych zespołów badawczych, co rok w innej dziedzinie. W 2006 roku objęto nim naukowców zajmujących się modelowaniem matematycznym w biologii. Program adresowany jest do ludzi młodych, których dorobek badawczy świadczy o samodzielności naukowej.
- Trzeci nowy program, wprowadzony w 2006 r., skierowany jest do doktorantów oraz osób już posiadających stopień doktorski, a pragnących założyć firmę, aby wdrożyć własny pomysł innowacyjny. Fundacja zamierza – poprzez odpowiednie szkolenia – przygotować uczestników programu do realizacji tego celu, a także udzielić pomocy w patentowaniu wynalazków i sporządzeniu biznesplanów. Następnie, na podstawie konkursu biznesplanów, Fundacja wyłoni spośród uczestników kilka najlepszych osób lub zespołów badawczych, którym udzieli pomocy finansowej na uruchomienie własnej firmy oraz pomoże im w staraniach o zdobycie środków na dalsze finansowanie wdrożenia.

Rozpoczynając pracę w Fundacji jako jej nowy prezes, musiałem odpowiedzieć sobie na kilka zasadniczych pytań. Niektóre z nich były natury bardziej osobistej: W jakim stopniu uda mi się połączyć pracę naukową z funkcją prezesa zarządu FNP? Na to pytanie odpowie za jakiś czas samo życie.

Inne, znacznie ważniejsze pytania dotyczą przyszłości Fundacji: Czy powinna ona przeobrazić się w instytucję w rodzaju amerykańskiej National Science Foundation, szwajcarskiej NSF czy DFG w Niemczech, które redystrybuują pieniądze przeznaczone przez państwo na naukę? Jestem przekonany, że powstanie w Polsce takiej instytucji jest niezbędne, gdyż wymagają tego standardy europejskie obowiązujące w obszarze finansowania badań naukowych. Nie spełniając ich, Polska nie może uczestniczyć w wielu inicjatywach Unii Europejskiej, takich np. jak program EURYI, który promuje tworzenie nowych laboratoriów naukowych w krajach członkowskich poprzez wsparcie wyselekcjonowanego w dwustopniowej procedurze młodego lidera laboratorium, który może uzyskać na działania swojego zespołu 250 tys. euro rocznie przez pięć lat. Cele naszego programu FOCUS są podobne, ale jego laureat otrzyma od FNP kwotę kilka razy mniejszą.

Polska nie może być także, ze względu na niespełnianie wspomnianych standardów, pełnoprawnym członkiem struktury EUROHORC, skupiającej europejskie organizacje przydzielające granty w poszczególnych krajach. W Unii Europejskiej jest bowiem normą, co należy podkreślić, że to organizacje pozarządowe – oczywiście w oparciu o konkursy i system *peer review* – redystrybuują fundusze budżetowe, w tym także pieniądze na projekty badawcze. Istniejąca w Polsce Rada Nauki (utworzona przy Ministrze Nauki i Informatyzacji, a teraz działająca jako organ doradczy przy Ministrze Edukacji i Nauki) nie może ze względu na swój status i charakter być uznana na forum UE za tego typu organizację.

Powraca zatem pytanie: Czy Fundacja na rzecz Nauki Polskiej powinna podjąć się zadania, jakim jest udział w procesie redystrybucji środków budżetowych na naukę? Z pewnością nie, gdyż jej misja, określona statutem, jest zupełnie inna. Natomiast dostosowanie prawa wewnętrznego do wymogów Unii Europejskiej, w tym usunięcie ewidentnych wad w strukturze finansowania nauki w Polsce, jak też powołanie odpowiednich instytucji – to wszystko należy niewątpliwie do obowiąz-

ków państwa. Fundacja, w miarę swych możliwości, będzie wspierała powstawanie takich instytucji w Polsce, np. poprzez organizowanie dyskusji i sporządzanie ekspertyz naukowych. Jednak zasadnicze zadanie Fundacji definiuje jej misja, którą jest wspieranie najlepszych, aby mogli być jeszcze lepsi, przy czym nie polega to na bezpośrednim wspieraniu instytucji naukowych, ale konkretnych naukowców, także poprzez udoskonalanie ich warsztatów badawczych. To jest właśnie zasadnicza różnica między działalnością FNP a rolą i zadaniami instytucji rządowych odpowiedzialnych za finansowanie nauki w Polsce.

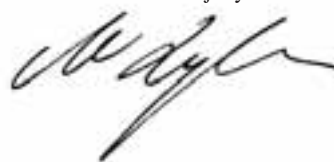
Ostre kryteria selekcji najlepszych, stosowane w konkursach Fundacji, pokazują, że nie jest ich aż tak wielu. Jeśli udałooby się nam skutecznie wspomagać od 3 do 5% najlepszych naukowców pracujących w Polsce, to osiągnęlibyśmy zamierzony cel swoich działań. Wydaje się jednak, że kwota około 23 mln zł rocznie, którą jesteśmy w stanie przeznaczyć obecnie na cele programowe, nie jest wystarczająca do pełnej realizacji tak pojmowanej misji Fundacji. Dopiero odzyskanie od Skarbu Państwa należnych FNP pieniędzy z prywatyzacji PKO BP (ok. 283 mln zł plus odsetki) pozwoliłoby otworzyć zupełnie nowy rozdział w dziejach Fundacji. FNP może bowiem wydać na wspieranie nauki tyle, ile zarobi na inwestycjach na rynku kapitałowym. Zasilenie naszych aktywów środkami z prywatyzacji umożliwiłoby zwiększenie wydatków programowych Fundacji do 35–40 mln zł rocznie i to dopiero pozwoliłoby na osiągnięcie właściwej skali wsparcia finansowego dla najlepszych naukowców pracujących w Polsce.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że Fundacja nie działa w próżni, dlatego – niezależnie od zwykłej aktywności – podejmujemy różne inicjatywy, które mogą zwiększyć strumień środków finansowych przeznaczony dla najlepszych naukowców pracujących w Polsce. Współdziałamy w tym zakresie m.in. z takimi instytucjami, jak Deutsche Forschungsgemeinschaft, Max Planck Gesellschaft, Aleksander von Humboldt-Stiftung, rozpoczynamy współpracę z Norweską Radą Nauki oraz z amerykańską National Science Foundation. Będziemy aplikować do UE w ramach VII Programu Ramowego o dodatkowe środki na stypendia dla młodych uczonych uczestniczących w naszych programach POWROTY, FOCUS i KOLUMB. Otwieramy dostępność niektórych programów FNP dla naukowców z zagranicy, aby zachęcić i umożliwić im pracę w Polsce, z polskimi zespołami badawczymi.

Wyjątkowość roku 2005 w historii FNP polegała także na tym, że był to pierwszy rok działania Fundacji jako uznanej formalnie instytucji pożytku publicznego. Dzięki odpisom podatkowym, przekazanych na nasze konto przez wiele osób, zwiększył się fundusz przeznaczony na pomoc młodym pracownikom naukowym powracającym z zagranicy w programie POWROTY. Dziękujemy bardzo za to wsparcie. W tym przypadku ważny jest dla nas nie tylko zakres finansowy tego przedsięwzięcia. Wpłaty te świadczą o tym, że Fundacja zyskała sobie trwałe miejsce nie tylko w świadomości środowiska naukowego naszego kraju, ale także w opinii społecznej. Odpisy podatkowe przeznaczone dla Fundacji pochodziły bowiem od ludzi nauki, ale też od przedstawicieli biznesu, polityki, środowisk twórczych oraz od ludzi spoza tych środowisk – i to jest dla nas ważne i bardzo cenne. Uważamy bowiem, że sytuacja nauki w naszym kraju zmieni się zasadniczo dopiero wtedy, gdy powszechne stanie się przekonanie, że finansując naukę, inwestujemy w istotę w naszą przyszłość. Wszystkim darczyńcom jeszcze raz serdecznie dziękuję i cieszę się bardzo, że mamy tylu przyjaciół.

Warszawa, 31 stycznia 2006 r.

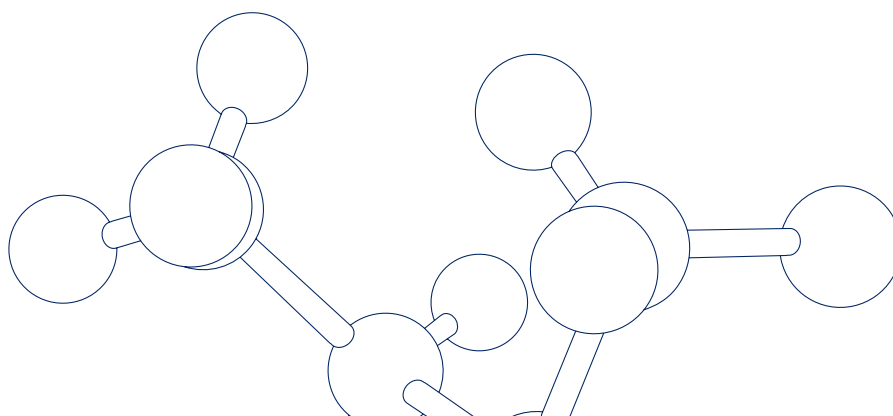
Maciej Żylicz

Działalność programowa Fundacji

Programy realizowane przez FNP w roku 2005 zgrupowane były w następujących działach: Nagrody i subsydia, Stypendia krajowe, Stypendia zagraniczne, Wspieranie warsztatów naukowych, Programy wydawnicze i konferencje, Programy współpracy międzynarodowej. Na działalność programową wydatkowano w roku sprawozdawczym kwotę 22 126 818,54 zł. Oto wydatki statutowe w roku 2005:

Nagroda FNP	502 515,76
Subsydia profesorskie	3 644 352,19
Stypendia krajowe dla młodych naukowców	3 860 395,81
Stypendia zagraniczne dla młodych doktorów	2 509 154,69
Granty wspomagające dla stypendystów po stażach zagranicznych	331 565,47
Krajowe stypendia wyjazdowe	93 524,00
Stypendia konferencyjne	549 268,67
Stypendia na kwerendy za granicą	369 446,28
Stypendia dla naukowców z Europy Środkowowschodniej	430 883,00
Stypendium im. A. von Humboldta	332 817,21
Program NESTOR	155 000,00
Program MILAB	5 014 131,17
Program MONOGRAFIE	325 589,95
Program BIOS	1 007 804,15
Program TECHNE	421 488,20
Program WYDAWNICTWA	544 080,65
Program SUBIN	1 404 557,64
Eksploratorium Integracji Europejskiej	187 000,00
Konferencje FNP	130 315,77
Składki wspierające dla towarzystw naukowych i Nagroda im. Białkowskiego	81 549,39
Program TRANSLACJE	193 114,99
Nagroda Naukowa „Copernicus”	26 563,55
Pozostała działalność statutowa	11 700,00
PROGRAMY RAZEM	22 126 818,54

Nagrody i subsydia

NAGRODA FNP

W 2005 r. Fundacja po raz czternasty przyznała coroczne nagrody za wybitne osiągnięcia i odkrycia, które stanowią istotny wkład w życie duchowe i postęp cywilizacyjny naszego kraju oraz zapewniają Polsce miejsce w nauce światowej. Te indywidualne nagrody przyznawane są w czterech głównych dziedzinach nauki, a ich wysokość wynosiła 100 tys. zł brutto.

Zgodnie z nowym, obowiązującym od tego roku regulaminem, przedmiotem nagrody mogą być nie tylko indywidualne osiągnięcia uczonych polskich, ale także obcokrajowców mieszkających i pracujących w Polsce od co najmniej 4 lat lub obcokrajowców zajmujących się tematyką polską, uzyskane lub potwierdzone w okresie czterech lat poprzedzających datę zgłoszenia do konkursu.

Laureatami Nagrody FNP w 2005 r. zostali:

w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych:

- **prof. dr hab. Karol Myśliwiec** z Zakładu Archeologii Śródziemnomorskiej PAN w Warszawie za odkrycie grobowca wezyra Merefnebefa w nekropoli w Sakkarze (Egipt) udokumentowane w monografii „The Tomb of Merefnebef” (2004),

w dziedzinie nauk przyrodniczych i medycznych:

- **prof. dr Zofia Kielan-Jaworowska**, em. profesor w Instytucie Paleobiologii PAN w Warszawie za twórczą syntezę badań nad mezozoiczną ewolucją ssaków przedstawioną w fundamentalnym dziele „Mammals from the Age of Dinosaur” (2004),

w dziedzinie nauk technicznych:

- **prof. dr hab. inż. Roman Słowiński** z Instytutu Informatyki Politechniki Poznańskiej za opracowanie metodyki komputerowego wspomaganie decyzji podejmowanych na podstawie niepełnych danych.

W dziedzinie nauk ścisłych nagrody nie przyznano.

SUBSYDIA PROFESORSKIE

Trzyletnie znaczące subsydia finansowe na intensyfikowanie już prowadzonych prac lub podejmowanie nowych kierunków badań przyznawane są co roku przez Fundację 15 wybitnym uczonym z określonego obszaru nauki. Laureaci wyłaniani są w drodze kilkustopniowego zamkniętego konkursu.

Celem programu jest wsparcie tych uczonych, którzy potrafią skutecznie łączyć pracę naukową z kształceniem młodej kadry. W odróżnieniu od typowych grantów, program ten nie zobowiązuje beneficjentów do realizowania z góry określonego szczegółowego programu badawczego. Umożliwia to uczonym zarówno kontynuację dotychczas prowadzonych badań, jak i podjęcie nowego kierunku poszukiwań.

Ósma edycja konkursu objęła obszar nauk technicznych. Każdy z jego laureatów otrzyma w ciągu 3 lat łącznie 240 tys. zł.

Oto lista laureatów konkursu:

Laureat

Instytucja

Temat badań

Prof. dr hab. inż. Maciej Bugajski
Instytut Technologii Elektronowej,
Warszawa
Kwantowe struktury dla fotoniki

Prof. dr hab. inż. Tadeusz Burczyński
Politechnika Śląska, Wydział
Mechaniczny Technologiczny
*Obliczenia inteligentne w optymalizacji
i identyfikacji konstrukcji i materiałów*

Prof. dr hab. Marek Darowski
Instytut Biocybernetyki i Inżynierii
Biomedycznej PAN, Warszawa
*Rozwój koncepcji i zastosowań hybrydo-
wych modeli układów krążenia
i oddychania*

Prof. dr hab. inż. Marek Domański
Politechnika Poznańska, Wydział
Elektryczny
*Rozwój teorii i technik dla zastosowań
w zaawansowanych systemach
multimedialnych*

Prof. dr hab. inż. Andrzej Jajszczyk
Akademia Górniczo-Hutnicza, Wydział
Elektrotechniki, Automatyki,
Informatyki i Elektroniki
Inteligentne sieci optyczne

Prof. dr hab. Zbigniew Kowalczyk
Politechnika Warszawska,
Wydział Chemiczny
*Termicznie modyfikowane węgle jako
nośniki faz aktywnych katalizatorów
przeznaczonych do syntezy amoniaku
i hydroodsiarczania*

Prof. dr hab. inż. Cezary Madryas
Politechnika Wrocławska, Wydział
Budownictwa Lądowego i Wodnego
*Strategia przystosowania konstrukcji sieci
kanalizacyjnych dla potrzeb miasta
przyszłości*

Prof. dr hab. inż. Jan Misiewicz
Politechnika Wrocławska, Wydział
Podstawowych Problemów Techniki
*Badania struktur z półprzewodnikowymi
studniami i kropkami kwantowymi prze-
znaczonych na lasery telekomunikacyjne*

Prof. dr hab. Józef Modelski
Politechnika Warszawska,
Wydział Elektrotechniki
i Technik Informatycznych
*Systemy radiokomunikacyjne przyszłych
generacji – metody analizy, projektowa-
nia i realizacji*

Prof. dr hab. inż. Janusz Mroczka
Politechnika Wrocławska, Wydział
Elektroniki
*Metrologiczne uwarunkowania
fotonicznych metod analizy spektralnej
i polaryzacyjnej promieniowania
rozproszonego w układach dyspersyjnych*

Prof. dr hab. inż. Jerzy Nowacki
Politechnika Szczecińska, Wydział
Mechaniczny
*Kształtowanie struktury i właściwości
warstwy wierzchniej nadstopów*

Prof. dr hab. inż. Wiesław Ostachowicz
Instytut Maszyn Przepływowych PAN,
Gdańsk
*Badania konstrukcji kompozytowych
o sterowalnych właściwościach fizycznych
(z zastosowaniem materiałów
wielofunkcyjnych)*

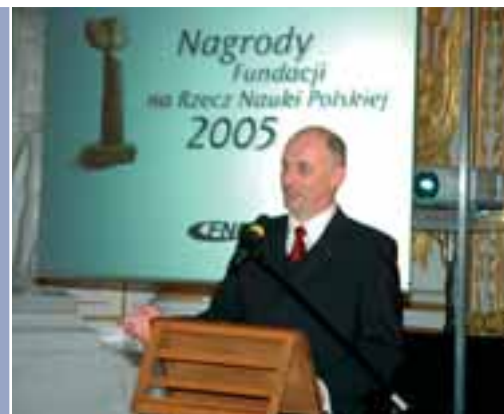
Prof. dr hab. inż. Ewaryst Rafajłowicz
Politechnika Wrocławska, Wydział
Elektroniki
*Nieliniowe przetwarzanie strumieni
informacji w procesach decyzyjnych*

Prof. dr hab. inż. Leszek Rutkowski
Politechnika Częstochowska, Wydział
Inżynierii Mechanicznej i Informatyki
*Nowe metody podejmowania decyzji
z wykorzystaniem technik inteligencji
komputerowej*

Prof. dr hab. inż. Krzysztof Tchoń
Politechnika Wrocławska,
Wydział Elektroniki
*Rozwój matematycznych podstaw
robotyki: metoda endogenicznej przestrze-
ni konfiguracyjnej*

*Laureatka Nagrody FNP 2005,
prof. Zofia Kielan-Jaworowska,
z prof. Maciejem Żyliczem
podczas uroczystości
na Zamku Królewskim
w Warszawie, grudzień 2005.*

*Wystąpienie prof. Macieja Żylicza,
prezesa FNP.*

Stypendia krajowe

STYPENDIA KRAJOWE DLA MŁODYCH NAUKOWCÓW

Są to roczne stypendia dla najzdolniejszych młodych naukowców (w wieku do 30 lat) z dorobkiem udokumentowanym publikacjami. Co roku otrzymuje je ok. 100 osób. Od edycji 2001 r. stypendiści mają możliwość ubiegania się o przedłużenie stypendium na drugi rok.

Konkurs w 2005 roku odbywał się po raz trzynasty. Nadesłano 761 wniosków, a w efekcie procedury konkursowej przyznano 102 roczne stypendia, każde w wysokości 20 tys. zł (zwolnionych od podatku dochodowego). Przedłużono także na drugi rok stypendia 82 laureatom poprzedniej edycji konkursu.

Jesienią roku 2005 rozpoczęto również procedurę konkursową stypendiów krajowych dla młodych naukowców na rok 2006.

Oto lista laureatów XIII edycji konkursu.

Stypendysta Dziedzina Instytucja

mgr Tomasz Bajraszewski
fizyka
Uniwersytet Mikołaja Kopernika

mgr Aneta Balcerczyk
biochemia
Uniwersytet Łódzki

mgr Jakub Bijak
ekonomia
Środkowoeuropejskie Forum
Badań Migracyjnych

dr Ewa Bińczyk
filozofia
Uniwersytet Mikołaja Kopernika

mgr Konrad Bobiatyński
historia
Uniwersytet Warszawski

mgr Mikołaj Bojańczyk
informatyka
Uniwersytet Warszawski

mgr Leszek Bosek
prawo
Uniwersytet Warszawski

dr Michał Brzeziński
ekonomia
Uniwersytet Warszawski

dr Marcin Bukala
historia
Politechnika Wroclawska

mgr Marcin Całbecki
literaturoznawstwo
Uniwersytet Gdański

dr Anna Cedro
geografia
Uniwersytet Szczeciński

mgr inż. Agata Chmurzyńska
zootechnika
Akademia Rolnicza im.
A. Cieszkowskiego w Poznaniu

mgr inż. Agnieszka Chrobak
biologia medyczna
Instytut Immunologii i Terapii
Doświadczalnej PAN

dr Jerzy Dajka
fizyka
Uniwersytet Śląski

dr Michał Daszykowski
chemia
Uniwersytet Śląski

mgr Iwona Dąbkowska
chemia
Uniwersytet Gdański

dr Marcin Drąg
chemia
Politechnika Wroclawska

mgr Grzegorz Dubin
biotechnologia
Uniwersytet Jagielloński

mgr Rafał Dutkiewicz
biochemia
Uniwersytet Gdański

mgr Bartłomiej Dybiec
fizyka
Uniwersytet Jagielloński

mgr inż. Krzysztof Fleszar
informatyka
Politechnika Warszawska

dr Maciej Forycki
historia
Uniwersytet im. Adama
Mickiewicza

dr Agata Fronczak
fizyka
Politechnika Warszawska

mgr Światosław Gal
matematyka
Uniwersytet Warszawski

dr Adrian Gleń
literaturoznawstwo
Uniwersytet Opolski

mgr inż. Anna Głowacka
inżynieria materiałowa
Politechnika Warszawska

mgr Izabela Grabowska-
-Lusińska
ekonomia
Uniwersytet Warszawski

mgr Katarzyna Guzew
chemia
Uniwersytet Gdański

dr Krzysztof Gwosdz
geografia
Uniwersytet Jagielloński

dr Szymon Jaroszewicz
informatyka
Politechnika Szczecińska

dr Filip Jeleń
biochemia
Uniwersytet Wroclawski

mgr Agnieszka Jelewska-Michaś
nauki o sztuce
Uniwersytet im.
Adama Mickiewicza

mgr inż. Joanna Jędrys
geologia
Akademia Górniczo-Hutnicza

mgr inż. Damian Józefiak
zootechnika
Akademia Rolnicza im.
A. Cieszkowskiego w Poznaniu

dr Monika Kaczmarek
zootechnika
Instytut Rozrodu Zwierząt
i Badań Żywności PAN

mgr Bartosz Kaliski
historia
Szkoła Nauk Społecznych
przy IFiS PAN

lek. med. Karol Kamiński
medycyna
Akademia Medyczna
w Białymstoku

dr Agata Klejman
biologia medyczna
Instytut Biologii Doświadczalnej
im. M. Nenckiego PAN

dr Piotr Kletowski
nauki o sztuce
Uniwersytet Jagielloński

dr n. med. Mariusz Koda
medycyna
Akademia Medyczna
w Białymstoku

mgr Aleksandra Kolano-Burian
inżynieria materiałowa
Politechnika Warszawska

mgr Leszek Kołodziejczyk
filozofia
Uniwersytet Warszawski

lek. med. Katarzyna Kozar-
-Kamińska
biologia medyczna
Samodzielny Publiczny Centralny
Szpital Kliniczny Akademii
Medycznej

mgr Ewa Kozela
farmaceutyka i farmakologia
Instytut Farmakologii PAN

dr Krzysztof Krupiński
matematyka
Instytut Matematyczny PAN

mgr inż. Łukasz Kulas
telekomunikacja
Politechnika Gdańska

dr Tomasz Kwapiński
fizyka
Uniwersytet Marii Curie-
-Sklodowskiej

dr Arkadiusz Lach
prawo
Uniwersytet Mikołaja Kopernika

dr Marek Łuczowski
chemia
Uniwersytet Wrocławski

mgr Tomasz Łysak
literaturoznawstwo
Szkoła Nauk Społecznych
przy IFiS PAN

mgr inż. Mariusz Maćkowski
zootechnika
Akademia Rolnicza im.
A. Cieszkowskiego w Poznaniu

lek. med. Marcin Makowski
medycyna
Samodzielny Publiczny Centralny
Szpital Kliniczny Akademii
Medycznej

dr Justyna Maliszewska-
-Nienartowicz
prawo
Uniwersytet Mikołaja Kopernika

dr Katarzyna Marciniak
literaturoznawstwo
Uniwersytet Warszawski

mgr inż. Paweł Marć
elektronika
Wojskowa Akademia Techniczna

mgr inż. Adam Matonia
biocybernetyka i inżynieria
biomedyczna
Instytut Techniki i Aparatury
Medycznej

dr Marcin Molenda
inżynieria materiałowa
Uniwersytet Jagielloński

mgr Jakub Momro
literaturoznawstwo
Uniwersytet Jagielloński

lek. Marcin Moniuszko
medycyna
Akademia Medyczna
w Białymstoku

mgr inż. Halina Niemiec
elektronika
Akademia Górniczo-Hutnicza

dr Konrad Ocalewicz
rybactwo
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie

dr Adriana Olbert-Majkut
chemia
Uniwersytet Wrocławski

mgr Sebastian Olejniczak
chemia
Centrum Badań Molekularnych
i Makromolekularnych PAN

lek. med. Monika Ołdak
medycyna
Akademia Medyczna w Warszawie

dr Radosław Pankiewicz
chemia
Uniwersytet im.
Adama Mickiewicza

dr Anna Pawlik
biologia
Instytut Immunologii i Terapii
Doświadczalnej PAN

mgr Beata Pepłońska
biologia medyczna
Instytut Medycyny Doświadczalnej
i Klinicznej PAN

mgr inż. Marcin Pisarek
inżynieria materiałowa
Politechnika Warszawska

mgr Patryk Pleskot
historia
Uniwersytet Warszawski

dr Paulina Płochocka
fizyka
Uniwersytet Warszawski

dr Jan Potkański
literaturoznawstwo
Uniwersytet Warszawski

mgr Anna Ptak
biologia
Uniwersytet Jagielloński

dr Magdalena Regel-Rosocka
technologia chemiczna
Politechnika Poznańska

mgr Radosław Romaniuk
literaturoznawstwo
Uniwersytet Warszawski

dr inż. Tomasz Ruman
chemia
Politechnika Rzeszowska

dr Witold Sadowski
literaturoznawstwo
Uniwersytet Warszawski

dr Mariusz Salamon
geologia
Uniwersytet Śląski

mgr Dobromił Serwa
ekonomia
Szkoła Główna Handlowa

dr Marcin Siepak
geologia
Uniwersytet im.
Adama Mickiewicza

mgr Katarzyna Słabkowska
fizyka
Uniwersytet Mikołaja Kopernika

dr Marta Smolińska-Byczuk
nauki o sztuce
Uniwersytet Mikołaja Kopernika

mgr Jacek Sokołowski
prawo
Uniwersytet Jagielloński

mgr Katarzyna Starowicz
farmaceutyka i farmakologia
Instytut Farmakologii PAN

mgr inż. Łukasz Stępień
agronomia
Instytut Genetyki Roślin PAN

mgr Tomasz Sulej
geologia
Instytut Paleobiologii PAN

dr Andrzej Szeptycki
nauki o polityce
Uniwersytet Warszawski

dr inż. Dariusz Szmigiel
technologia chemiczna
Instytut Technologii Elektronowej

dr inż. Sylwia Szotek
biocybernetyka i inżynieria
biomedyczna
Politechnika Wrocławska

mgr Paulina Święcicka-
-Wystrychowska
prawo
Uniwersytet Jagielloński

mgr Roman Trzaskowski
prawo
Uniwersytet Kardynała
Stefana Wyszyńskiego

mgr Krzysztof Tymicki
socjologia
Szkoła Główna Handlowa

mgr inż. Marta Waclawczyk
mechanika
Instytut Maszyn Przepływowych
PAN

mgr Ewa Wawrzyńska
fizyka
Uniwersytet Jagielloński

dr Michał Wierchoń
psychologia
Uniwersytet Jagielloński

dr inż. Jarosław Woliński
zootechnika
Instytut Fizjologii i Żywienia
Zwierząt im. J. Kielanowskiego
PAN

mgr Agnieszka Wołoś
fizyka
Uniwersytet Warszawski

dr Cezary Wójcik
ekonomia
Instytut Nauk Ekonomicznych
PAN

mgr Magdalena Wrzesień
geografia
Uniwersytet Warszawski

lek. med. Lucjan Wyrwicz
medycyna
Centrum Medyczne Kształcenia
Podyplomowego

dr Justyna Zajac
nauki o polityce
Uniwersytet Warszawski

dr Izabella Zawisza
chemia
Instytut Chemii Fizycznej PAN

dr Michał Zieliński
chemia
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza

KRAJOWE STYPENDIA WYJAZDOWE

Mogą je otrzymać młodzi naukowcy (do 35 lat) ze stopniem doktora na kilkumiesięczny (1–3 miesiące) wyjazd do wiodących ośrodków naukowych w Polsce w celu prowadzenia badań i nawiązania ściślejszej współpracy z daną placówką. Program ma sprzyjać zwiększaniu mobilności kadry naukowej, ułatwiać prowadzenie badań interdyscyplinarnych oraz sprzyjać lepszemu wykorzystaniu aparatury badawczej. W uzasadnionych przypadkach stypendium może być przedłużone na okres do 3 miesięcy.

Na podstawie oceny 17 nadesłanych wniosków przyznano 10 stypendiów, każde w wysokości 3,5 tys. zł miesięcznie.

Stypendia otrzymali:

- **dr Jacek Biesiada** z Wydziału Inżynierii Materiałowej i Metalurgii Politechniki Śląskiej w Katowicach na staż na Wydziale Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu;
- **dr Michał Chmielewski** z Instytutu Chemii Organicznej PAN w Warszawie na staż na Wydziale Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego;
- **dr Adam Cieślak** z Katedry Żywności Zwierząt i Gospodarki Paszowej Akademii Rolniczej w Poznaniu na staż w Instytucie Fizjologii i Żywności Zwierząt PAN w Jabłonie;
- **dr Arkadiusz Gut** z Wydziału Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na staż w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie;
- **dr Krzysztof Józwiak** z Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Lublinie na staż w Międzynarodowym Instytucie Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie;
- **dr Adam Kiersnowski** z Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej na staż w Instytucie Inżynierii Tekstyliów i Materiałów Polimerowych Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej;
- **dr Piotr Młynarz** z Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej na staż na Wydziale Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
- **dr Marek Rajch** z Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na staż w Niemieckim Instytucie Historycznym w Warszawie oraz w Instytucie Historii PAN w Warszawie;
- **dr Magdalena Siwiec** z Instytutu Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego na staż w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie;
- **dr Anna Skoracka** z Instytutu Biologii Środowiska Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na staż w Katedrze Entomologii Stosowanej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

PROGRAM NESTOR

Jest to program stypendialny adresowany do wybitnych polskich uczonych, którzy po osiągnięciu wieku emerytalnego chcieliby wykorzystać swoją wiedzę i doświadczenie, aby wesprzeć rozwijające się placówki naukowe znajdujące się w innych miastach, głównie takie, które dopiero budują swoją naukową pozycję. W ramach tego programu Fundacja finansuje wyjazdy emerytowanych uczonych – na okres nie dłuższy niż 4 miesiące – do placówek prowadzących badania naukowe i mających prawo nadawania stopnia doktora, które wystąpiły z odpowiednim zaproszeniem, po uprzednim uzgodnieniu z osobą zainteresowaną celem, terminem i okresem trwania jej pobytu w ich placówce.

W dwóch edycjach konkursu, które odbyły się w 2005 roku, czteromiesięczne stypendia przyznano 5 emerytowanym uczonym, każde w wysokości 20 tys. zł. Otrzymali je:

- **prof. dr hab. Danuta Frąckowiak**, em. profesor fizyki z Politechniki Poznańskiej, na czteromiesięczny pobyt w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie;
- **prof. dr hab. Jerzy Koczorowski**, em. profesor chemii z Uniwersytetu Warszawskiego, na czteromiesięczny pobyt w Uniwersytecie w Białymstoku;
- **prof. dr hab. Marian Pokropek**, etnograf i etnolog z Uniwersytetu Warszawskiego, na czteromiesięczny pobyt w filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie;
- **prof. dr hab. Bogdan Sadowski** z warszawskiej Akademii Medycznej, specjalista ds. fizjologii, na czteromiesięczny pobyt w Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach;
- **prof. dr hab. Andrzej Wiktor**, zoolog (malakolog) z Uniwersytetu Wrocławskiego, na czteromiesięczny pobyt w Instytucie Ochrony Roślin w Poznaniu.

Stypendia zagraniczne

STYPENDIA ZAGRANICZNE DLA MŁODYCH DOKTORÓW

Stypendia te umożliwiają młodym polskim uczonym (do 35 lat) odbycie podoktorskich staży (od 6 do 12 miesięcy) w najlepszych ośrodkach naukowych świata.

Kandydaci oceniani są na podstawie dotychczasowego dorobku naukowego oraz przedstawionego projektu badawczego, jaki zamierzają realizować w zagranicznym ośrodku. Istotnym kryterium przyznania stypendium jest ranga naukowa wybranego ośrodka.

Średnia wysokość stypendiów zagranicznych odpowiada wysokości stypendiów typu *postdoc*, przyznawanych w wybranym przez kandydata ośrodku i wynosi od 2200 do 3000 euro miesięcznie (lub równowartość w innej walucie), w zależności od miejsca odbywania stażu. Fundacja ponadto pokrywa koszty podróży stypendysty i współmałżonka, jeśli zamierza on przebywać ze stypendystą co najmniej przez 6 miesięcy, oraz koszty ubezpieczenia stypendysty w czasie pobytu za granicą.

Począwszy od 2004 r., na mocy porozumienia zawartego między FNP a Polsko-Amerykańską Komisją ds. Nauki i Technologii, jedno ze stypendiów jest finansowane z niewykorzystanych środków funduszu „Maria Skłodowska-Curie Joint Fund II”. Stypendium to, noszące imię Marii Skłodowskiej-Curie, przeznaczone jest dla kandydata z dziedziny nauk ścisłych, przyrodniczych lub technicznych na odbycie stażu w wyróżniającym się ośrodku naukowym w Stanach Zjednoczonych.

W ramach tego konkursu FNP przyznaje również stypendium na wyjazd do Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego (European University Institute) we Florencji na badania w dziedzinach ważnych dla procesu integracji europejskiej, a także – od 2005 r. – stypendium w School of Slavonic and East European Studies, University College London, na prowadzenie badań w zakresie tzw. Polish Studies. W latach poprzednich stypendium do SSEES przyznawane było we współpracy z SSEES oraz współfinansowane przez FNP, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Wielkiej Brytanii i Fundację M. B. Grabowskiego.

Do edycji konkursu stypendialnego w 2005 r. wpłynęło 65 wniosków. W efekcie dwustopniowej procedury konkursowej przyznano 18 stypendiów na staże zagraniczne.

Stypendia otrzymały następujące osoby:

- **dr Piotr Bębas** z Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego na półroczny staż w Department of Zoology – Centre for Gene Research & Biotechnology, Oregon State University (USA);
- **dr Karolina Caban** z Wydziału Chemii Uniwersytetu Warszawskiego na roczny staż w Institut für Schichten und Grenzflächen, Jülich (Niemcy);
- **dr inż. Rafał Długosz** z Instytutu Sterowania i Inżynierii Systemów Politechniki Poznańskiej na roczny staż w Department of Electrical and Computer Engineering, University of Alberta w Edmonton (Kanada);
- **dr Barbara Fryzeł** z Instytutu Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Jagiellońskiego na roczny staż w School of Slavonic and East European Studies, University College London (Anglia);
- **dr Szymon Kaczanowski** z Instytutu Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie na roczny staż w Department of Organismic and Evolutionary Biology, Harvard University w Bostonie (USA);
- **dr Janusz Kapuśniak** z Instytutu Chemii i Ochrony Środowiska Akademii im. J. Długosza w Częstochowie na roczny staż w Department of Food Science and Human Nutrition, Iowa State University, (USA);
- **dr Robert Kudrawiec** z Instytutu Fizyki Politechniki Wrocławskiej na roczny staż w Department of Electrical Engineering, Stanford University (USA);
- **dr Maciej Łazarczyk** z Centrum Biostruktury Akademii Medycznej w Warszawie na roczny staż w Institut Pasteur w Paryżu (Francja);
- **dr med. Rafał Olszanecki** z Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego na półroczny staż w Department of Pharmacology, New York Medical College (USA);
- **dr Adam Rycerz** z Instytutu Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego na roczny staż w Instituut-Lorentz, Universiteit Leiden (Holandia);
- **dr Paweł Sachadyn** z Wydziału Chemicznego Politechniki Gdańskiej na roczny staż w The Wistar Institute w Filadelfii (USA);
- **dr Krzysztof Sobczak** z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu na roczny staż w Department of Neurology, University of Rochester Medical Center (USA);
- **dr Anna Sosnowska-Jordanovska** z Ośrodka Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego na roczny staż w Multinational Institute for American Studies, New York University (USA);
- **dr Mikołaj Sołtysek** z Instytutu Historii Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku na półroczny staż w Institute for Social Research, University of Michigan (USA);
- **dr Anna Szykiewicz** z Instytutu Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego na roczny staż w Department of Geological Sciences, Indiana University (USA);
- **dr Hubert Wierzbowski** z Instytutu Nauk Geologicznych PAN na półroczny staż w Institut für Geologie und Mineralogie, Universität Erlangen-Nürnberg (Niemcy);
- **dr inż. Adam Woźniak** z Wydziału Mechatroniki Politechniki Warszawskiej na roczny staż w Centre de Recherche en Fabrication Haute Performance, Polytechnique de Montreal (Kanada).

Stypendium finansowane z funduszu „Maria Skłodowska-Curie Joint Fund II” otrzymał **dr Grzegorz Kudła** z Międzynarodowego Instytutu Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie na roczny staż w Bauer Center for Genomics Research, Harvard University (USA).

Dwojgu stypendystom z 2004 r. – **dr Katarzynie Pernal** z Instytutu Fizyki Uniwersytetu Szczecińskiego oraz **dr. Tomaszowi Zaleskiemu** z Instytutu Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN we Wrocławiu – przedłużono na ich wniosek staże zagraniczne do 12 miesięcy.

GRANTY WSPOMAGAJĄCE

Od roku 2001 stypendyści po powrocie ze stażu zagranicznego do Polski mogą ubiegać się o grant wspomagający w wysokości do 40 tys. zł, który ma im pomóc w stworzeniu lub unowocześnieniu ich warsztatów badawczych. W 2005 roku grant taki uzyskało 12 osób:

- dr Piotr Garstecki z Instytutu Chemii Fizycznej PAN,
- dr Aneta Kasza z Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- dr Tomasz Klimczuk z Politechniki Gdańskiej,
- dr Mariusz Malinowski z Politechniki Warszawskiej,
- dr Adam Opalski z Uniwersytetu Warszawskiego,
- dr Tomasz Osiejuk z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- dr Wojciech Piasecki z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,
- dr Konrad Rejdak z Akademii Medycznej w Lublinie,
- dr Wojciech Sowa z Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- dr Michał Stachura z Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- dr Piotr Tryjanowski z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- dr Justyna Wiśniewska z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

STYPENDIA NA KWERENDY ZA GRANICĄ

Ten program stypendialny, istniejący od 2002 r., umożliwia naukowcom realizującym oryginalne prace badawcze kilkumiesięczne wyjazdy do zagranicznych bibliotek i archiwów na przeprowadzenie kwerend, jakich wymagają ich badania.

Do edycji konkursu w 2005 r. wpłynęło 109 wniosków. W oparciu o ich ocenę, dokonaną przez powołany przez FNP zespół sześciu recenzentów, podjęto decyzję o przyznaniu 25 stypendiów.

Lista stypendystów – obok.

Z uroczystości wręczenia stypendiów krajowych na Zamku Królewskim w Warszawie, marzec 2005.

Dwójka laureatów XIII edycji konkursu z dyplomami.

Dyplomy stypendialne wręczają prof. Janina Józwiak i prof. Maciej W. Grabski.

Stypendysta
Instytucja
Miejsce kwerendy
Czas pobytu (w miesiącach)

dr Piotr Andrusieczko
Pomorska Akademia Pedagogiczna
w Słupsku
KIJÓW
2

dr Andrzej Betlej
Uniwersytet Jagielloński
KIJÓW, MODENA, RZYM
3

dr Piotr Chomik
Uniwersytet w Białymstoku
WILNO
2

dr Renata Ciolek
Uniwersytet Warszawski
LUBLANA
2

prof. dr hab. Roman Czaja
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
SZTOKHOLM
1

dr hab. Marek Dulnicz
Instytut Archeologii
i Etnologii PAN
BAMBERG, LANDSHUT
1

prof. dr hab. Mirosława
Hanusiewicz
Katolicki Uniwersytet Lubelski
LONDYN
2

dr Urszula Hara
Państwowy Instytut Geologiczny,
Warszawa
BUENOS AIRES
1

dr Krzysztof Jaskułowski
Uniwersytet Wrocławski
LONDYN
3

dr Bernard Linek
Państwowy Instytut Naukowy
– Instytut Śląski w Opolu
BERLIN
1

dr Przemysław Marciniak
Uniwersytet Śląski
LONDYN
2

prof. dr hab.
Wojciech Nowakowski
Uniwersytet Warszawski
RYGA, TALLIN
1

dr Marek Olbrycht
Uniwersytet Rzeszowski
LONDYN
3

dr Stanisław Pijaj
Uniwersytet Jagielloński
PRAGA
3

dr Dariusz Rogut
Filia Akademii Świętokrzyskiej
w Piotrkowie Trybunalskim
MOSKWA, WILNO
2,5

dr Ewa Rudnicka
Uniwersytet Warszawski
LWÓW
2,5

dr Andrzej Sakowicz
Uniwersytet w Białymstoku
FREIBURG
2

dr Anna Skolimowska
Uniwersytet Warszawski
UPPSALA
2

dr Paweł Sowiński
Instytut Studiów Politycznych PAN
PARYŻ
1

dr Andrzej Szczerski
Uniwersytet Jagielloński
MONACHIUM
2

prof. dr hab. Bogdan Szlachta
Uniwersytet Jagielloński
OXFORD, EDYNBURG
2

prof. dr hab. Krzysztof Tarka
Uniwersytet Opolski
PARYŻ
2

dr Piotr Tylus
Uniwersytet Jagielloński
MONTREAL
3

dr Andrzej Wiśniewski
Uniwersytet Wrocławski
TYBINGA
3

dr Grzegorz Zieziula
Instytut Sztuki PAN
PARYŻ
3

STYPENDIA KONFERENCYJNE

Przyznawane są na dofinansowanie kosztów udziału polskich naukowców (w wieku do 40 lat) w międzynarodowych konferencjach, sympozjach i kongresach. Program, finansowany w całości przez FNP, realizowany jest przez Towarzystwo Naukowe Warszawskie.

W 2005 r. przeprowadzono cztery edycje konkursu, rozpatrując 590 wniosków. W kolejnych edycjach programu przyznano łącznie 159 stypendiów. Ich wykaz zamieszczamy poniżej.

Stypendysta
Instytucja
Miejsce konferencji
Dotacja w zł

Wojciech Augustyniak
Uniwersytet Warszawski
WIELKA BRYTANIA
3300

Maciej Banach
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
PORTUGALIA
3000

Beata Banaszewska
Akademia Medyczna w Poznaniu
KANADA
5000

Paweł Bartoszczuk
Instytut Badań Systemowych PAN
USA
5000

Jarosław Berent
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
CHINY
6000

Agnieszka Blitek
Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań
Żywności PAN
HOLANDIA
2000

Mateusz Bogucki
Instytut Archeologii
i Etnologii PAN
USA
3300

Agnieszka Bogusławska-
-Olejniczak
Centrum Biologii Medycznej PAN
JAPONIA
3100

Mateusz Borowski
Uniwersytet Jagielloński
USA
3500

Grzegorz Brona
Uniwersytet Warszawski
USA
2000

Dariusz Brykała
Instytut Geografii i Przestrzennego
Zagospodarowania PAN
FRANCJA
2100

Aleksander Byrski
Akademia Górniczo-Hutnicza
USA
4000

Zbigniew Caputa
Uniwersytet Śląski
CHORWACJA
3500

Anna Cedro
Uniwersytet Szczeciński
CHINY
5200

Łukasz Chimiak
Uniwersytet Gdański
NIEMCY
650

Michał Chmielewski
Instytut Chemii Organicznej PAN
NIEMCY
2500

Elżbieta Cieślak
Instytut Botaniki
im. W. Szafera PAN
AUSTRIA
2600

Aleksandra Cisłak
Szkoła Wyższa Psychologii
Społecznej
NIEMCY
900

Anita Cybulska-Kłosowicz
Instytut Biologii Doświadczalnej
im. M. Nenckiego PAN
IRLANDIA
2000

Michał Ksawery Cyrański
Uniwersytet Warszawski
KANADA
4000

Małgorzata Czarna
Uniwersytet im.
Adama Mickiewicza
FRANCJA
3000

Dorota Darmochwał-Kolarz
Akademia Medyczna w Lublinie
CZARNOGÓRA
4000

Justyna Deszcz-Tryhubczak
Uniwersytet Wrocławski
IRLANDIA
3200

Dorota Domagalska
Uniwersytet Łódzki
IZRAEL
3000

Grzegorz Dubin
Uniwersytet Jagielloński
KANADA
3800

Dorota Dworakowska
Akademia Medyczna w Gdańsku
AUSTRALIA
6000

Radosław Dylewski
Uniwersytet im.
Adama Mickiewicza
USA
3500

Piotr Dziurdzia
Akademia Górniczo-Hutnicza
CHINY
4500

Izabela Figiel-Ożóg
Instytut Biologii Doświadczalnej
im. M. Nenckiego PAN
AUSTRIA
2000

Małgorzata Filip
Instytut Farmakologii PAN
HISZPANIA
3400

Emilia Fornal
Katolicki Uniwersytet Lubelski
WŁOCHY
4000

Paweł Gancarczyk
Instytut Sztuki PAN
FRANCJA
2100

Michał Gąsiorowski
Instytut Nauk Geologicznych PAN
SZWAJCARIA
2900

Renata Godlewska
Uniwersytet Warszawski
AUSTRALIA
3000

Stanisław Goźdz-Roszkowski
Uniwersytet Łódzki
WŁOCHY
2800

Michał Greszta
Uniwersytet Warszawski
USA
4500

Wojciech Grochala
Uniwersytet Warszawski
USA
4000

Marcin Grotthuss
Instytut BioInfoBank
USA
4000

Agnieszka Helman-Ważny
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
WIELKA BRYTANIA
4000

Irena Huk
Uniwersytet Warszawski
WŁOCHY
2000

Agnieszka Jabłonowska
Instytut Biochemii i Biofizyki PAN
HISZPANIA
3000

Katarzyna Anna Jadwiszczak
Uniwersytet w Białymstoku
ROSJA
800

Krzysztof Jamroziak
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
USA
3500

Marek Jamrozy
Uniwersytet Jagielloński
WŁOCHY
3000

Dominika Januś
Uniwersytet Jagielloński
WIELKA BRYTANIA
2500

Wiesława Jarmuszkiewicz
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza
AUSTRIA
3700

Aneta Jezierska
Uniwersytet Wrocławski
DANIA
1400

Krzysztof Juszczyżyn
Politechnika Wrocławska
WŁOCHY
2700

Magdalena Kaczmarek
Szkoła Wyższa Psychologii
Społecznej
NIEMCY
1800

Zbigniew Karpiński
Instytut Filozofii i Socjologii PAN
SZWECJA
1500

Paweł Kasprowski
Politechnika Śląska
USA
4000

Anetta Kępczyńska-Walczak
Politechnika Łódzka
PORTUGALIA
2800

Dorota Kiezbak-Mandera
Uniwersytet Jagielloński
NIEMCY
2100

Agnieszka Kierzkowska
Uniwersytet Zielonogórski
WŁOCHY
3500

Marcin Kilanowski
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
WIELKA BRYTANIA
2000

Jarosław Knabel
Instytut Podstawowych Problemów
Techniki PAN
WŁOCHY
3500

Elżbieta Kołaczowska
Uniwersytet Jagielloński
AUSTRALIA
5000

Grzegorz Kopecki
Politechnika Rzeszowska
USA
5000

Karolina Kossakowska-Petrycka
Uniwersytet Łódzki
USA
1500

Beata Kostrubiec
Katolicki Uniwersytet Lubelski
ROSJA
2000

Katarzyna Kowalska
Uniwersytet Warszawski
HISZPANIA
3000

Grzegorz Kowalski
Uniwersytet Warszawski
WŁOCHY
1000

Atina Krajewska
Uniwersytet Wrocławski
AUSTRIA
2000

Jakub Kronenberg
Uniwersytet Łódzki
SZWECJA
2000

Krzysztof Książek
Akademia Medyczna w Poznaniu
WŁOCHY
3000

Michał Kuniecki
Uniwersytet Jagielloński
PORTUGALIA
3000

Kamila Kusz
Instytut Genetyki Człowieka PAN
USA
3500

Agnieszka Latocha
Uniwersytet Wrocławski
WIELKA BRYTANIA
800

Rafał Lech
Politechnika Gdańska
USA
4000

Bogdan Dariusz Lewczuk
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie
NIEMCY
2800

Izabela Lubowiecka Politechnika Gdańska HISZPANIA 3000	Michał Maniowski Politechnika Krakowska HISZPANIA 3500	Marcin Miłkowski Instytut Filozofii i Socjologii PAN DANIA 1500	Bogusław Obara Instytut Mechaniki Górotworu PAN CZECHY 2000
Beata Łabuz-Roszak Śląska Akademia Medyczna GRECJA 1000	Michał Markuszewski Akademia Medyczna w Gdańsku JAPONIA 5700	Marek Miśkiewicz Akademia Górniczo-Hutnicza CHORWACJA 2500	Marcin Ocypa Uniwersytet Warszawski WĘGRY 1400
Iwona Łakomska Uniwersytet Mikołaja Kopernika WŁOCHY 1600	Katarzyna Materna Politechnika Poznańska CHINY 2100	Marta Moskal Akademia Rolnicza w Krakowie WIELKA BRYTANIA 2000	Tomasz Oczkowski Instytut Genetyki Roślin PAN PORTUGALIA 2500
Agnieszka Łoboda Uniwersytet Jagielloński NIEMCY 2200	Jacek Mąkinia Politechnika Gdańska JAPONIA 4500	Dariusz Mrozek Politechnika Śląska ARUBA 5000	Joanna Odrowąż-Sypniewska Uniwersytet Warszawski PORTUGALIA 1500
Marcin Łuczak Instytut Maszyn Przeplwowych PAN USA 3000	Mariusz Mieszka Akademia Górniczo-Hutnicza USA 4000	Beata Myśliwa-Kurdziel Uniwersytet Jagielloński SZWAJCARIA 3000	Adriana Olbert-Majkut Uniwersytet Warszawski DANIA 2500
Adriana Magalska Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN WĘGRY 2600	Gabriela Michalska Uniwersytet Wrocławski WĘGRY 2100	Tomasz Nabagło Politechnika Krakowska MONACO 600	Tomasz Opach Uniwersytet Warszawski HISZPANIA 3500
Urszula Majewska Akademia Świętokrzyska WŁOCHY 2400	Rafał Michalski Akademia Pedagogiczna w Krakowie USA 4400	Monika Naumowicz Uniwersytet w Białymstoku PORTUGALIA 3500	Piotr Orłowski Politechnika Szczecińska CZECHY 3000
Paweł Majewski Uniwersytet Warszawski TURCJA 2300	Magdalena Miecznicka Instytut Badań Literackich PAN KANADA 3800	Tomasz Niedzielski Uniwersytet Wrocławski HOLANDIA 1500	Wojciech Pacuski Uniwersytet Warszawski FRANCJA 2300
Małgorzata Makowska-Janusik Akademia im. Jana Długosza FRANCJA 3000	Krzysztof Miecznikowski Uniwersytet Warszawski KANADA 5000	Izabela Nowak Uniwersytet im. Adama Mickiewicza KANADA 4000	Agnieszka Palej Uniwersytet Jagielloński FRANCJA 2700

*Grono laureatów VIII edycji „Subsydiów profesorskich”
wraz z prof. M. W. Grabskim i prof. M. Grynbergiem
podczas uroczystości w Pałacu Kazimierzowskim, czerwiec 2005.*

*Laureat subsydium,
prof. Leszek Rutkowski
z Politechniki Częstochowskiej,
odbiera pamiątkowy dyplom
z rąk prof. Mariana Grynberga;
w głębi po lewej
– prof. Maciej W. Grabski.*

Marian Paluch
Uniwersytet Śląski
JAPONIA
4200

Zbigniew Pastuszek
Uniwersytet Marii
Curie-Skłodowskiej
TAJWAN
4500

Joanna Pawlak
Uniwersytet Warszawski
TURCJA
1900

Marek Pawlikowski
Politechnika Warszawska
CHINY
3500

Mirosława Pawlyta
Uniwersytet Śląski
GRECJA
1500

Andrzej Perec
Politechnika Koszalińska
USA
5000

Grzegorz Pochwatko
Instytut Psychologii PAN
NIEMCY
1700

Michał Polewski
Politechnika Gdańska
FRANCJA
1700

Piotr Przybysz
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza
DANIA
3500

Anna Ronikier
Instytut Botaniki
im. W. Szafera PAN
NORWEGIA
2200

Michał Ronikier
Instytut Botaniki
im. W. Szafera PAN
AUSTRIA
2600

Natalia Rozwadowska
Instytut Genetyki Człowieka
USA
3000

Agnieszka Różańska
Politechnika Wroclawska
WŁOCHY
4000

Jacek Rzepka
Uniwersytet Warszawski
HISZPANIA
2000

Maciej Sitarz
Akademia Górniczo-Hutnicza
USA
3500

Dorota Stadnicka
Politechnika Rzeszowska
FRANCJA
4000

Jarosław Stalenga
Instytut Uprawy, Nawożenia
i Gleboznawstwa
AUSTRALIA
1500

Robert Stańczy
Uniwersytet Wroclawski
FINLANDIA
3000

Jacek Stefański
Politechnika Gdańska
USA
4000

Tomasz Stokłosa
Akademia Medyczna w Warszawie
USA
3800

Katarzyna Stolarz
Uniwersytet Jagielloński
WŁOCHY
3000

Bartosz Such
Uniwersytet Jagielloński
JAPONIA
6000

Konrad Szaciłowski
Uniwersytet Jagielloński
USA
4000

Izabela Szafraniak
Politechnika Poznańska
BRAZYLIA
4000

Tomasz Szneider
Instytut Farmakologii PAN
HISZPANIA
3100

Bogumiła Szponar
Instytut Immunologii i Terapii
Doświadczalnej PAN
CHINY
4500

Krzysztof Szwałka
Uniwersytet Rzeszowski
USA
2500

Jakub Szymanik
Uniwersytet Warszawski
SZWECJA
2200

Amelia Szymanowska
Akademia Medyczna w Gdańsku
DANIA
4000

Mariusz Świąder
Akademia Medyczna w Lublinie
FRANCJA
3000

Przemysław Tomasiak
Uniwersytet Jagielloński
WIELKA BRYTANIA
1500

Joanna Tyrowicz
Uniwersytet Warszawski
INDIE
4200

Agnieszka Waclawik
Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań
Żywności PAN
WIELKA BRYTANIA
3000

Kamila Wawrzyniak
Akademia Górniczo-Hutnicza
WŁOCHY
2500

Agnieszka Weinar
Uniwersytet Warszawski
WIELKA BRYTANIA
1500

Urszula Wiącek
Instytut Fizyki Jądrowej im.
Henryka Niewodniczańskiego
WŁOCHY
2750

Tomasz Wicherkiewicz
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza
RPA
3800

Mariusz Roman Więckowski
Instytut Biologii Doświadczalnej
im. M. Nenckiego PAN
NIEMCY
1800

Justyna Wiland-Szymańska
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza
AUSTRIA
2500

Ewa Wiśniowska
Politechnika Częstochowska
GRECJA
2000

Marcin Wołoszyn
Uniwersytet Rzeszowski
BUŁGARIA
1000

Przemysław Woźniak
CASE – Centrum Analiz
Społeczno-Ekonomicznych
PORTUGALIA
2500

Paweł Wójcik
Instytut Sadownictwa
i Kwaciastwa
CHINY
4500

Jacek Wójcikowski
Instytut Farmakologii PAN
AUSTRIA
2500

Damian Wójtowicz
Uniwersytet Warszawski
GRECJA
2500

Tomasz Wyka
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza
AUSTRIA
2500

Jan Mateusz Zając
Uniwersytet Warszawski
USA
3900

Joanna Zalewska-Gałos
Uniwersytet Jagielloński
AUSTRIA
1700

Katarzyna Zawalińska
Instytut Rozwoju Wsi
i Rolnictwa PAN
DANIA
3400

Kamil Zeidler
Uniwersytet Gdański
CZECHY
700

Katarzyna Zielonko-Jung
Politechnika Warszawska
JAPONIA
4500

Małgorzata Ziemka-Nałęcz
Instytut Medycyny Doświadczalnej
i Klinicznej PAN
AUSTRIA
1800

Dariusz Zmarzły
Politechnika Opolska
PORTUGALIA
3000

Wspieranie warsztatów naukowych

PROGRAM MILAB (poprawa infrastruktury laboratoriów i pracowni)

Pragnąc pomóc naukowcom w tworzeniu lepszych warunków pracy badawczej, Fundacja od 2001 r. realizowała kilkuletni program, którego zadaniem było wsparcie końcowych etapów znacznych inwestycji budowlanych, unowocześniania i remontów pracowni naukowych, a także całych budynków, w których znajdują się pracownie i laboratoria. Można było również uzyskać dofinansowanie kosztów przeprowadzek oraz zakupów wyposażenia technicznego zmodernizowanych pomieszczeń. Subwencje na te cele, w łącznej wysokości 4 232 tys. zł przyznano w 2005 roku 26 zespołom naukowym. Z końcem 2005 r. program uległ zamknięciu.

Lista beneficjentów ostatniej edycji programu znajduje się poniżej.

Institucja Beneficjent

Przedmiot subwencji

Kwota subwencji w zł

Akademia Medyczna w Białymstoku,
Zakład Fizjologii Doświadczalnej
prof. dr hab. Barbara Malinowska
Dofinansowanie remontu i modernizacji
pracowni eksperymentalnych
300 000

Akademia Medyczna w Gdańsku,
Katedra i Zakład Biologii i Genetyki
prof. dr hab. Janusz Limon
Remont i modernizacja pomieszczeń
laboratoryjnych
380 000

Akademia Medyczna w Poznaniu,
Zakład Immunologii
prof. dr hab. Jan Żeromski
Adaptacja i modernizacja pomieszczeń
laboratoryjnych
210 000

Akademia Medyczna w Warszawie,
Centrum Biostruktury
prof. dr hab. Marek Jakubisiak
Przebudowa i adaptacja pomieszczeń do
celów naukowo-badawczych w zakresie
immunologii i onkologii doświadczalnej
300 000

Akademia Medyczna we Wrocławiu,
Samodzielna Pracownia Biofizyki
Układu Nerwowego
prof. dr hab. Jerzy Mozrzyms
Modernizacja i wyposażenie pomieszczeń
pracowni badawczych
100 000

Akademia Rolnicza w Poznaniu,
Katedra Fizjologii Roślin
prof. dr hab. Monika Kozłowska
Przebudowa i adaptacja pomieszczeń na
komory wegetacyjne służące do uprawy
roślin doświadczalnych
100 000

Biblioteka Gdańska PAN
dr Maria Pelczar
Wyposażenie meblowe magazynu książek
415 000

Biblioteka Wyższego Seminarium
Duchownego, Sandomierz
ks. Marek Reczek
Remont i wyposażenie magazynu książek
90 000

Instytut Historii PAN, Warszawa
prof. dr hab. Stanisław Bylina
Przeprowadzka oraz wyposażenie
techniczne i meblowe wyremontowanych
i zmodernizowanych pomieszczeń
Zakładu PSB w Krakowie
51 000

Instytut Metalurgii i Inżynierii
Materiałowej PAN, Kraków
dr hab. inż. Jan T. Bonarski
Remont i modernizacja pomieszczeń
laboratorium
90 000

Politechnika Gdańska, Katedra Systemów
Multimedialnych
prof. dr hab. inż. Andrzej Czyżewski
Końcowy etap modernizacji i rozbudowy
bazy laboratoryjnej
145 000

Politechnika Łódzka, Instytut Biochemii
Technicznej
prof. dr hab. inż. Stanisław Bielecki
Modernizacja Pracowni Procesów
Biotechnologicznych
290 000

Politechnika Łódzka, Instytut Inżynierii
Materiałowej
prof. dr hab. Stanisław Mitura
Dokończenie remontu i modernizacji oraz
wyposażania pomieszczeń laboratoryjnych
130 000

Uniwersytet Gdański, Zakład Chemii
Ogólnej
prof. dr hab. inż. Lech Chmurzyński
Remont i modernizacja pracowni
naukowych centrum badawczego
PUNICHEMED
325 000

Uniwersytet Jagielloński, Collegium Medicum, Wydział Lekarski
prof. dr hab. med. Andrzej Szczudlik
Modernizacja pomieszczeń laboratoryjnych Kliniki Neurologii
95 000

Uniwersytet Jagielloński, Instytut Historii Sztuki
prof. dr hab. Wojciech Bałus
Wyposażenie meblowe fototeki Instytutu
60 000

Uniwersytet Jagielloński, Środowiskowe Laboratorium Analiz Fizykochemicznych i Badań Strukturalnych
prof. dr hab. Leonard Proniewicz
Remont i adaptacja pomieszczeń przeznaczonych na nową pracownię AFM
100 000

Uniwersytet Jagielloński,
Zakład Fizjologii i Biochemii Roślin
prof. dr hab. Halina Gabryś
Uzupełnienie infrastruktury pracowni spektroskopii i chromatografii gazowej
40 000

Uniwersytet Mikołaja Kopernika,
Zakład Chemii Środowiska i Ekoanalitik
prof. dr hab. Bogusław Buszewski
Doposażenie laboratoriów analiz śladowych
95 000

Uniwersytet Mikołaja Kopernika,
Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa
prof. dr hab. Alicja Strzelczyk
Modernizacja siedziby Zakładu Konserwacji Papieru i Skóry oraz instalacja zabezpieczenia przeciwwłamaniowego i przeciwpożarowego
56 000

Uniwersytet Warszawski,
Instytut Archeologii
prof. dr hab. Kazimierz Lewartowski
Wyposażenie meblowe wyremontowanych pracowni i montaż systemu zabezpieczeń
80 000

Uniwersytet Warszawski,
Pracownia Chemii Kwantowej
prof. dr hab. Grzegorz Chałasiński
Modernizacja i remont wydziałowych pomieszczeń laboratoryjnych
230 000

Uniwersytet Warszawski, Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki
prof. dr hab. Stefan Jackowski
Wyposażenie meblowe wyremontowanych pracowni naukowych
170 000

Uniwersytet Wrocławski,
Wydział Chemiczny
prof. dr hab. Piotr Sobota
Adaptacja pracowni rentgenostrukturalnej na laboratoria do pracy eksperymentalnej
110 000

Uniwersytet Warszawski,
Instytut Geofizyki
dr Konrad Bajer
Adaptacja poddasza na pokoje do pracy naukowej oraz zakup wyposażenia meblowego
90 000

Wojskowa Akademia Techniczna,
Instytut Chemii
prof. dr hab. inż. Roman Dąbrowski
Remont i modernizacja laboratorium ciekłych kryształów
180 000

*Dr Anna Stankiewicz
w wyremontowanej
pracowni Zakładu Chemii
Nieorganicznej i Analitycznej
Akademii Medycznej
w Białymstoku.*

PROGRAM BIOS (ochrona zbiorów przyrodniczych)

Ideą tego realizowanego od 2004 r. programu jest wspieranie działań zmierzających do zapobiegania degradacji cennych zbiorów paleontologicznych, zoologicznych i botanicznych znajdujących się w placówkach naukowych oraz do stworzenia warunków funkcjonowania tych kolekcji zgodnych z uznanymi międzynarodowymi standardami.

Do edycji konkursu w roku 2005 zgłoszonych zostało 16 wniosków, spośród których w drodze procedury konkursowej wyłoniono 5 projektów, przyznając na ich realizację subwencje w łącznej wysokości ponad 1 043 tys. zł. Oto one:

Jednostka

Wnioskodawca

Przedmiot finansowania

Subwencja w zł

Institut Botaniki im. W. Szafera PAN,
Kraków

prof. dr hab. Zbigniew Mirek

Zakup systemu szaf modułowych do przechowywania zbiorów oraz zakup i instalacja systemu wentylacyjno-klimatyzacyjnego w pomieszczeniach ze zbiorami botanicznymi
300 000

Institut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN, Kraków

prof. dr hab. Adam Nadachowski

Zakup szaf, gablot entomologicznych i pudeł na preparaty mikroskopowe oraz zamrażarki niskotemperaturowej, a także wózka podnośnikowego i lamp sufitowych do magazynów
230 000

Muzeum i Institut Zoologii PAN,
Warszawa

prof. dr hab. Wiesław Bogdanowicz

Wykonanie ścian działowych oraz antresoli
210 000

Wydział Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza

prof. dr hab. Andrzej Lesicki

Uszczelnienie budynku mieszczącego zbiory, zabezpieczenie komór magazynowych, instalacja systemu czujników wilgoci oraz filtrów na wloty wentylacyjne, zakup szaf muzealnych i gablot entomologicznych
240 000

Zakład Antropologii PAN, Wrocław

dr Zofia Łubocka

Wymiana instalacji elektrycznej i montaż oświetlenia jarzeniowego, zakup i montaż specjalistycznych stołów oraz elementów wyposażenia do przechowywania zbiorów kostnych
63 000

PROGRAM TECHNE (rozwój nowych technologii i produktów)

W roku 2005 Fundacja realizowała ostatnią edycję programu TECHNE, którego celem było wsparcie prowadzonych w jednostkach naukowych prac nad zastosowaniem nowych technologii i produktów. Udzielano wsparcia na uruchomienie nowych urządzeń technologicznych i demonstracyjnych, jak również na budowę stanowisk pomiarowych, a także na zakup niezbędnych podzespołów bądź elementów technicznych czy informatycznych oraz usług wykonawczych i montażowych.

W 2005 r. przyznano 2 subwencje na łączną kwotę 181 tys. zł.

Institucja

Beneficjent

Przedmiot finansowania

Kwota subwencji w zł

Institut Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN, Warszawa

doc. dr hab. inż. Andrzej Chwojnowski

Budowa wielkolaboratoryjnej instalacji do otrzymywania półprzepuszczalnych membran kapilarnych z tworzyw syntetycznych i naturalnych modyfikowanych
36 000

Uniwersytet Jagielloński,
Wydział Biotechnologii

prof. dr hab. Wojciech Froncisz

Wykonanie prototypu mostka mikrofalowego
145 000

PROGRAM SUBIN

W ramach tego programu Fundacja udzielała jednostkom i zespołom naukowym wsparcia przede wszystkim o charakterze interwencyjnym, wspomagając inicjatywy lub inwestycje o istotnym znaczeniu dla nauki w Polsce i jej międzynarodowego prestiżu, takie, które nie mogą uzyskać finansowania z innych źródeł i nie są objęte pozostałymi programami Fundacji.

W ciągu roku 2005 do programu SUBIN wpłynęły 134 wnioski. Subwencje przyznano 38 wnioskodawcom; ich łączna wysokość wyniosła 1,3 mln zł. Poniżej zamieszczamy ich listę.

Realizacja tego programu zakończona została w 2005 r. W przyszłości zastąpi go inny program, o nieco zmienionych celach i zasadach.

Jednostka

Beneficjent

Przedmiot subwencji

Kwota subwencji w zł

Akademia Górniczo-Hutnicza, Wydział

Inżynierii Materiałowej i Ceramiki

prof. dr hab. Andrzej Małecki

Dofinansowanie kosztów zakupu

i wymiany uszkodzonego pieca

w aparaturze termogravimetrycznej

20 000

Akademia Rolnicza w Poznaniu,

Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt

prof. dr hab. Szymon Godynicki

Dofinansowanie wymiany procesora

obrazu w elektronowym mikroskopie

skaningowym

15 000

Fundacja Ośrodka KARTA, Warszawa

prezes fundacji Zbigniew Gluza

Dofinansowanie kosztów pozyskania

materiałów źródłowych dokumentujących

losy obywateli polskich represjonowanych

w ZSRR po 17 września 1939 r.

100 000

Instytut Biologii Doświadczalnej PAN,

Warszawa

prof. dr hab. Andrzej Sobota

Dofinansowanie kosztów zakupu aparatu

Nucleofector AAD-1001

30 000

Instytut Fizyki Molekularnej PAN, Poznań

prof. dr hab. Jan Jadżyn

Dofinansowanie kosztów naprawy

analizatora impedancji HP 4194A

13 000

Instytut Fizyki PAN, Warszawa

dr hab. Andrzej Wiśniewski

Dofinansowanie kosztów zakupu kriostatu

helowego – elementu magnetometru

z drgającą próbką

65 000

Instytut Metalurgii i Inżynierii

Materiałowej PAN, Kraków

doc. dr hab. inż. Henryk Paul

Dofinansowanie kosztów naprawy

maszyny wytrzymałościowej

INSTRON 6025

30 000

Instytut Nauk Geologicznych PAN,

Ośrodek Badawczy w Krakowie

prof. dr hab. Jan Środoń

Dofinansowanie kosztów transportu

z USA linii analitycznej do oznaczeń

izotopowych pierwiastków lekkich

w glinokrzemianach

22 000

Politechnika Szczecińska, Wydział

Technologii i Inżynierii Chemicznej

prof. dr hab. inż. Tadeusz Spychaj

Dofinansowanie kosztów naprawy

maszyny wytrzymałościowej

INSTRON 4026

12 000

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza,

Wydział Historyczny

dr hab. Rafał Koliński

Dofinansowanie zakupu sprzętu

niezbędnego do prowadzenia prac

badawczych w ramach przedsięwzięcia

„Babylon Archaeological Project”

50 000

Uniwersytet Jagielloński,

Wydział Biotechnologii

prof. dr hab. Aleksander Koj

Dofinansowanie naprawy licznika

promieniowania beta

12 000

Uniwersytet Jagielloński,

Wydział Biotechnologii

prof. dr hab. Jan Potempa

Dofinansowanie zakupu urządzenia

do detekcji, analizy i dokumentacji

preparatów barwionych kolorymetrycznie,

chemiluminescencyjnie i fluorescencyjnie

90 000

Uniwersytet Jagielloński, Instytut Fizyki

dr Jacek J. Kołodziej

Dofinansowanie zakupu

ultrawysokopróżniowej komory

preparacyjnej

25 000

Uniwersytet Mikołaja Kopernika,

Wydział Fizyki, Astronomii

i Informatyki Stosowanej

prof. dr hab. Andrzej Bielski

Dofinansowanie zakupu kryształu

do wewnątrzprzewodowego podwójacza

częstości w laserze pierścieniowym

25 000

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk

Przyrodniczych

prof. dr hab. Wiesław Deptuła

Dofinansowanie zakupu autoklawu

28 000

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski,
Wydział Medycyny Weterynaryjnej
prof. dr hab.

Barbara Przybylska-Gornowicz
Dofinansowanie naprawy kriostatu
14 000

Uniwersytet Warszawski, Wydział Chemii

prof. dr hab. **Wojciech Gadomski**
Dofinansowanie regeneracji rury
wylądowej lasera argonowego
30 000

Uniwersytet Warszawski,
Instytut Archeologii
dr hab. **Barbara Kaim**

Dofinansowanie badań ratunkowych
w dolinie Tang-i Bulaghi w południowo-
zachodnim Iranie
14 000

Uniwersytet Warszawski,
Obserwatorium Astronomiczne
prof. dr hab. **Andrzej Udalski**

Dofinansowanie kosztów wymiany
modułu regulacji ogniska w polskim
teleskopie fotometrycznym w Chile
132 000

Zgromadzenie Księży Marianów,
Fawley Court (W. Brytania)
ks. **Wojciech Jasiński**

Dofinansowanie kosztów modernizacji
zabezpieczeń i urządzeń alarmowych
w budynku biblioteki i archiwum
Zgromadzenia
123 500

Programy wydawnicze i konferencje FNP

PROGRAM MONOGRAFIE

Po jedenastu latach od ogłoszenia przez FNP stałego konkursu na monografie z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, wydawana jako jego rezultat seria wydawnicza „Monografie FNP” liczyła już 92 tytuły. Ponadto wznowiono w tym czasie aż 11 monografii.

W 2005 roku spośród 62 zgłoszonych do konkursu prac przyjęto do wydania w serii dziewięć. W toku prac wydawniczych znajdowały się trzy monografie, natomiast drukiem ukazało się pięć tytułów.

Prace opublikowane w serii „Monografie FNP” w roku 2005:

Magdalena Górka: *Polonia – Respublika – Patria. Personifikacje Polski w sztuce XVI–XVIII wieku*

Roman Michałowski: *Zjazd gnieźnieński. Religijne przesłanki powstania arcybiskupstwa gnieźnieńskiego*

*Rozmowy kularowe uczestników konferencji FNP
„Sukces w nauce”, Kraków 2005*

*Prof. Aleksander Koj z UJ,
stypendystki Fundacji
oraz (z prawej) dr hab. Ewa
Gudowska-Nowak z UJ.*

*(od lewej) Prof. Andrzej Szczeklik z Collegium Medicum UJ
oraz prof. Wiesław Deptuła z Uniwersytetu Szczecińskiego.*

Maciej Mycielski: „*Miasto ma mieszkańców, wieś obywateli*” – *Kajetana Koźmiana koncepcje wspólnoty politycznej (do 1830 roku)*

Jerzy Rohoziński: *Święci, biczownicy i czerwoni chanowie. Przemiany religijności muzułmańskiej w radzieckim i poradzieckim Azerbejdżanie*

Krzysztof Skwierczyński: *Recepcja idei gregoriańskich w Polsce do początku XIII wieku*

O uznaniu, jakim darzy serię „Monografie FNP” środowisko naukowe i edytorskie, świadczą liczne wyróżnienia, takie m.in. jak doroczne Nagrody KLIO za najlepsze publikacje z dziedziny historii, przyznane kilkakrotnie przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej autorom pozycji z tej serii. W 2005 r. nagrodą III stopnia w kategorii monografii naukowej jury tego konkursu uhonorowało Macieja Mycielskiego za książkę „*Miasto ma mieszkańców, wieś obywateli*” – *Kajetana Koźmiana koncepcje wspólnoty politycznej (do 1830 roku)*.

PROGRAM WYDAWNICTWA

Dzięki finansowaniu przez Fundację w ramach tego programu kosztów wydania kilku monumentalnych wielotomowych dzieł opracowywanych przez instytuty naukowe, a dokumentujących dziedzictwo historyczne i cywilizacyjne Polski, możliwa była kontynuacja ich wydawania. W następnych latach dotacje Fundacji na te cele ulegną ograniczeniu.

W 2005 roku programem objęte były: *Polski Słownik Biograficzny*, *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*, *Słownik Polszczyzny XVI wieku*, *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej*.

Od 2005 r. do programu włączono nową wieloletnią serię wydawniczą o nazwie *Origines Polonorum*. Będzie to cykl 19 monograficznych opracowań, powstałych w ramach projektu badawczego „*Ziemie polskie na przełomie tysiącleci*”, zrealizowanego przed kilku laty pod auspicjami KBN, który miał na celu zebranie, opracowanie, jak również weryfikację rozpoczętych jeszcze w latach czterdziestych i pięćdziesiątych ubiegłego wieku prac wykopaliskowych. Cykl ten, składający się na nowoczesną interpretację genezy państwa polskiego, może stanowić ważną inspirację do wszelkich rozważań i dalszych przedsięwzięć badawczych dotyczących najstarszych dziejów Polski i jej miejsca w geopolitycznej strukturze wczesnośredniowiecznej Europy.

W roku sprawozdawczym przyjęto do wydania dwa opracowania:

- Lech Leciejewicz, Marian Rębkowski: *Kołobrzeg. Wczesne miasto nad Bałtykiem*
- Andrzej Rozwałka, Rafał Niedźwiadek, Marek Stasiak: *Średniowieczny ośrodek miejski w Lublinie. Studium rozwoju przestrzennego*.

PROGRAM TRANSLACJE

Celem tego programu jest przyczynienie się do upowszechniania dorobku naukowego polskiej humanistyki w świecie przez dofinansowywanie przekładów dzieł z zakresu nauk humanistycznych i społecznych na wybrany język kongresowy. Warunkiem ubiegania się autora o subwencję jest zadeklarowana formalnie przez renomowanego zagranicznego wydawcę intencja opublikowania przetłumaczonego dzieła. Podstawowym kryterium oceny wniosku o subwencję na koszty tłumaczenia jest wartość naukowa dzieła.

W 2005 roku przyznano subwencje na dokonanie przekładu dwóch dzieł polskich uczonych, w tym jednego wcześniej wydane w serii „Monografie FNP”. Jedno przełożono na język angielski, drugie – na hiszpański. Są to prace następujących autorów:

Przemysława Urbańczyka: *Zdobywcy Północnego Atlantyku*

Janusza Z. Wołoszyna: *Tysiąc milczących twarzy. „Naczynia portretowe” kultury Moche.*

Książki te ukazały się nakładem różnych oficyn za granicą.

KONFERENCJE FUNDACJI

Cykl „Fundacji dyskusje o nauce”

Odbywające się od dziewięciu lat z inicjatywy Fundacji doroczne spotkania kilkudziesięciu uczonych, poświęcone ważnym problemom nurtującym środowisko naukowe, organizowane są obecnie wspólnie z różnymi ośrodkami akademickimi.

W 2005 r. merytoryczną organizację konferencji z cyklu *Fundacji dyskusje o nauce* powierzono Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Tematem spotkania, podczas którego honory gospodarza pełnił prezes PAU, prof. Andrzej Białas, był „Sukces w nauce”.

Do udziału w konferencji zaproszono ponad 60 naukowców z całej Polski. Pierwszy dzień poświęcono problemom psychologicznych aspektów sukcesu naukowego, w tym charakterystyce cech osobowych, jakimi odznaczają się zazwyczaj uczeni-autorzy wybitnych osiągnięć naukowych. Podjęto także próbę zdefiniowania istoty sukcesu w nauce oraz kwestię relacji pomiędzy sukcesem a osiągnięciem naukowym. W dniu następnym zastanawiano się nad tym, jaką drogą dochodzi się do sukcesu naukowego w rozmaitych dziedzinach wiedzy, a także czy istnieje wspólna (porównywalna) dla różnych dziedzin miara takiego sukcesu.

Pokłosiem konferencji będzie kolejny tomik z serii *Fundacji dyskusje o nauce*, który ukaze się w I połowie 2006 r.

Spotkanie laureatów „Subsydiów profesorskich” z 2000 r.

Konferencja podsumowująca rezultaty badań podejmowanych przez uczonych z dziedziny nauk biologicznych i medycznych – beneficjentów „Subsydiów profesorskich” z 2000 r. – odbyła się wiosną 2005 r. w Jachrance pod Warszawą.

Wzięli w niej udział nie tylko laureaci tego konkursu, ale też spora grupa ich młodych współpracowników oraz zaproszeni goście. Chociaż badania poszczególnych beneficjentów dotyczyły bardzo nieraz odległych od siebie i niezwykle specjalistycznych zagadnień, prezentacja ich rezultatów na forum spotkania dała asumpt do dyskusji, częstokroć bardzo ożywionych, jednocześnie wykraczających poza wąsko zakreślone dziedziny. Duże zainteresowanie towarzyszyło zwłaszcza wystąpieniom prezentującym aktualny stan badań nad białkami szoku termicznego i ich znaczeniem w powstawaniu chorób nowotworowych, a także sesja poświęcona neurobiologii, w tym badaniom nad molekularnymi mechanizmami uczenia się i pamięci. Inspiracją do dyskusji na temat początków życia na Ziemi stał się referat z zakresu paleobiologii, dotyczący badań nad rolą mikroorganizmów w ewolucji biosfery.

Uczestnicy konferencji bardzo pozytywnie ocenili stworzoną im przez FNP okazję do spotkania kolegów innych specjalności, sposobność do nawiązania bezpośrednich kontaktów i możliwość zapoznania się z prowadzonymi w różnych ośrodkach badaniami.

WSPÓŁPRACA FNP Z TOWARZYSTWAMI NAUKOWYMI

Współpraca ta trwa już od 1996 roku. Fundacja jest od lat członkiem wspierającym kilku zasłużonych polskich organizacji naukowych: Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Towarzystwa Naukowego Toruńskiego, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Towarzystwa Popierania i Krzewienia Nauk oraz Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce (PIASA).

W ramach tej współpracy finansowana jest także doroczna Nagroda im. Grzegorza Białkowskiego za najlepszą pracę doktorską z nauk ścisłych, przyznawana przez Towarzystwo Popierania i Krzewienia Nauk. Dziedziną wiodącą była w tym roku chemia. Tym razem nagrodę w wysokości 14 tys. zł otrzymała dr Paulina Dominiak z Wydziału Chemii Uniwersytetu Warszawskiego za pracę *Weak Interaction at Different Levels of Complexity in the Solid State*. Promotorem jej rozprawy doktorskiej był prof. dr hab. Krzysztof Woźniak.

Programy współpracy międzynarodowej

POLSKO-NIEMIECKA NAGRODA NAUKOWA COPERNICUS

Celem nagrody, ustanowionej wspólnie przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej i Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), jest wyróżnienie najbardziej aktywnych uczestników polsko-niemieckiej współpracy naukowej. Nagroda będzie przyznawana co dwa lata dwóm wybitnym, współpracującym ze sobą uczonym – polskiemu i niemieckiemu, niezależnie od uprawianej przez nich dyscypliny nauki. W wyjątkowych przypadkach nagrodą będzie mógł zostać uhonorowany także zespół naukowców.

Wysokość nagrody wynosić będzie po 25 tys. euro dla każdego z dwóch laureatów. Kandydatów do nagrody nominować mogą przedstawiciele polskiej bądź niemieckiej społeczności naukowej. Wyboru laureatów dokonuje sześciuosobowe jury, powoływane przez DFG i FNP na czteroletnie kadencje.

Pierwsza edycja konkursu rozpoczęła się w połowie 2005 r. W terminie przyjmowania wniosków, tj. do 15 października tegoż roku, zgłoszonych zostało 49 kandydatów, którzy reprezentowali rozmaite dziedziny nauki oraz różne ośrodki naukowe. Rozstrzygnięcie konkursu oraz pierwsza uroczystość wręczenia Nagrody „Copernicus” odbędą się na wiosnę 2006 roku.

Nasi stypendyści z krajów Europy Wschodniej z przedstawicielami FNP, Kasy im. Mianowskiego i OBTA UW po spotkaniu w siedzibie Fundacji, czerwiec 2005.

POLSKIE HONOROWE STYPENDIUM NAUKOWE IM. ALEKSANDRA VON HUMBOLDTA

Jest to stypendium dla uczonych niemieckich wszystkich specjalności na prowadzenie badań w Polsce, przyznawane na wniosek polskiej instytucji lub polskiego uczonego w uznaniu dotychczasowych dokonań naukowych kandydata oraz jego wkładu w rozwój współpracy naukowej obu krajów.

Ustanowienie stypendium w 1996 r. poprzedzone było porozumieniem pomiędzy FNP a Fundacją Aleksandra von Humboldta, zawartym w 1995 r. Dzięki tej umowie Fundacja na rzecz Nauki Polskiej dołączyła do podobnych organizacji z kilkunastu krajów, które mają z Fundacją Humboldta analogiczne partnerskie porozumienia o wzajemnym przyznawaniu wyróżnień najwybitniejszym uczonym. Polskie Honorowe Stypendium stanowi odpowiednik Humboldt-Forschungspreise, przyznawanej uczonym zagranicznym, w tym także polskim, przez Fundację Humboldta w Niemczech.

Honorowe Stypendia Naukowe w wysokości 3 tys. euro miesięcznie, przyznawane na okres od 4 do 12 miesięcy, można wykorzystywać w kilkumiesięcznych turach w ciągu kolejnych trzech lat. W edycji konkursu w 2005 r. stypendia uzyskali:

prof. Manfred Göthert (Uniwersytet w Bonn), na 6-miesięczny pobyt na Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej w Białymstoku;

prof. Klaus Hahlbrock (Instytut Maxa Plancka w Kolonii), na 6-miesięczny pobyt w Międzynarodowym Instytucie Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie;

prof. Detlef Hommel (Uniwersytet w Bremie), na 12-miesięczny pobyt w Instytucie Fizyki PAN oraz na Wydziale Fizyki UW;

prof. Ursula Kantorczyk (Uniwersytet w Rostoku), na 6-miesięczny pobyt w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego;

prof. dr Josef Speth (Forschungszentrum w Jülich i Uniwersytet w Bonn), na 9-miesięczny pobyt w Instytucie Fizyki Jądrowej PAN w Krakowie.

STYPENDIA DLA NAUKOWCÓW Z KRAJÓW EUROPY ŚRODKOWOSCHODNIEJ

Jest to program stypendialny umożliwiający naukowcom z zagranicy, głównie z krajów Europy Środkowoschodniej, a także z Azji, przyjazd na krótki (od 1 do kilku miesięcy) pobyt badawczy do polskich placówek naukowych. Wysokość stypendiów odpowiada średniej pensji na analogicznym stanowisku w Polsce, obejmuje ponadto koszty zakwaterowania, ubezpieczenia i podróży.

Organizacją konkursu oraz realizacją stypendiów zajmuje się Kasa im. J. Mianowskiego, natomiast FNP finansuje program i uczestniczy w pracach komisji kwalifikacyjnej wyłaniającej laureatów.

Podobnie jak w roku poprzednim, w dotacji przeznaczonej na program część środków (75 tys. zł) została wydzielona na stypendia dla tych naukowców z krajów Europy Środkowoschodniej, którzy pragną odbyć staż w Ośrodku Badań nad Tradycją Antyczną w Polsce i Europie Środkowoschodniej Uniwersytetu Warszawskiego (OBTA).

W roku 2005 do konkursu o stypendia na rok 2006 wpłynęło 158 wniosków. Stypendia przyznano 57 naukowcom.

W roku sprawozdawczym zrealizowano natomiast 94 stypendia przyznane w końcu roku poprzedniego, w tym 25 obejmujących staż w Ośrodku OBTA.

Wykaz stypendystów załączamy poniżej.

Stypendysta

Kraj pochodzenia

Miejsce odbywania stażu

dr hab. Dejan Ajdaczyć
(Serbia)
Instytut Filologii Polskiej,
Uniwersytet Marii Curie-
-Sklodowskiej

dr Olga Anistratenko
(Ukraina)
Instytut Nauk Geologicznych PAN,
Oddział w Krakowie

mgr Marta Antonyuk
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr hab. Andrzej Baranow
(Litwa)
Instytut Literatury Polskiej,
Uniwersytet Warszawski

dr Irina Bezkorovaynaya
(Rosja)
Instytut Nauk o Środowisku
Uniwersytet Jagielloński

mgr Jurij Bidnoszyja
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

prof. Wołodymyr Bilećkyj
(Ukraina)
Instytut Historyczny,
Uniwersytet Warszawski

mgr inż. Andrij Bubniak
(Ukraina)
Instytut Nauk Geologicznych,
Uniwersytet Jagielloński

mgr Natalia Buczek
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr Solomiya Buk
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr Aliaksej Chadyka
(Białoruś)
Instytut Sztuki PAN, Warszawa

dr Nikita Chernestov
(Rosja)
Zakład Biologii i Ekologii Ptaków,
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza

dr Anatol Citow
(Białoruś)
Instytut Historii PAN, Warszawa

doc. dr Olga Ciwkacz
(Ukraina)
Instytut Badań Literackich PAN,
Warszawa

mgr Swiatłana Czuwak
(Białoruś)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

mgr Władimir Denisow
(Białoruś)
Instytut Sztuki PAN, Warszawa

mgr Julia Didyk
(Ukraina)
Instytut Parazytologii PAN,
Warszawa

mgr Natalia Dmytryszyn
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr Aleh Dziarnovich
(Białoruś)
Instytut Historii PAN, Warszawa

dr Natalia Dziubenko
(Ukraina)
Narwiański Park Narodowy
w Kurowie

dr Lubow Feoktistowa
(Rosja)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr Marta Forišova
(Słowacja)
Instytut Bibliotekoznawstwa,
Uniwersytet Wrocławski

mgr Iryna Frys
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

prof. Aleksander Gabovich
(Ukraina)
Wydział Chemii, Uniwersytet
Warszawski

dr Aleksander Gadowski
(Ukraina)
Wydział Polonistyki, Uniwersytet
Warszawski

doc. dr Constantin Geambasu
(Rumunia)
Instytut Literatury Polskiej,
Uniwersytet Warszawski

mgr Andrzej Gecewicz
(Białoruś)
Biblioteka Narodowa

dr Olga Gorbaczewa
(Białoruś)
Instytut Historii PAN, Warszawa

dr hab. Switłana Havenko
(Ukraina)
Instytut Poligrafii, Politechnika
Warszawska

prof. Swietłana Hawryluk
(Ukraina)
Instytut Historii, Uniwersytet
Marii Curie-Sklodowskiej

dr Wital Hołubowicz
(Białoruś)
Wydział Prawa i Administracji,
Uniwersytet Warszawski

dr Martin Hromada
(Czechy)
Zakład Biologii i Ekologii Ptaków,
Uniwersytet
im. Adama Mickiewicza

mgr Mykola Ilkiw
(Ukraina)
Instytut Historii PAN

mgr Goran Injac
(Serbia i Czarnogóra)
Instytut Filologii Polskiej,
Uniwersytet Opolski

dr He Jin-Hua
(Chiny)
Centrum Astronomiczne
im. M. Kopernika PAN, Warszawa

prof. Tadeusz Juskiewicz
(Białoruś)
Akademia Wychowania
Fizycznego, Warszawa

inż. Roman Kaliakine
(Rosja)
Wydział Elektroniki, Politechnika
Gdańska

dr Dmitrij Karnachow
(Rosja)
Instytut Historii PAN, Warszawa

mgr Stanislav Kiselev
(Rosja)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

mgr Andrij Kobylanskyj
(Ukraina)
Wydział Chemii, Uniwersytet
Marii Curie-Sklodowskiej

dr inż. Luba Kolodyazhnaya
(Ukraina)
Instytut Maszyn Przepływowych
PAN

dr Olga Kowalewska
(Ukraina)
Instytut Historyczny,
Uniwersytet Warszawski

doc. dr Jarosław Krawczenko
(Ukraina)
Katedra Historii Sztuki,
Uniwersytet Łódzki

mgr Olena Krawczenko
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr Viktor Krivokhatsij
(Rosja)
Instytut Zoologii PAN, Warszawa

doc. dr Tadeusz Kruczkowski
(Białoruś)
Instytut Historyczny, Uniwersytet
Warszawski

mgr Tania Kurochtina
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr Jurij Łegun
(Ukraina)
Instytut Historii PAN, Warszawa

dr Olga Łopatina
(Rosja)
Biblioteka Uniwersytecka
w Warszawie

mgr Maryja Łucewicz
(Białoruś)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

dr Leonid Malcew
(Rosja)
Wydział Filologii Polskiej, Wyższa
Szkoła Humanistyczna w Pułtusku

dr Natalia Malutina
(Ukraina)
Instytut Literatury Polskiej,
Uniwersytet Warszawski

dr hab. Boris Malyarchuk
(Rosja)
Zakład Genetyki Molekularnej
i Sądowej, Akademia Medyczna
w Bydgoszczy

mgr Magdalena Mitreva
(Bułgaria)
Instytut Języka Polskiego,
Uniwersytet Warszawski

dr Jaryna Moroz
(Ukraina)
Ośrodek Badań nad Tradycją
Antyczną UW

mgr Oleg Nemenski (Rosja) Biblioteka Narodowa	dr Natalia Pshybytko (Białoruś) Wydział Biotechnologii, Uniwersytet Jagielloński	dr Albina Siemianczuk (Białoruś) Instytut Historii, Uniwersytet Jagielloński	mgr Mikołaj Szymczyk (Ukraina) Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną UW
dr Lidia Nepop (Ukraina) Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Marii Curie- -Sklodowskiej	dr Jarosław Red'kwa (Ukraina) Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków	dr Ewhenij Sinkevicz (Ukraina) Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie	mgr Andrzej Tichomirow (Białoruś) Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa
dr Oleg Odnorożenko (Ukraina) Instytut Historii PAN, Warszawa	dr Oksana Remeniaka (Ukraina) Wydział Nauk Historycznych i Społecznych, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego	dr Ihor Skoczylas (Ukraina) Instytut Historyczny, Uniwersytet Warszawski	doc. dr Anastazja Timoszenkowa (Białoruś) Instytut Sportu w Warszawie
mgr Irina Olunina (Białoruś) Instytut Sławistyki PAN	dr arch. Oresta Remeszyło- -Rybczyńska (Ukraina) Instytut Sztuki PAN, Warszawa	prof. Aleksander Smalianczuk (Białoruś) Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa	prof. Wolodymyr Trofymovych (Ukraina) Wojskowy Instytut Historyczny w Warszawie
prof. Aleksander Pasternak (Rosja) Instytut Fizyki Doświadczalnej, Uniwersytet Warszawski	Natalia Rizak (Ukraina) Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną UW	mgr Julia Sołomka (Ukraina) Instytut Informatyki, Politechnika Śląska w Gliwicach	dr Yuriy Tyvanchuk (Ukraina) Instytut Fizyki, Uniwersytet Jagielloński
prof. Aleksander Petrov (Rosja) Katedra Automatyki i Biomechaniki, Politechnika Łódzka	dr Ludmiła Romaszczenko (Ukraina) Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa	mgr Iryna Soproniuk (Ukraina) Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną UW	dr Aleksander Voitenko (Ukraina) Instytut Fizyki PAN
mgr Paweł Pinczuk (Białoruś) Katedra Ekologii i Zoologii Kręgowców, Uniwersytet Gdański	mgr Tatiana Sapieha (Białoruś) Biblioteka Narodowa	mgr Rumen Srebranov (Bułgaria) Instytut Filologii Słowiańskiej, Uniwersytet Jagielloński	mgr Natalia Wus (Ukraina) Instytut Filologii Słowiańskiej, Uniwersytet Warszawski
dr Wolodymyr Pokhmursky (Ukraina) Klinika Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologii, Szpital Wojewódzki im. Orłowskiego w Warszawie	dr Natalia Sejko (Ukraina) Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa	mgr Iryna Sus (Ukraina) Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną UW	dr hab. Wadym Zadunajski (Ukraina) Wydział Nauk Historycznych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika
dr Serhiy Prokhorenko (Ukraina) Instytut Techniki Lotniczej WAT	mgr Andrej Shpirt (Rosja) Instytut Historii PAN, Warszawa	mgr Taras Szumejko (Ukraina) Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną UW	doc. dr Taisija Zaretska (Ukraina) Instytut Historii PAN
	dr Henadzi Siemianczuk (Białoruś) Instytut Archeologii, Uniwersytet Jagielloński		mgr Swietłana Żukowa (Rosja) Trybunał Konstytucyjny

EKSPLORATORIUM INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

Program o nazwie „Eksploratorium Integracji Europejskiej”, zapoczątkowany w 2001 r. przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej, realizowany jest od 2005 r. przez Fundację Europejskiej Współpracy Naukowej jako wyodrębniony projekt, dofinansowywany przez FNP. Jego celem jest wspieranie przemian zachodzących w krajowym sektorze nauki i postępu technologicznego po wejściu Polski do Unii Europejskiej, zwłaszcza zaś przyczynianie się do sprawnego i efektywnego funkcjonowania tego sektora na jednolitym rynku europejskim.

Zadania te realizowane są w ramach programu EIE m.in. przez monitorowanie rozwoju polskiej polityki naukowej i postępu technologicznego z punktu widzenia jej dostosowania do wymogów polityk wspólnotowych, przez prowadzenie badań strategicznych w tym zakresie, czy też udzielanie wsparcia naukowego i doradczego instytucjom rządowym i regionalnym w celu przygotowania ich do jak najpełniejszego wykorzystania transferów wspólnotowych funduszy strukturalnych, skierowanych do sektorów gospodarki i nauki w Polsce. Program EIE obejmuje także archiwizację i upowszechnianie dorobku programu Phare SCI-TECH II; w jego ra-

mach prowadzona jest ponadto współpraca z Europejskim Instytutem Uniwersyteckim we Florencji, głównie w zakresie realizacji Strategii Lizbońskiej.

W ramach programu realizowano także w 2005 r. dwa projekty 6. Programu Ramowego UE: RAISE – „Podnoszenie świadomości obywatelskiej i wzmacnianie związku obywateli z partnerami instytucjonalnymi, na rzecz działań w kierunku zrównoważonego rozwoju” oraz EURO-COOP – „Zbadanie wpływu regionalnych polityk innowacyjnych i zastosowanie metody porównań polityk innowacyjnych na poziomie regionalnym: współpraca wspólnotowa dla wdrażania idei zrównoważonego rozwoju”.

Dwa inne projekty z zakresu 6. Programu Ramowego znajdują się w trakcie negocjacji FEWN z Komisją Europejską, jeden nowy projekt został zgłoszony do konkursu. Prowadzono ponadto prace studialne związane z przygotowaniem w Unii Europejskiej 7. Programem Ramowym.

RECENZENCI I OPINIODAWCY FNP W ROKU 2005

Poniżej zamieszczamy listę osób, które zechciały pełnić rolę recenzentów i opiniodawców w konkursach Fundacji w 2005 roku. Ich oceny i opinie stanowiły dla władz FNP pomoc w dokonywaniu rozstrzygnięć i ustalaniu list beneficjentów poszczególnych programów.

Prof. Janina Abramowska, prof. Osman Achmatowicz, prof. Edward Balcerzan, prof. Krystyna Bartol, prof. Czesław Błaszak, prof. Stanisław Błażewicz, prof. Zbigniew Bokszański, dr hab. Barbara Boni-Engelking, prof. Urszula Borkowska, prof. Stanisław Borzym, dr hab. Krzysztof Byczuk, prof. Czesław Cempel, prof. Robert Charmas, prof. Jerzy Chelkowski, prof. Jan Chochorowski, prof. Jan Ciechowicz, prof. Jerzy Ciemniowski, prof. Tadeusz Czachórski, prof. Władysław Czapliński, prof. Anna Czekanowska-Kuklińska, prof. Ewa Damek, prof. Monika Dąbrowska, prof. Tomasz Dohnalik, prof. Jan Dutkiewicz, prof. Marek Dziekan, dr Danilo Facca, prof. Marian Filar, prof. Gabriel Fordoński, prof. Kazimierz Friedel, prof. Jan Gaj, prof. Włodzimierz Godlewski, prof. Anatol Juliusz Gosiewski, prof. Zdzisław Gosiewski, prof. Mirosław Górny, prof. Leon Gradoń, dr hab. Marek Grinberg, prof. Jacek Guliński, prof. Jerzy Haber, prof. Elżbieta Hałas, doc. dr hab. Jerzy Herbich, prof. Zbigniew Stanisław Herman, prof. Elżbieta Katarzyna Jagusztyn-Krynicka, inż. Witold Jakubowski, prof. Stanisław Janeczko, prof. Jacek Adam Jania, prof. Tomasz Jasiński, prof. Włodzimierz Jaskólski, dr hab. Marcin Józwiak, doc. dr hab. Jolanta Jura, prof. Tomasz Kacprzak, prof. Tadeusz Kaczorek, prof. Antoni Z. Kamiński, prof. Witold Karczewski, prof. Józef Kaźmierczak, prof. Krzysztof Kędzior, prof. Jan Kieniewicz, prof. Tomasz Kizwalter, prof. Stanisław Klosowski, prof. Jacek Kochanowicz, prof. Jan Kofman, prof. Eugeniusz Kołota, prof. Marek Krajewski, prof. Zdzisław Krasnodębski, prof. Jerzy Marek Kreiner, dr hab. inż. Andrzej Królikowski, prof. Marcin Kula, prof. Joanna Kurczewska, prof. Krzysztof J. Kurzydłowski, prof. Jacek Kuźnicki, prof. Ryszard Legutko, prof. Stanisław Lewak, prof. Kazimierz Lewartowski, prof. Benedykt Licznarski, doc. dr hab. Ludwik Lis, dr hab. Franciszek Longchamps de Bérier, prof. Maria Łanczont, prof. Tomasz Łuczak, prof. Jacek Łukasiewicz, prof. Zdzisław Mach, prof. Sławomir Majewski, dr hab. Jacek Malejczyk, prof. Stefan Malepszy, prof. Krzysztof Malinowski, prof. Halina Manikowska, doc. dr hab. Adam Manikowski, prof. Bogdan Marciniak, prof. Mirosława Marody, prof. Włodzimierz Maśliński, prof. Antoni Mazurkiewicz, prof. Andrzej Mencwel, prof. Roman Michałowski, prof. Mariusz Mielczarek, prof. Michał Mrozowski, prof. Marek Napiórkowski, prof. Antoni Niederliński, prof. Jacek Nikliński, prof. Ryszard Nycz, prof. Jerzy Ostrowski, prof. Krzysztof Ożóg, prof. Anna Pajdzińska, prof. Tadeusz Pałko, prof. Ryszard Panasiuk, dr hab. inż. Regina Paszkiewicz, dr Maria Pelczar, prof. Tadeusz Penczak, dr hab. Marek Pfützner, prof. Andrzej Piotrowski, dr Dobrosława Platt, dr Jacek Poleski, prof. Andrzej Poppe, prof. Aleksander Posern-Zieliński, prof. Eugenia Prokop-Janiec, prof. Maria Prussak, prof. Ryszard Przewłocki, prof. Zygmunt Reklewski, prof. Piotr Roniewicz, prof. Anna Różycka-Bryzek, prof. Daniel Simson, prof. Włodzimierz Siwiński, prof. Barbara Skarga, prof. Krystyna Skarżyńska, prof. Małgorzata Smorąg-Różycka, prof. Adam Sobiczewski, prof. Maciej Soin, prof. Józef Spalek, prof. Piotr Paweł Stępień, prof. Roman Stępniewski, prof. Kazimierz Strzałka, prof. Jerzy Strzelczyk, prof. Andrzej Szahaj, prof. Tomasz Szarota, prof. Lech Szczucki, prof. Gwidon Szefer, prof. Józef Szudy, prof. Andrzej Świerniak, prof. Marek Świtoński, prof. Janusz Tazbir, dr hab. inż. Marek Tlaczala, prof. Adam Toruńczyk, prof. Jerzy Trzebiński, prof. Danuta Ulicka, prof. Przemysław Urbańczyk, prof. Ryszard Wapiński, prof. January Weiner, dr Hanna Werblan-Jakubiec, prof. Marzenna Weresa, prof. Andrzej Weryński, prof. Grzegorz Węgrzyn, prof. Jerzy Wiślocki, prof. Edmund Wnuk-Lipiński, prof. Cezary Wodziński, prof. Arkadiusz Wójs, prof. Jerzy Wróbel, mgr Marcin Zagórski, prof. Jacek Zaleski, prof. Anna Zeidler-Janiszewska, prof. Ireneusz Ziemiński, prof. Paweł Zięba, prof. Barbara Zubelewicz-Szkodzińska, prof. Mirosław Żelazny.

Skrócone sprawozdanie finansowe i opinia niezależnego biegłego rewidenta

Pełne sprawozdanie z działalności Fundacji w roku 2005, opracowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (Dz. U. Nr 50 z 2001 r., poz. 529), zostało złożone Ministrowi Edukacji i Nauki.

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Fundacji, która w dniu 31 grudnia 2004 r. otrzymała status organizacji pożytku publicznego, zostało złożone również Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej.

Skrócone sprawozdanie finansowe Fundacji za rok 2005 wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta, zgodnie z art. 70 Ustawy o rachunkowości, opublikowane zostało na stronie internetowej <http://bopp.pozYTEK.gov.pl> pod numerem KRS 0000109744.

Realizując zapisy ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. Nr 21 z 1984 r., poz. 97 z późniejszymi zmianami) oraz ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96 z 2003 r., poz. 873, z późniejszymi zmianami), Fundacja umożliwia wszystkim zainteresowanym zapoznanie się z pełnym sprawozdaniem z działalności Fundacji w roku 2005, które jest dostępne w siedzibie Fundacji w Warszawie, ul. Grażyny 11.

IBDO

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA DLA RADY FUNDACJI NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ

Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania Fundacji na rzecz Nauki Polskiej z siedzibą przy ul. Grażyny 11, na które składa się:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego;
- bilans sporządzony na dzień 31.12.2005 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę **399.344.742,67** złotych;
- rachunek zysków i strat za okres od dnia 1 stycznia 2005 roku do dnia 31 grudnia 2005 roku wykazujący zysk netto w wysokości **22.365.701,16** złotych;
- zestawienie zmian w funduszu własnym za okres od dnia 1 stycznia 2005 roku do dnia 31 grudnia 2005 roku wykazujące zwiększenie stanu funduszu własnego o kwotę **22.365.701,16** złotych;
- rachunek przepływów pieniężnych za okres od dnia 1 stycznia 2005 roku do dnia 31 grudnia 2005 roku wykazujący zwiększenie stanu środków pieniężnych netto o kwotę **6.996.682,37** złotych;
- dodatkowe informacje i objaśnienia.

Za sporządzenie tego sprawozdania odpowiada Zarząd Fundacji.

Naszym zadaniem było zbadanie i wyrażenie opinii o rzetelności, prawidłowości i jasności tego sprawozdania finansowego oraz prawidłowości ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę jego sporządzenia.

Badanie to przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. nr 76, poz. 694),
- 2) norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów,
- 3) ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 1991 r. nr 46, poz. 203).

Badanie sprawozdania finansowego zaplanowaliśmy i przeprowadziliśmy w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, pozwalającą na wyrażenie opinii o sprawozdaniu.

W szczególności badanie obejmowało sprawdzenie poprawności zastosowanych przez Fundację zasad (polityki) rachunkowości i znaczących szacunków, sprawdzenie – w przeważającej mierze w sposób wyrywkowy – dowodów i zapisów księgowych, z których wynikają liczby i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym, jak i całościową ocenę sprawozdania finansowego.

Uważamy, że badanie dostarczyło wystarczającej podstawy do wyrażenia miarodajnej opinii.

Naszym zdaniem zbadane sprawozdanie finansowe, obejmujące dane liczbowe i objaśnienia słowne:

- przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Fundacji na rzecz Nauki Polskiej na dzień 31.12.2005 roku, jak też jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 01.01.2005 roku do 31.12.2005 roku,
- sporządzone zostało, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z określonymi w powołanej wyżej ustawie zasadami (polityką) rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami statutu Fundacji.

Nie zgłaszając zastrzeżeń co do prawidłowości i rzetelności zbadanego sprawozdania finansowego, pragniemy zwrócić uwagę, iż jak opisano szerzej w nocie 9 dodatkowych not objaśniających, Zarząd Fundacji wystąpił z zapytaniem do Ministerstwa Finansów, za pośrednictwem Ministra Nauki i Informatyzacji, o charakter prawny środków przekazywanych Fundacji przez Ministerstwo Skarbu z wpływów uzyskanych ze sprzedaży akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych. Zarząd Fundacji uważa, iż środki te nie mają charakteru środków publicznych i w związku z tym gospodarowanie tymi środkami nie podlega Ustawie o zamówieniach publicznych.

Do dnia zakończenia naszego badania Fundacja nie otrzymała odpowiedzi na swoje pytanie.

Nie jesteśmy w stanie określić ewentualnego wpływu powyższej kwestii na zbadane sprawozdanie finansowe.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Fundacji za rok 2005 jest kompletne w rozumieniu postanowień rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 roku w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (Dz. U. z 2001, nr 50, poz. 529).

Warszawa, dnia 1 marca 2006 roku.

BDO Polska Sp. z o.o.
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa
Nr ewidencyjny 523

(-)
Przeprowadzający badanie
Donata Budkiewicz-Feluch
Biegły rewident
nr ident. 9939/7399

(-)
Działający w imieniu BDO Polska Sp. z o.o.
Hanna Sztuczyńska
Biegły rewident
nr ident. 9269/6955
Członek Zarządu

BILANS NA DZIEŃ 31.12.2005

Aktywa

(w złotych)		31 grudnia 2005 roku	31 grudnia 2004 roku dane porównawcze
A.	Aktywa trwałe	1.788.035,70	39.896.080,34
I.	Wartości niematerialne i prawne	46.901,40	40.089,02
1.	Koszty zakończonych prac rozwojowych	-	-
2.	Wartość firmy	-	-
3.	Inne wartości niematerialne i prawne	46.901,40	40.089,02
4.	Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	-	-
II.	Rzeczowe aktywa trwałe	1.627.005,80	1.814.771,50
1.	Środki trwałe	1.627.005,80	1.814.771,50
a)	grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	-	-
b)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1.365.233,16	1.496.819,81
c)	urządzenia techniczne i maszyny	142.083,04	154.332,37
d)	środki transportu	54.283,00	83.734,49
e)	inne środki trwałe	65.406,60	79.884,83
2.	Środki trwałe w budowie	-	-
3.	Zaliczki na środki trwałe w budowie	-	-
III.	Należności długoterminowe	114.128,50	241.219,82
1.	Od jednostek powiązanych	-	-
2.	Od pozostałych jednostek	114.128,50	241.219,82
IV.	Inwestycje długoterminowe	-	37.800.000,00
1.	Nieruchomości	-	-
2.	Wartości niematerialne i prawne	-	-
3.	Długoterminowe aktywa finansowe	-	37.800.000,00
a)	w jednostkach powiązanych	-	-
-	- udziały lub akcje	-	-
b)	w pozostałych jednostkach	-	37.800.000,00
-	- udziały lub akcje	-	37.800.000,00
4.	Inne inwestycje długoterminowe	-	-
V.	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	-	-
1.	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
2.	Inne rozliczenia międzyokresowe	-	-
B.	Aktywa obrotowe	397.556.706,97	337.437.587,87
I.	Zapasy rzeczowych aktywów obrotowych	-	21.182,00
1.	Materiały	-	21.182,00
II.	Należności krótkoterminowe	1.109.839,49	1.547.559,18
1.	Należności od jednostek powiązanych	-	-
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	-	-
-	- do 12 miesięcy	-	-
-	- powyżej 12 miesięcy	-	-
b)	inne	-	-
2.	Należności od pozostałych jednostek	1.109.839,49	1.547.559,18
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	295,00	2.086,04
-	- do 12 miesięcy	295,00	2.086,04
-	- powyżej 12 miesięcy	-	-
b)	z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	-	-
c)	inne	1.109.544,49	1.545.473,14
d)	dochodzone na drodze sądowej	-	-
III.	Inwestycje krótkoterminowe	396.431.744,89	335.832.002,43
1.	Krótkoterminowe aktywa finansowe	396.431.744,89	335.832.002,43
a)	w jednostkach powiązanych	-	-
-	- udziały lub akcje	-	-
-	- inne papiery wartościowe	-	-
-	- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	-	-
b)	w pozostałych jednostkach	375.441.303,73	321.838.243,64
-	- udziały lub akcje	53.028.040,72	24.377.188,30
-	- inne papiery wartościowe	322.413.263,01	297.461.055,34
-	- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	-	-
c)	środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	20.990.441,16	13.993.758,79
-	- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	120.465,64	145.265,62
-	- inne środki pieniężne	20.869.975,52	13.848.493,17
-	- inne aktywa pieniężne	-	-
2.	Inne inwestycje krótkoterminowe	-	-
IV.	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	15.122,59	36.844,26
AKTYWA RAZEM		399.344.742,67	377.333.668,21

Pasywa

(w złotych)	31 grudnia 2005 roku	31 grudnia 2004 roku dane porównawcze
A. Fundusz własny	398.220.266,04	375.854.564,88
I. Fundusz zasadniczy	95.000.000,00	95.000.000,00
II. Fundusz na działalność statutową	268.225.205,19	268.225.205,19
III. Fundusz z aktualizacji wyceny	329,71	1.412,56
IV. Fundusz rezerwowý	27.614.514,62	27.613.431,77
V. Zysk (strata) z lat ubiegłych	(14.985.484,64)	(33.430.670,50)
VI. Zysk (strata) netto	22.365.701,16	18.445.185,86
VII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	-	-
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	1.124.476,63	1.479.103,33
I. Rezerwy na zobowiązania	219.515,75	296.952,49
1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	219.515,75	296.952,49
- długoterminowa	172.292,26	178.304,91
- krótkoterminowa	47.223,49	118.647,58
3. Pozostałe rezerwy	-	-
- długoterminowe	-	-
- krótkoterminowe	-	-
II. Zobowiązania długoterminowe	-	-
1. Wobec jednostek powiązanych	-	-
2. Wobec pozostałych jednostek	-	-
a) kredyty i pożyczki	-	-
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-
c) inne zobowiązania finansowe	-	-
d) inne	-	-
III. Zobowiązania krótkoterminowe	574.443,08	823.858,14
1. Wobec jednostek powiązanych	-	-
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	-	-
- do 12 miesięcy	-	-
- powyżej 12 miesięcy	-	-
b) inne	-	-
2. Wobec pozostałych jednostek	567.946,29	819.371,30
a) kredyty i pożyczki	-	-
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-
c) inne zobowiązania finansowe	-	-
d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	53.044,46	135.159,71
- do 12 miesięcy	53.044,46	135.159,71
- powyżej 12 miesięcy	-	-
e) zaliczki otrzymane na dostawy	-	-
f) zobowiązania wekslowe	-	-
g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	111.541,45	102.739,93
h) z tytułu wynagrodzeń	46.150,00	24.960,00
i) inne	357.210,38	556.511,66
3. Fundusze specjalne	6.496,79	4.486,84
IV. Rozliczenia międzyokresowe	330.517,80	358.292,70
1. Ujemna wartość firmy	-	-
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	330.517,80	358.292,70
- długoterminowe	-	-
- krótkoterminowe	330.517,80	358.292,70
PASYWA RAZEM	399.344.742,67	377.333.668,21

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA OKRES 01.01-31.12.2005
(WARIANT PORÓWNAWCZY)

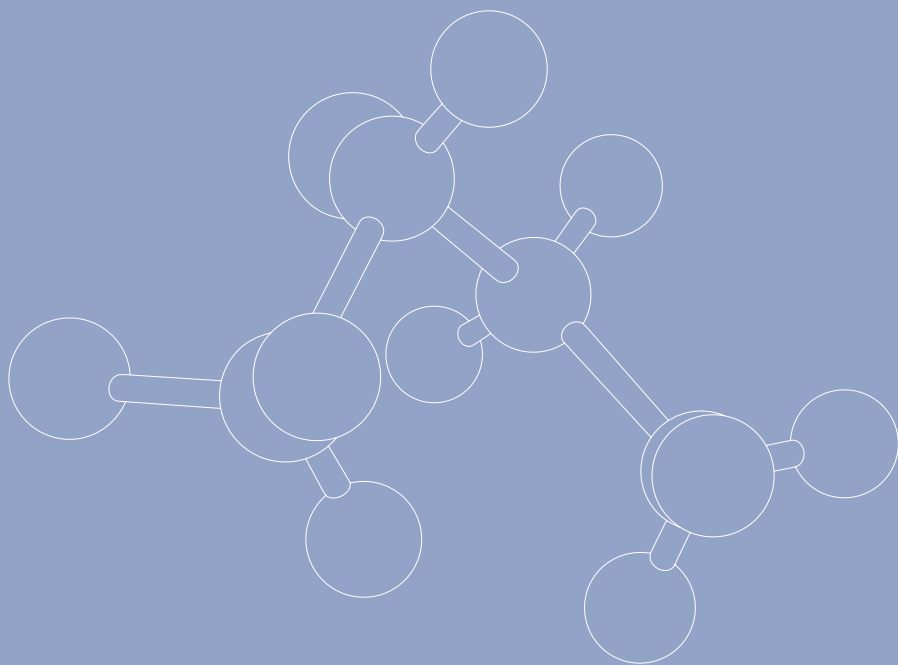
(w złotych)	rok zakończony dnia 31 grudnia 2005 roku	rok zakończony dnia 31 grudnia 2004 roku dane porównawcze
A. Przychody z działalności statutowej	48.814,90	15.029.730,51
I. Składki brutto określone statutem	-	-
II. Inne przychody określone statutem	48.814,90	15.029.730,51
B. Koszt realizacji zadań statutowych	22.126.818,54	21.604.018,46
C. Zysk (strata) na działalności statutowej (A-B)	(22.078.003,64)	(6.574.287,95)
D. Koszty administracyjne	5.886.242,07	5.725.683,73
I. Amortyzacja	339.365,35	319.266,12
II. Zużycie materiałów i energii	133.713,30	137.052,58
III. Usługi obce	2.126.558,08	2.245.007,22
IV. Podatki i opłaty, w tym:	8.238,80	7.020,80
- podatek akcyzowy	-	-
V. Wynagrodzenia	2.664.952,75	2.447.046,51
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	515.756,45	461.048,57
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	97.657,34	109.241,93
E. Zysk (strata) na działalności statutowej i administracyjnej (C-D)	(27.964.245,71)	(12.299.971,68)
F. Pozostałe przychody operacyjne	28.496,53	38.777,42
I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	2.602,22	-
II. Dotacje	-	-
III. Inne przychody operacyjne	25.894,31	38.777,42
G. Pozostałe koszty operacyjne	77.737,50	602.158,19
I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	-
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	120,00	-
III. Inne koszty operacyjne	77.617,50	602.158,19
H. Zysk (strata) na działalności operacyjnej (E+F-G)	(28.013.486,68)	(12.863.352,45)
I. Przychody finansowe	51.245.626,76	51.693.957,84
I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	498.773,92	363.855,45
- od jednostek powiązanych	-	-
II. Odsetki, w tym:	2.238.642,84	1.019.406,80
- od jednostek powiązanych	-	-
III. Zysk ze zbycia inwestycji	340.000,00	151.829,94
IV. Aktualizacja wartości inwestycji	47.773.152,55	46.665.755,99
V. Inne	395.057,45	3.493.109,66
J. Koszty finansowe	859.788,92	20.284.979,53
I. Odsetki, w tym:	54.876,31	20.284.859,53
- dla jednostek powiązanych	-	-
II. Strata ze zbycia inwestycji	-	-
III. Aktualizacja wartości inwestycji	-	-
IV. Inne	804.912,61	120,00
K. Zysk (strata) brutto na całokształcie działalności (H+I-J)	22.372.351,16	18.545.625,86
L. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (L.I-L.II)	-	-
I. Zyski nadzwyczajne	-	-
II. Straty nadzwyczajne	-	-
M. Zysk (strata) brutto (K±L)	22.372.351,16	18.545.625,86
N. Podatek dochodowy	6.650,00	100.440,00
O. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-	-
P. Zysk (strata) netto (M-N-O)	22.365.701,16	18.445.185,86

ZESTAWIENIE ZMIAN W FUNDUSZU WŁASNYM

(w złotych)	rok zakończony dnia 31 grudnia 2005 roku	rok zakończony dnia 31 grudnia 2004 roku dane porównawcze
I. Fundusz własny na początek okresu (BO)	375.854.564,88	357.409.379,02
- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-
- korekty błędów podstawowych	-	-
I.a. Fundusz własny na początek okresu (BO), po korektach	375.854.564,88	357.409.379,02
1. Fundusz zasadniczy na początek okresu	95.000.000,00	95.000.000,00
1.1. Zmiany funduszu zasadniczego	-	-
a) zwiększenie	-	-
b) zmniejszenie	-	-
1.2. Fundusz zasadniczy na koniec okresu	95.000.000,00	95.000.000,00
2. Fundusz na działalność statutową na początek okresu	268.225.205,19	268.225.205,19
2.1. Zmiany funduszu na działalność statutową	-	-
a) zwiększenie (z tytułu)	-	114.391.447,40
- podziału dochodu	-	114.391.447,40
b) zmniejszenie (z tytułu)	-	-
- pokrycia straty	-	-
2.2. Stan funduszu na działalność statutową na koniec okresu	268.225.205,19	268.225.205,19
3. Fundusz z aktualizacji wyceny na początek okresu	1.412,56	1.412,56
3.1. Zmiany funduszu z aktualizacji wyceny	(1.082,85)	-
a) zwiększenie	-	-
b) zmniejszenie (z tytułu)	(1.082,85)	-
- zbycia środków trwałych	(1.082,85)	-
3.2. Fundusz z aktualizacji wyceny na koniec okresu	329,71	1.412,56
4. Pozostałe fundusze rezerwowe na początek okresu	27.613.431,77	27.613.431,77
4.1. Zmiany pozostałych funduszy rezerwowych	1.082,85	-
a) zwiększenie (z tytułu)	1.082,85	-
- zbycia środków trwałych	1.082,85	-
b) zmniejszenie	-	-
4.2. Pozostałe fundusze rezerwowe na koniec okresu	27.614.514,62	27.613.431,77
5. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	(14.985.484,64)	(33.430.670,50)
5.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	18.445.185,86	-
- korekty błędów podstawowych	-	-
5.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	18.445.185,86	-
a) zwiększenie (z tytułu)	-	-
- podziału zysku z lat ubiegłych	-	-
b) zmniejszenie (z tytułu)	18.445.185,86	-
- pokrycia straty z lat ubiegłych	18.445.185,86	-
- przeznaczenie dochodu na działalność statutową	-	-
5.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-
5.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu	(33.430.670,50)	(33.430.670,50)
- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-
- korekty błędów podstawowych	-	-
5.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	(33.430.670,50)	(33.430.670,50)
a) zwiększenie (z tytułu)	-	-
- przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia	-	-
b) zmniejszenia (z tytułu)	18.445.185,86	-
- pokrycia straty z lat ubiegłych	18.445.185,86	-
5.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu	(14.985.484,64)	(33.430.670,50)
5.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	(14.985.484,64)	(33.430.670,50)
6. Wynik netto	22.365.701,16	18.445.185,86
a) zysk netto	22.365.701,16	18.445.185,86
b) strata netto	-	-
c) odpisy z zysku	-	-
II. Fundusz własny na koniec okresu (BZ)	398.220.266,04	375.854.564,88
III. Fundusz własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	398.220.266,04	375.854.564,88

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
(METODA POŚREDNIA)

(w złotych)	rok zakończony dnia 31 grudnia 2005 roku	rok zakończony dnia 31 grudnia 2004 roku dane porównawcze
A.		
Przeptywy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	(10.246.365,39)	(1.975.461,28)
I.		
Zysk (strata) netto	22.365.701,16	18.445.185,86
II.		
Korekty razem	(32.612.066,55)	(20.420.647,14)
1.	Amortyzacja 339.365,35	319.266,12
2.	Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych -	-
3.	Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy) (10.223.393,63)	11.900.074,83
4.	Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej (aktualizacja wartości inwestycji) (22.978.722,28)	(28.117.141,84)
5.	Zmiana stanu rezerw (77.436,74)	46.912,42
6.	Zmiana stanu zapasów 21.182,00	(15.704,00)
7.	Zmiana stanu należności 564.811,01	(1.533.450,60)
8.	Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów (249.415,06)	(3.054.185,28)
9.	Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych (6.053,23)	33.581,21
10.	Inne korekty (2.403,97)	-
III.		
Przeptywy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I±II)	(10.246.365,39)	(1.975.461,28)
B.		
Przeptywy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	17.243.047,76	(2.761.209,21)
I.		
Wpływy	4.236.441.375,45	72.700.590.612,99
1.	Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych 2.602,22	-
2.	Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne -	-
3.	Z aktywów finansowych, w tym: 4.236.438.773,23	72.700.590.612,99
a)	w jednostkach powiązanych -	-
b)	w pozostałych jednostkach 4.236.438.773,23	72.700.590.612,99
- zbycie aktywów finansowych	4.225.820.802,08	72.688.830.009,21
- dywidendy i udziały w zyskach	498.773,92	363.855,45
- spłata udzielonych pożyczek długoterminowych	-	-
- odsetki	8.685.490,10	7.748.679,17
- inne wpływy z aktywów finansowych	1.433.707,13	3.648.069,16
4.	Inne wpływy inwestycyjne -	-
II.		
Wydatki	(4.219.198.327,69)	(72.703.351.822,20)
1.	Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych (158.730,28)	(151.532,52)
2.	Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne -	-
3.	Na aktywa finansowe, w tym: (4.218.246.239,89)	(72.682.609.667,50)
a)	w jednostkach powiązanych -	-
b)	w pozostałych jednostkach (4.218.246.239,89)	(72.682.609.667,50)
- nabycie aktywów finansowych	(4.218.246.239,89)	(72.682.609.667,50)
- udzielone pożyczki długoterminowe	-	-
4.	Inne wydatki inwestycyjne (793.357,52)	(20.590.622,18)
III.		
Przeptywy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	17.243.047,76	(2.761.209,21)
C.		
Przeptywy środków pieniężnych z działalności finansowej	-	-
I.		
Wpływy	-	-
II.		
Wydatki	-	-
1.	Spłaty kredytów i pożyczek -	-
2.	Z tytułu innych zobowiązań finansowych -	-
3.	Odsetki -	-
4.	Inne wydatki finansowe -	-
III.		
Przeptywy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	-	-
D.		
Przeptywy pieniężne netto razem (A.III±B.III±C.III)	6.996.682,37	(4.736.670,49)
E.		
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych	6.996.682,37	(4.736.670,49)
F.		
Środki pieniężne na początek okresu	13.993.758,79	18.730.429,28
G.		
Środki pieniężne na koniec okresu (F±D), w tym	20.990.441,16	13.993.758,79
- o ograniczonej możliwości dysponowania	6.496,79	4.486,84

The Foundation for Polish Science
Annual Report 2005

ABOUT THE FOUNDATION

The Foundation for Polish Science (FNP) is an independent, self-financing non-profit organization established in 1991 to support science. Its founding capital, in the amount of 95 million zlotys, was the remainder of the Central Fund for the Development of Science and Technology, liquidated in 1990.

The Foundation does not receive subsidies from the state budget, and its statutory activity is financed from revenue generated by investments made on the financial market based on the FNP's own funds, i.e. from active investing in instruments admitted to public trading, such as Treasury bills, bonds and shares. From funds generated in this way, the Foundation has transferred 270 million zlotys to the science sector to date, the current market value of FNP assets amounts to almost 400 million zlotys.

The Foundation's statutory goals include:

- supporting scientists and research teams recognized by the scientific community, working in fields of science important for the technological, cultural and economic development of Poland and for its international prestige,
- supporting the transfer of Polish scientific achievements to economic practice,
- supporting investment initiatives fostering science in Poland.

Any subventions, prizes and grants are allocated through competitions, in accordance with the activity programmes the Foundation sets up each year and in line with its mission statement: *Supporting only the best so they can become even better.*

The Foundation also actively supports international scientific cooperation as well as initiatives facilitating the exchange of scientific ideas.

Taking care to ensure that its activities remain transparent and overt, the Foundation publishes extensive information on its activity in the form of Annual Reports, while its financial statements are audited every year by major auditing companies.

A LETTER FROM THE COUNCIL CHAIRPERSON

The Foundation for Polish Science plays a unique role in the Polish system for financing scientific research. In its desire to be a part of the process of building a significant position and prestige for Polish science in Europe and the world, the Foundation addresses its activity to the best Polish scientists in each successive generation.

One major distinguishing feature of the Foundation's activity is that the beneficiaries of its financial support are individual scientists and the teams they build, not research institutions. This stems from the belief, expressed by both the Foundation's previous and current authorities, that the key role in developing a truly creative scientific community, able to compete effectively with the best research centres around the world, is played by individual scientists achieving excellent research results. By becoming leaders in their scientific field, they gain the authority of masters in the eyes of representatives of younger generations, form schools of research, and define high standards of research.

The Foundation supports the best scientists at different stages of their scientific careers: from grants for young scientists to scholar grants for professors. Always though, the criterion for selecting the best people is individual scientific success and whether it forms a major contribution to research world-wide. Unvaryingly, the procedure for selecting the Foundation's beneficiaries follows the principle of peer review, where the applicants' achievements are evaluated by the scientific community itself. This gives the Foundation's awards special value.

During the years since its inception, the Foundation for Polish Science has worked out standards of supporting the development of Polish science that are recognized by the community. These standards stemmed from the belief that the quality of science is decided by its elite, whose research achievements are evaluated in confrontation with world-wide achievements. And though the Foundation's very name contains a direct reference to Polish science, the FNP's long-term goal is to lead Polish science lastingly into the system of world science. This will be possible mainly through growing "competitiveness" of the results of research conducted by Polish scientists, and on the other hand – through their substantial participation in international scientific networks, teams and projects.

The entirety of the Foundation's activity, and also the running of individual programmes, is monitored by the Foundation's Board and Council and evaluated. When the need arises, the programmes are adjusted, and the scope and direction of the Foundation's activity evolve depending on the current challenges and needs of Polish science.

As of 2006, the Foundation's programmes have again been modified. Most of the existing competitions that have gained the scientific community's interest will be continued (including the flagship project – the FNP Prize), and additionally new programmes have been started, addressed mainly to young scientists: HOMING, FOCUS, INNOVATOR. Prof. Maciej Żylicz provides more details in his letter – I just want to add that the new programmes have two main goals: to increase the chances of scientific success for promising young scientists with interesting achievements, and also to support the transfer into the Polish economy of research results that can improve its innovativeness, and consequently – its international competitiveness.

On behalf of the Council of the Foundation for Polish Science, I would like to express the hope that all of the programmes – both the Foundation's new initiatives and ongoing projects – gain the kind approval and interest of the scientific community, and that the Foundation itself continues to enjoy trust and appreciation for its mission.

Janina Józwiak

A LETTER FROM THE PRESIDENT OF THE BOARD

Last year was special for our organization, as the Foundation's authorities changed in 2005. After 12 years of chairing the FNP Executive Board, Prof. Maciej W. Grabski decided to retire. The Foundation Council entrusted me with the duties of president, and I began working at the FNP on 1 September 2005. The present report covers a year when the Foundation was managed by the previous Board for most of the time (8 months), and after that – by the present one. Therefore it is not our activities but the decisions of the FNP's previous authorities which enable us to give you good news about the Foundation's financial situation in 2005.

The Foundation for Polish Science was established 15 years ago by way of a notarial deed dated 21 December 1990, and was entered in the court register on 6 February 1991, which marked the start of its activity. During these 15 years, the Foundation has not only increased its assets (which were 95 million zlotys in 1991, and approximately 400 million zlotys at the end of 2005), but also assisted scientists working in Poland to the amount of 270 million zlotys. At the same time and equally importantly, over the years the Foundation has gained prestige and the scientific community's recognition, and developed a model of activity for a nongovernmental organization supporting science.

Credit for this is due to the previous Board: Professors Maciej W. Grabski and Marian Grynberg, vice-president and treasurer Grzegorz Krawczyk, and subsequently – vice-president Dr. Tomasz Perkowski; a major role in this process was also played by the Foundation Council, headed in turn by Prof. Henryk Ratajczak, Prof. Janusz Sławiński and (in the present term) Prof. Janina Józwiak.

The new Board, with two members at present, wants to continue the policy of the Foundation's previous authorities and support the best scientists that they may become even better. Therefore in 2006 the Foundation will implement close to 20 programmes, including three new ones: HOMING, FOCUS and INNOVATOR. We managed to draw up the guidelines for them in 2005, with a significant contribution from the previous Board, and in association with the Foundation Council. The previous Board also developed, and the Foundation Council approved, the "FNP Programme Guidelines for the Years 2005-2008".

The new programmes fulfil the demands set down in the "Guidelines", and are addressed to young people. Below is a brief outline:

- The HOMING programme is designed to help the best young scholars who, upon obtaining a PhD abroad or completing a foreign post-doctoral research visit, want to return to Poland to begin research at a Polish university, scientific institute or research and development unit.
- We all know how hard it is to set up an independent research team in our country. Therefore the Foundation has decided to start a new programme called FOCUS, from which it will finance the formation of new research teams, in a different field every year. In 2006, it is available to scientists

dealing with mathematical modelling in biology. The programme is addressed to young people whose research achievements testify to their scientific independence.

- The third new programme introduced in 2006 is addressed to young PhD students and people already holding a doctoral degree who want to set up a business to implement their own innovative project. Through training courses, the Foundation plans to prepare the programme's participants for carrying out this goal, and to provide assistance in patenting inventions and drawing up business plans. Next, on the basis of a business plan competition, the Foundation will select several of the best people or research teams to receive financial aid for starting up their own company, and then will help them with obtaining funds for future financing of an implementation.

•

Starting work at the Foundation as its new president, I had to answer a few fundamental questions. Some of them were more personal: How would I manage to combine my scientific work with the duties of the FNP Board president? This question will resolve itself naturally with time.

Other much more important questions concern the Foundation's future: Should it transform into an institution like the U.S. National Science Foundation, Switzerland's NSF or the DFG in Germany, which redistribute funds that the state allocates to science? I am convinced such an institution is essential in Poland, because this is required by the European standards applied in financing of scientific research. Failing to meet them, Poland cannot take part in many European Union initiatives, to mention the EURYI programme, which promotes the creation of new scientific laboratories in the member states by supporting a young laboratory leader selected in a two-stage procedure, who stands to obtain 250,000 euros annually for his team over a period of five years.

Neither can Poland, due to its failure to meet the aforementioned standards, be a fully-fledged member of EUROHORC, the structure that brings together European organizations assigning grants in individual countries. It is the norm in the European Union, a fact that needs emphasizing, that nongovernmental organizations redistribute budget funding – of course based on competitions and a peer review system, including money for research projects. Due to its status and character, Poland's Science Council (initially attached to the Minister of Science and Information Society Technologies, currently operating as an advisory body to the Minister of Education and Science) cannot be recognized in the EU as this type of organization.

Thus, the question returns: Should the FNP undertake to take part in redistributing budget funds for science? It should not, because its mission statement is completely different. Meanwhile, adjusting domestic law to European Union requirements, including eliminating obvious flaws in how science is financed in Poland as well as establishing the appropriate institutions – all this is definitely the obligation of the state. As far as possible, the Foundation will support the establishment of such institutions in Poland, e.g. by organizing discussions and preparing expert opinions. The Foundation's fundamental task, however, is defined by its mission, which is to support the best so they can become even better. This does not mean directly supporting scientific institutions, but specific scientists, also by upgrading their research facilities. That is the great difference between the FNP's activity and the role and task of government institutions responsible for financing science in Poland.

The Foundation's strict criteria for selecting the best scholars prove there are not that many of them. If we were able to effectively help from 3% to 5% of the best scientists working in Poland, we would achieve the planned goal of our activity. It does seem, though, that 23 million zlotys, the amount we are able to allocate annually to our programme goals at present, is not enough to fully carry out the Foundation's mission. It is not until the FNP recovers the money the State Treasury owes it from the privatisation of PKO BP (approx. 283 million zlotys plus interest) that we will be able to open a completely new chapter in the Foundation's history. The FNP can only spend as much on supporting science as it makes from investments on the capital market. Boosting our assets with funds from the privatisation would allow the Foundation to increase its programme spending to 35-40 million zlotys annually, achieving the proper scale of financial support for the best scientists working in Poland.

We realize the Foundation does not operate in a vacuum, which is why – apart from our regular activity –

we undertake various initiatives to increase the flow of funding earmarked for the best scientists working in Poland. To this aim, we work together with such institutions as Deutsche Forschungsgemeinschaft, Max Planck Gesellschaft, Alexander von Humboldt-Stiftung, and we are starting to collaborate with the Norwegian Science Council and the U.S. National Science Foundation. We will apply to the EU within the 7th Framework Programme for additional funds for grants for young scholars taking part in our HOMING, FOCUS and KOLUMB programmes. We are making some of the FNP programmes available to scientists from abroad, to encourage and enable them to work in Poland with Polish research teams. The uniqueness of 2005 in the FNP's history was also due to this being the first year of the Foundation's activity as an officially recognized public benefit organization. Thanks to the tax deductions many people paid into our account, we have increased the HOMING programme's fund for helping young researchers returning from abroad. We would like to thank everyone for this support. It is not just the financial scale that is important to us. These donations prove that the Foundation has found a permanent place not only in the awareness of our country's scientific community, but also among public opinion. The tax deductions assigned to the Foundation came from scientists, but also from representatives of business, politics, the arts as well as people from outside these communities – and this is important to us and very valuable. Because, we believe that the situation of science in our country will only change fundamentally when the view becomes widespread that by financing science, we are in fact investing in our future. Once again, I would like to extend a heartfelt thank you to all the donors, and I am very pleased to see that we have so many friends.

Maciej Żylicz

Warsaw, 31 January 2006

FNP PROGRAMMES IN 2005

The programmes carried out by the FNP in 2005 were grouped in the following sectors: prizes and grants, domestic fellowships, foreign fellowships, upgrading research facilities, publishing programmes and conferences, international collaboration.

Spending on the FNP programmes in the 2005 financial year totalled over 22.1 million zlotys.

PRIZES AND GRANTS

FNP PRIZE

In 2005, the Foundation granted its annual prizes for the fourteenth time. They are awarded for outstanding achievements and discoveries contributing significantly to the intellectual life and progress of civilization in Poland, and ensuring Poland a place in science world-wide. These individual prizes are awarded in the four main areas of study. The amount of each prize was 100,000 zlotys.

According to the new regulations in force as of this year, the prizes can be awarded for individual achievement not only to Polish scientists, but also foreigners living and working in Poland for at least 4 years, or foreigners studying Polish topics, for success achieved or confirmed during four years prior to the date of submission for the competition.

The winners of the 2005 FNP Prizes were:

in the humanities and social sciences:

- **Professor Karol Myśliwiec** of the PAS Centre of Mediterranean Archaeology in Warsaw, for the discovery of the tomb of Vizier Merefnebef in the necropolis at Saqqara (Egypt), documented in the monograph *The Tomb of Merefnebef* (2004),

in the life sciences and medicine:

- **Professor Zofia Kielan-Jaworowska**, retired professor of the PAS Institute of Paleobiology in Warsaw, for a creative synthesis of research on the Mesozoic evolution of mammals presented in the fundamental work *Mammals from the Age of Dinosaurs* (2004),

in the technical sciences:

- **Professor Roman Słowiński** of the Poznań University of Technology's Institute of Computing Science, for developing a methodology for computer-aided decision-making based on incomplete data.

No prize was awarded in the exact sciences.

SCHOLAR GRANTS

These three-year substantial grants, for intensifying ongoing research or embarking on new directions of research, are awarded by the Foundation every year to 15 eminent scholars from a given field of study. The beneficiaries are chosen in a several-stage, closed competition.

The aim of this programme is to support scholars who are able to combine their own research with teaching young scientists. Unlike typical grants, this programme does not oblige beneficiaries to carry out any specific predefined research project, leaving them free to decide whether to continue ongoing projects or initiate new ones.

The eighth edition of the competition was dedicated to the technical sciences. Each of the 15 beneficiaries will receive a total of 240,000 zlotys over three years.

DOMESTIC FELLOWSHIPS

DOMESTIC FELLOWSHIPS FOR YOUNG SCHOLARS

These are 12-month fellowships for the most talented young researchers (up to 30 years of age) whose scientific achievements have been documented with publications. They are awarded to approx. 100 people each year. Starting from the 2001 edition, beneficiaries may apply for the fellowship to be extended for another 12 months.

The competition was held for the thirteenth time in 2005. With a total of 761 applications submitted, 102 fellowships of 20,000 zlotys (tax exempt) were awarded. Moreover, 82 grants from the previous year were extended.

DOMESTIC VISITING FELLOWSHIPS

These are available to young PhD holders (up to 35 years of age) for one- to three-month research visits to leading scientific centres in Poland, for the purpose of conducting research and establishing closer cooperation with a given research unit. This programme aims to increase the mobility of young researchers, facilitate interdisciplinary studies, and promote better use of research facilities. In justified cases the fellowship can be extended for up to 3 months.

Following the evaluation of the 17 applications submitted, 10 fellowships of approximately 3,500 zlotys each per month were awarded.

NESTOR PROGRAMME

This is a grant programme addressed to eminent retired Polish scholars who would like to use their knowledge and experience to support developing research units in other cities, chiefly those that have yet to make their mark scientifically. Within this programme the Foundation finances visits by retired scientists – for periods of no longer than 4 months – to research units authorized to confer doctoral degrees, provided that the relevant invitation has been issued and the goal, time and duration of such a visit has been agreed with the scientist in question.

In the two editions of this competition held in 2005, four-month grants of 20,000 zlotys each were awarded to 5 retired scientists from Poznań, Warsaw and Wrocław.

FOREIGN FELLOWSHIPS

FOREIGN FELLOWSHIPS FOR YOUNG PhD HOLDERS

These fellowships enable young Polish scholars (up to 35 years of age) to go on postdoctoral research visits (from 6 to 12 months long) to the world's leading scientific centres.

The candidates are evaluated on the basis of their scientific achievements to date and an outline of the research project they plan to carry out at the foreign centre. The scientific standing of the chosen research centre is an important criterion in awarding this fellowship.

The average amounts allocated under this programme are equivalent to the postdoctoral fellowships awarded at the institution of the candidate's choice, ranging from 2,200 to 3,000 euros per month (or the equivalent in another currency), depending on the location. In addition, the Foundation covers the travel expenses of the fellow and their spouse, if they plan to be with the fellow for at least 6 months, and the costs of insurance for the fellow during the foreign stay.

Starting in 2004, under an agreement between the FNP and the Polish-U.S. Joint Commission for Science and Technology, one of these grants is financed from the unallocated assets of the Maria Skłodowska-Curie Joint Fund II. The Maria Skłodowska-Curie Grant is available to candidates from the exact, natural or technical sciences for a research visit to a leading research centre in the United States. Within this programme the FNP also awards a fellowship to the European University Institute in Florence for research important for the process of European integration, and also – as of 2005 – a fellowship to the School of Slavonic and East European Studies, University College London, for research in the field of Polish Studies. In previous years, the fellowship to the SSEES was awarded in association with the SSEES and jointly financed by the FNP, the British Foreign Office, and the M. B. Grabowski Foundation.

Following a two-stage procedure, in the 2005 competition foreign fellowships were awarded to the following 18 beneficiaries selected from among 65 applicants:

Dr Piotr Bębas of Warsaw University's Faculty of Biology, for a 6-month research visit to the Department of Zoology - Centre for Gene Research & Biotechnology, Oregon State University (USA);

Dr Karolina Caban of Warsaw University's Faculty of Chemistry, for a 12-month research visit to the Institut für Schichten und Grenzflächen, Jülich (Germany);

Dr Rafał Długosz of the Poznań University of Technology's Institute of Control and Systems Engineering, for a 12-month research visit to the Department of Electrical and Computer Engineering, University of Alberta in Edmonton (Canada);

Dr Barbara Fryzeł from Jagiellonian University's Institute of Economics and Management, for a 12-month research visit to the School of Slavonic and East European Studies, University College London (UK);

Dr Szymon Kaczanowski of the PAS Institute of Biochemistry and Biophysics in Warsaw, for a 12-month research visit to the Department of Organismic and Evolutionary Biology, Harvard University in Boston (USA);

Dr Janusz Kapuśniak of the Jan Długosz Academy's Institute of Chemistry and Environmental Protection in Częstochowa, for a 12-month research visit to the Department of Food Science and Human Nutrition, Iowa State University (USA);

Dr Robert Kudrawiec of the Wrocław University of Technology's Institute of Physics, for a 12-month research visit to the Department of Electrical Engineering, Stanford University (USA);

Dr Maciej Łazarczyk of the Medical University of Warsaw's Centre of Biostructure, for a 12-month research visit to l'Institut Pasteur in Paris (France);

Dr Rafał Olszanecki MD of Jagiellonian University's Collegium Medicum, for a 6-month research visit to the Department of Pharmacology, New York Medical College (USA);

Dr Adam Rycerz of Jagiellonian University's Institute of Physics, for a 12-month research visit to Instituut-Lorentz, Universiteit Leiden (The Netherlands);

Dr Paweł Sachadyn of the Gdańsk University of Technology's Chemical Faculty, for a 12-month research visit to The Wistar Institute in Philadelphia (USA);

Dr Krzysztof Sobczak of the PAS Institute of Bioorganic Chemistry in Poznań, for a 12-month research visit to the Department of Neurology, University of Rochester Medical Center (USA);

Dr Anna Sosnowska-Jordanovska of Warsaw University's American Studies Center, for a 12-month research visit to the Multinational Institute for American Studies, New York University (USA);

Dr Mikołaj Szoltysek of the Pomeranian Pedagogical University's Institute of History in Słupsk, for a 6-month research visit to the Institute for Social Research, University of Michigan (USA);

Dr Anna Szynekiewicz of Wrocław University's Institute of Geological Sciences, for a 12-month research visit to the Department of Geological Sciences, Indiana University (USA);

Dr Hubert Wierzbowski of the PAS Institute of Geological Sciences, for a 6-month research visit to the Institut für Geologie und Mineralogie, Universität Erlangen-Nürnberg (Germany);

Dr Adam Woźniak of the Warsaw University of Technology's Faculty of Mechatronics, for a 12-month research visit to the Centre de Recherche en Fabrication Haute Performance, Polytechnique de Montreal (Canada).

The fellowship financed by the Maria Skłodowska-Curie Joint Fund II was awarded to **Dr Grzegorz Kudła** of the International Institute of Molecular and Cell Biology in Warsaw, for a 12-month research visit to the Bauer Center for Genomics Research, Harvard University (USA).

Following motions submitted by two beneficiaries from 2004 – Dr Katarzyna Pernal of the University of Szczecin's Institute of Physics and Dr Tomasz Zaleski of the PAS Institute of Low Temperature and Structure Research in Wrocław – their fellowships were extended for a further 12 months.

SUBSIDIARY GRANTS

From 2001, beneficiaries returning to Poland from a foreign fellowship can apply for a subsidiary grant of up to 40,000 zlotys, to help them establish or upgrade their research facilities. In 2005, such grants were awarded to 12 recipients.

GRANTS FOR LIBRARY AND/OR ARCHIVE SEARCH ABROAD

This grant programme, set up in 2002, enables scholars conducting innovative research projects to go on several-month visits to libraries and archives abroad to carry out searches related to their research.

In the 2005 edition of the competition, 109 applications were submitted. Following an evaluation carried out by a team of six reviewers appointed by the FNP, 25 grants were awarded.

CONFERENCE GRANTS

These are a contribution towards the cost of participation of Polish scholars (up to 40 years of age) in international conferences, symposia and congresses. Financed entirely by the FNP, this programme is implemented by the Warsaw Scientific Society.

There were four editions of this competition in 2005, with 590 applications received. A total of 159 grants were awarded.

UPGRADING RESEARCH FACILITIES

MILAB PROGRAMME

In a desire to help scientists upgrade their research environment, since 2001 the Foundation has been implementing a several-year programme to support the final stages of substantial construction projects, modernization and renovation of research laboratories as well as entire buildings that house research facilities. Funds were also provided towards the cost of removals as well as purchases of technical equipment for modernized premises.

In the financial year 2005, grants for this purpose were awarded to 26 research teams, in the total amount of over 4.23 million zlotys. The programme was closed at the end of 2005.

BIOS PROGRAMME

Implemented since 2004, this programme aims to prevent the degradation of valuable paleontological, zoological and botanical collections at research institutions, and to provide access to these collections in accordance with international standards.

For the 2005 edition, 16 applications were submitted, and 5 projects presented by research units from Kraków, Poznań, Warsaw and Wrocław were selected in a competition procedure. Grants in the total amount of just under 1.04 million zlotys were awarded.

TECHNE PROGRAMME

In 2005 the Foundation completed the final edition of the TECHNE programme whose goal was to support research on the application of new technologies and products. Support was provided for the launch of new technological and demonstration equipment, for the construction of measurement stations, and also for the purchase of necessary components and technical or IT elements as well as assembly and installation work.

In 2005, 2 grants were awarded in the total amount of 181,000 zlotys.

SUBIN PROGRAMME

In this programme, the Foundation provided chiefly emergency-type support to research units and teams, rendering assistance to initiatives or investment projects of considerable significance to Polish science and its international prestige, for which funds could not be obtained from other sources and which were not included in other FNP grant programmes.

The SUBIN programme received 134 applications in 2005, and 38 grants were awarded in the total amount of over 1.3 million zlotys.

This programme was closed in 2005, to be replaced in future with a new programme with slightly different goals and rules.

PUBLISHING PROGRAMMES AND FNP CONFERENCES

MONOGRAPHS PROGRAMME

Eleven years after the FNP announced a regular competition for monographs in the humanities and social sciences, the resulting *FNP Monographs* series featured 92 publications. Over this time, as many as 11 monographs were reissued.

In 2005, out of 62 works submitted for consideration, nine were accepted for publication in the series. Five monographs were published, and three more were forthcoming.

The recognition the *FNP Monographs* series enjoys among the academic and editor community is proven by numerous awards, to mention the annual KLIO Awards for the best historical publications, awarded several times by the Alliance of History Book Publishers to titles in this series. In 2005, the third prize in the scientific monograph category was awarded to Maciej Mycielski for his *“Miasto ma mieszkańców, wieś obywateli” – Kajetana Koźmiana koncepcje wspólnoty politycznej (do 1830 roku)* [Towns Have Residents, the Countryside Has Citizens: Kajetan Koźmian's Concepts of Political Community (up to 1830)].

PUBLICATIONS PROGRAMME

Thanks to the Foundation's assistance provided in this programme, work on a number of monumental multi-volume publications, edited by research institutes and documenting Poland's historical and technological heritage, can continue without interruption.

In 2005, the programme encompassed the following: *Polski Słownik Biograficzny* (The Polish Biographical Dictionary), *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce* (A Catalogue of Ancient Artworks in Poland), *Słownik Polszczyzny XVI wieku* (A Dictionary of 16th-Century Polish), *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej* (Sources for the History of Religious Art in the Territories of the Former Republic of Poland).

As of 2005, the programme also includes a new, long-term publication series called *Origines Polonorum*. This will be a cycle of 19 monographs written as part of the research project “Ziemie polskie na przełomie tysiącleci” (Polish Territories at the Turn of the First Millennium), carried out a few years ago under the auspices of the State Committee for Scientific Research (KBN) with the aim of collecting, describing and also verifying many excavation projects begun back in the 1940's and 1950's. This project, comprising a modern interpretation of the origins of the Polish state, could provide important inspiration for reflections and further research projects concerning the earliest history of Poland and its place in the geopolitical structure of Early Mediaeval Europe.

TRANSLATIONS PROGRAMME

The aim of this programme is to provide assistance in promoting the best works of the Polish humanities around the world, by contributing to the cost of translations of works from the humanities and social sciences into one of the official congress languages. The writer can apply for a grant on condition that a renowned foreign publishing house has formally agreed to publish the translated work. The basic criterion applied in evaluating applications for a translation grant is the work's scientific value.

In 2005, grants for the translation of two works by Polish scholars were awarded, including one published earlier in the *FNP Monographs series*. One work was translated into English, the other – into Spanish.

FNP CONFERENCES

FNP Debates on Science

Held for the past nine years at the Foundation's initiative, these annual meetings bringing together several dozen scholars, dedicated to issues of major importance to the scientific community, are currently organized in association with different academic centres.

In 2005, the substantive organization of the conference in the *FNP Debates on Science* cycle was entrusted to the Polish Academy of Arts and Sciences (PAU) in Kraków. The topic of this meeting, hosted by the PAU's President Prof. Andrzej Białas, was "Success in Science".

More than 60 scientists from all over Poland were invited to the conference. The first day was devoted to the psychological aspects of scientific success, including a characteristic of the personal qualities usually displayed by scholars who have great scientific achievements. An attempt was also made to define the essence of success in science, and the issue of the relation between success and scientific achievement was discussed. The discussion on the second day concerned means of achieving scientific success in different fields of knowledge, and also whether there were any measures of such success which were the same (comparable) for different disciplines.

The outcome of the conference is a new volume in the *FNP Debates on Science* series, to be published in the first half of 2006.

Meeting of the Recipients of the Scholar Grants from 2000

This conference summarizing the results of studies undertaken by scientists from the biological and medical sciences, beneficiaries of Scholar Grants in 2000, was held in spring 2005 in Jachranka near Warsaw.

The meeting brought together not only the recipients themselves, but also a sizable group of their young colleagues and invited guests. Though the research carried out by individual beneficiaries often dealt with very different and extremely specialist problems, the presentation of the results at the conference inspired a discussion, often very animated, that went beyond the narrowly defined disciplines. Great interest was shown particularly in presentations of the state of research on heat-shock proteins and their significance in the development of cancer, and also the session on neurobiology, including research on the molecular mechanisms of learning and memory. The beginnings of life on earth was a discussion topic inspired by a presentation from the field of paleobiology presenting research on the role of micro-organisms in biosphere evolution.

COLLABORATION WITH SCIENTIFIC ORGANIZATIONS

Such collaboration has continued since 1996. For some years, the Foundation has been a supporting member of several leading Polish scientific organizations: The Warsaw Scientific Society, the Toruń Scientific Society, The Society of Friends of Science in Poznań, The Society for the Promotion and Support of Science, and the Polish Institute of Arts and Sciences of America (PIASA).

This collaboration provides funds for the annual Grzegorz Białkowski Award for the best doctoral dissertation in the exact sciences, granted by The Society for the Promotion and Support of Science. The leading discipline this year was chemistry. The award, in the amount of 14,000 zlotys, was granted to Dr **Paulina Dominiak** of Warsaw University's Faculty of Chemistry, for the dissertation *Weak Interaction at Different Levels of Complexity in the Solid State*, written under the supervision of Professor Krzysztof Woźniak.

INTERNATIONAL COLLABORATION

COPERNICUS POLISH-GERMAN RESEARCH AWARD

The aim of this award, established jointly by the Foundation for Polish Science and Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), is to reward the most active participants of Polish-German scientific cooperation. The award will be presented every two years to two outstanding scientists working together – one Pole and one German, regardless of the particular discipline they represent. In special cases, the award may also be presented to a team of scientists.

The award will be in the amount of 25,000 euros each for the two winners. Candidates can be nominated by representatives of the Polish or German scientific community. The winners will be chosen by a panel of six judges, appointed by the DFG and FNP for four-year terms.

The first edition began in mid-2005. By the application deadline, i.e. 15 October 2005, 49 candidates representing diverse fields of science and different research centres had been nominated. The competition will be adjudicated and the first Copernicus Awards will be presented in spring 2006.

ALEXANDER VON HUMBOLDT POLISH HONORARY RESEARCH FELLOWSHIP

This is a fellowship for research in Poland, available to German scholars irrespective of their field of study, nominated by a Polish research centre or Polish scholar, in appreciation of their achievements and contribution to the development of the two countries' scientific cooperation.

The fellowship was founded in 1996 following an agreement signed in 1995 between the FNP and the Alexander von Humboldt Foundation. Thanks to this agreement, the Foundation for Polish Science has become one of many similar organizations to have such an agreement with the Humboldt Foundation concerning mutual granting of awards to the best scientists. The Polish Honorary Fellowship is the equivalent of the Humboldt-Forschungspreise granted by the Humboldt Foundation in Germany to eminent scholars from other countries, including Poland.

The Honorary Research Fellowships, in the amount of 3,000 euros per month, are awarded for a period of 4 to 12 months, and can be drawn by the beneficiaries in several-month quotas over a period of three consecutive years.

In 2005, the fellowships were awarded to:

Professor Manfred Göthert (Bonn University), for a 6-month visit to the Medical University of Białystok's Faculty of Pharmacy;

Professor Klaus Hahlbrock (Max Planck Institute in Cologne), for a 6-month visit to the International Institute of Molecular and Cell Biology in Warsaw;

Professor Detlef Hommel (University of Bremen), for a 12-month visit to the PAS Institute of Physics and Warsaw University's Faculty of Physics;

Professor Ursula Kantorczyk (University of Rostock), for a 6-month visit to Szczecin University's Institute of Slavic Studies;

Professor Josef Speth (Forschungszentrum in Jülich and Bonn University), for a 9-month visit to the PAS Institute of Nuclear Physics in Kraków.

RESEARCH FELLOWSHIPS FOR SCIENTISTS FROM CEE COUNTRIES

This is a fellowship programme enabling foreign scientists, mainly from the CEE countries and also Asia, to come on brief research visits (from 1 to several months) to Polish research centres. The granted amount is equivalent to the average salary in an equivalent job position in Poland, and additionally covers accommodation, insurance and travel costs.

The competition and the fellowship disbursement is the responsibility of the J. Mianowski Fund, with the FNP financing the programme and taking part in the work of the board selecting the recipients.

As in the previous year, part (75,000 zlotys) of the funds earmarked for the programme was assigned for fellowships for scholars from CEE countries who wanted to come on a research visit to Warsaw University's Centre for Studies on the Classical Tradition in Poland and East-Central Europe (OBTA).

In 2005, 158 applications were received for 2006, and fellowships were awarded to 57 beneficiaries.

In the 2005 financial year, 94 fellowships awarded at the end of the previous year were implemented, including 25 research visits to OBTA.

THE EUROPEAN INTEGRATION EXPLORATORIUM PROGRAMME (EIE)

Launched in 2001 by the Foundation for Polish Science, the European Integration Exploratorium Programme has been implemented since 2005 by the Foundation for European Scientific Cooperation as a separate project partially funded by the FNP. The main goal is to support the changes taking place in the science and technology sector in Poland following Poland's European Union accession, and in

particular to contribute to the efficient and effective functioning of this sector within the single European market.

These tasks are carried out within the EIE Programme in various ways, including monitoring Polish policy with respect to sciences and technological development from the point of view of their harmonization with EU policies, conducting strategic studies in this area, or providing scientific and advisory support to government and regional institutions seeking to maximize the benefits of EU structural funds transferred to business and science sectors in Poland. The EIE Programme also includes activity to preserve and promote the achievements of the Phare SCI-TECH II programme; it also features cooperation with the European University Institute in Florence, chiefly with respect to implementing the Lisbon Strategy.

In 2005, the programme also covered two projects from the EU 6th Framework Programme: RAISE (Raising Citizens and Stakeholders' Awareness and Use of New Regional and Urban Sustainability Approaches in Europe) and EURO-COOP (Regional Innovation Policy Impact Assessment and Benchmarking Process: Cooperation for Sustainable Regional Innovation).

Two other projects from the 6th Framework Programme are being negotiated between the Foundation for European Scientific Cooperation and the European Commission, one new project has been submitted for the competition. Moreover, studies were carried out in connection with the 7th Framework Programme currently being prepared in the EU.

Note:

Listed on p. 34 are those who kindly agreed to take part in peer-review and evaluation procedures for the Foundation's competitions in 2005. Their assessments and opinions were extremely useful to the FNP authorities in making their decisions and selecting the beneficiaries of individual programmes.

Abridged Version of the Financial Statements and the Independent Auditor's Opinion

The full version of the Foundation's Activity Report for 2005, available in Polish language, drawn up in accordance with the ordinance of the Minister of Justice of 8 May 2001 on the general scope of reports submitted by foundations (Journal of Laws No. 50 of 2001, item 529), has been submitted to the Minister of Education and Science.

A copy of the Activity Report of the Foundation, which was granted the status of a registered public benefit organization on 31 December 2004, has also been submitted to the Minister of Labour and Social Policy.

In compliance with the Law on Foundations of 6 April 1984 (Journal of Laws No. 21 of 1984, item 97 as amended) and the Law on Public Benefit Activities and on Voluntary Service of 24 April 2003 (Journal of Laws No. 96 of 2003, item 873 as amended), the Foundation enables all those interested to access the full version of the Foundation's Activity Report for 2005 in Polish which is available at the Foundation's headquarters in Warsaw, ul. Grażyny 11.

AUDIT OPINION
FOR THE COUNCIL OF THE FOUNDATION FOR POLISH SCIENCE

We have audited the accompanying financial statements of the Foundation for Polish Science with its registered office in Warsaw, ul. Grażyny 11, consisting of:

- an introduction;
- the balance sheet prepared as at 31 December 2005, showing total assets and liabilities of **399.344.742,67 zł**;
- the profit and loss account for the period from 1 January 2005 to 31 December 2005, showing a net profit of **22.365.701,16 zł**;
- statement of changes in the statutory fund for the period from 1 January 2005 to 31 December 2005, showing an increase in the statutory fund of **22.365.701,16 zł**;
- the cash flow statement for the period from 1 January 2005 to 31 December 2005, showing a net cash increase of **6.996.682,37 zł**;
- notes to the financial statements.

The Foundation's Executive Board is responsible for the preparation of the financial statements.

Our responsibility was to audit the financial statements and to express an opinion whether the financial statements are free of material misstatements.

We conducted our audit in accordance with:

- 1) Chapter 7 of the Accounting Act dated 29 September 1994 (2002 Journal of Laws No. 76, item 694),
- 2) professional auditing standards issued by the Polish National Chamber of Certified Auditors,
- 3) the Foundations Act dated 6 April 1984 (1991 Journal of Laws No. 46, item 203).

An audit includes examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the financial statements. An audit also includes assessing the accounting principles used and significant estimates made by management, as well as evaluating the overall presentation of the financial statements.

We believe that our audit provided a reasonable basis for our opinion.

In our opinion, the audited financial statements consisting of financial data and explanations:

- give a true and fair view of the financial position of the Foundation for Polish Science as at 31 December 2005, as well as its financial result for the period from 1 January 2005 to 31 December 2005,
- have been prepared in all material respects in accordance with the provisions of the above-mentioned Accounting Act, and on the basis of properly maintained books of account,
- are consistent with the laws and regulations binding in Poland and with the Foundation's statute, to the extent to which such regulations affect the content of the financial statements.

This document is a translation.
The Polish original should be referred to in matters of interpretation.

Without qualifying our opinion we draw your attention to the fact that, as described in more detail in Note No. 9 to the financial statements, the Foundation's Executive Board has filed an inquiry with the Ministry of Finance, through the Minister of Science and Information Technology, about the legal nature of funds transferred to the Foundation by the Ministry of the State Treasury from income realized on the sale of shares of privatized state-owned enterprises. The Foundation's Board believe that the funds are not public in nature and that therefore their management is not subject to the provisions of the Public Contracts Act.

The Foundation received no reply to its inquiry before the end of our audit. We are therefore unable to determine the effects of the above issue, if any, on the audited financial statements.

The Executive Board's Report on the Foundation's Activities in the year 2005 includes all information required by the Minister's of Justice decree of 8 May 2001 on the general scope of reports submitted by foundations (2001 Journal of Laws No. 50, item 529).

Warsaw, 1 March 2006

BDO Polska Sp. z o.o.
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa
Registration No. 523

(-)
Auditor in charge
Donata Budkiewicz-Feluch
Polish Certified Auditor
Reg. No. 9939/7399

(-)
On behalf of BDO Polska Sp.z o.o
Hanna Sztuczyńska
Polish Certified Auditor
Reg. No. 9269/6955
Board Member

BALANCE SHEET AS AT 31 DECEMBER 2005

Assets

(in PLN)	31 December 2005	31 December 2004 comparable data
A. Fixed assets	1,788,035.70	39,896,080.34
I. Intangible assets	46,901.40	40,089.02
1. Development work	-	-
2. Goodwill	-	-
3. Other intangible assets	46,901.40	40,089.02
4. Prepayments for intangible assets	-	-
II. Tangible fixed assets	1,627,005.80	1,814,771.50
1. Fixed assets	1,627,005.80	1,814,771.50
a) Land (incl. perpetual usufructs)	-	-
b) Buildings and structures (incl. civil engineering structures)	1,365,233.16	1,496,819.81
c) Plant and machinery	142,083.04	154,332.37
d) Motor vehicles	54,283.00	83,734.49
e) Other tangible fixed assets	65,406.60	79,884.83
2. Construction in progress	-	-
3. Prepayments for construction in progress	-	-
III. Long-term receivables	114,128.50	241,219.82
1. from affiliates	-	-
2. from other entities	114,128.50	241,219.82
IV. Long-term investments	-	37,800,000.00
1. Real estate	-	-
2. Intangible assets	-	-
3. Long-term financial assets	-	37,800,000.00
a) In affiliates	-	-
- shares	-	-
b) In other entities	-	37,800,000.00
- shares	-	37,800,000.00
4. Other long-term investments	-	-
V. Long-term prepayments and deferred costs	-	-
1. Deferred tax assets	-	-
2. Other prepayments and deferred costs	-	-
B. Current assets	397,556,706.97	337,437,587.87
I. Inventory	-	21,182.00
1. Raw materials	-	21,182.00
II. Short-term receivables	1,109,839.49	1,547,559.18
1. Receivables from affiliates	-	-
a) Trade receivables, due:	-	-
- in under 12 months	-	-
- in over 12 months	-	-
b) Other	-	-
2. Receivables from other entities	1,109,839.49	1,547,559.18
a) Trade receivables, due:	295.00	2,086.04
- in under 12 months	295.00	2,086.04
- in over 12 months	-	-
b) Taxation, subsidy, customs duty, social security debtors	-	-
c) Other	1,109,544.49	1,547,473.14
d) Submitted to court	-	-
III. Short-term investments	396,431,744.89	335,832,002.43
1. Short-term financial assets	396,431,744.89	335,832,002.43
a) In affiliates	-	-
- shares	-	-
- other securities	-	-
- other short-term financial assets	-	-
b) In other entities	375,441,303.73	321,838,243.64
- shares	53,028,040.72	24,377,188.30
- other securities	322,413,263.01	297,461,055.34
- other short-term financial assets	-	-
c) Cash and cash equivalents	20,990,441.16	13,993,758.79
- cash on hand and cash at bank	120,465.64	145,265.62
- other cash	20,869,975.52	13,848,493.17
- other monetary assets	-	-
2. Other short-term investments	-	-
IV. Short-term prepayments and deferred costs	15,122.59	36,844.26
TOTAL ASSETS	399,344,742.67	377,333,668.21

Liabilities and Equity

(in PLN)	31 December 2005	31 December 2004 comparable data
A. Equity	398,220,266.04	375,854,564.88
I. Capital Fund	95,000,000.00	95,000,000.00
II. Statutory Fund	268,225,205.19	268,225,205.19
III. Revaluation Fund	329.71	1,412.56
IV. Reserve Fund	27,614,514.62	27,613,431.77
V. Accumulated (losses) from previous years	(14,985,484.64)	(33,430,670.50)
VI. Net profit/ (loss) for the year	22,365,701.16	18,445,185.86
VII. Deductions from net profit for the year	-	-
B. Liabilities and provisions for liabilities	1,124,476.63	1,479,103.33
I. Provisions for liabilities	219,515.75	296,952.49
1. Deferred tax liability	-	-
2. Provision for retirement benefits and similar obligations	219,515.75	296,952.49
- long-term	172,292.26	178,304.91
- short-term	47,223.49	118,647.58
3. Other provisions	-	-
- long-term	-	-
- short-term	-	-
II. Long-term liabilities	-	-
1. To affiliates	-	-
2. To other entities	-	-
a) Loans	-	-
b) Debt securities	-	-
c) Other financial liabilities	-	-
d) Other	-	-
III. Short-term liabilities	574,443.08	823,858.14
1. To affiliates	-	-
a) Trade liabilities, payable	-	-
- in under 12 months	-	-
- in over 12 months	-	-
b) Other	-	-
2. To other entities	567,946.29	819,371.30
a) Loans	-	-
b) Debt securities	-	-
c) Other financial liabilities	-	-
d) Trade liabilities, payable:	53,044.46	135,159.71
- in under 12 months	53,044.46	135,159.71
- in over 12 months	-	-
e) Advances received	-	-
f) Bills of exchange payable	-	-
g) Taxation, customs duty and social security creditors	111,541.45	102,739.93
h) Payroll	46,150.00	24,960.00
i) Other	357,210.38	556,511.66
3. Special Funds	6,496.79	4,486.84
IV. Accruals and deferred income	330,517.80	358,292.70
1. Negative goodwill	-	-
2. Other accruals and deferred income	330,517.80	358,292.70
- long-term	-	-
- short-term	330,517.80	358,292.70
TOTAL LIABILITIES AND EQUITY	399,344,742.67	377,333,668.21

PROFIT AND LOSS ACCOUNT (COMPARATIVE FORMAT)

(in PLN)	Year ended 31 December 2005	Year ended 31 December 2004 comparable data
A. Revenue from statutory activities	48,814.90	15,029,730.51
I. Gross contributions as per Fund's Statute	-	-
II. Other contributions	48,814.90	15,029,730.51
B. Costs of statutory activities	22,126,818.54	21,604,018.46
C. Profit/ (loss) on statutory activities (A-B)	(22,078,003.64)	(6,574,287.95)
D. Administrative expenses	5,886,242.07	5,725,683.73
I. Depreciation	339,365.35	319,266.12
II. Materials and energy	133,713.30	137,052.58
III. External services	2,126,558.08	2,245,007.22
IV. Taxes and charges, of which:	8,238.80	7,020.80
- excise tax	-	-
V. Payroll	2,664,952.75	2,447,046.51
VI. Social security and other allowances	515,756.45	461,048.57
VII. Other expenses	97,657.34	109,241.93
E. Profit/ (loss) on statutory and administrative activities (C-D)	(27,964,245.71)	(12,299,971.68)
F. Other operating revenue	28,496.53	38,777.42
I. Profit from the sale of non-financial fixed assets	2,602.22	-
II. Subsidies	-	-
III. Other operating revenue	25,894.31	38,777.42
G. Other operating expenses	77,737.50	602,158.19
I. Loss on the sale of non-financial fixed assets	-	-
II. Revaluation of non-financial fixed assets	120.00	-
III. Other operating expenses	77,617.50	602,158.19
H. Operating profit/ (loss) (E+F-G)	(28,013,486.68)	(12,863,352.45)
I. Financial revenue	51,245,626.76	51,693,957.84
I. Dividends and shares in profits, of which:	498,773.92	363,855.45
- from affiliates	-	-
II. Interest, of which:	2,238,642.84	1,019,406.80
- from affiliates	-	-
III. Profit on the sale of investments	340,000.00	151,829.94
IV. Revaluation of investments	47,773,152.55	46,665,755.99
V. Other	395,057.45	3,493,109.66
J. Financial expenses	859,788.92	20,284,979.53
I. Interest, of which:	54,876.31	20,284,859.53
- to affiliates	-	-
II. Loss on the sale of investments	-	-
III. Revaluation of investments	-	-
IV. Other	804,912.61	120.00
K. Gross profit/ (loss) on overall activities(H+I-J)	22,372,351.16	18,545,625.86
L. Result from extraordinary items (L.I.-L.II.)	-	-
I. Extraordinary gains	-	-
II. Extraordinary losses	-	-
M. Gross profit/ (loss) (K±L)	22,372,351.16	18,545,625.86
N. Corporate Tax	6,650.00	100,440.00
O. Other obligatory charges	-	-
P. Net profit/ (loss) (M-N-O)	22,365,701.16	18,445,185.86

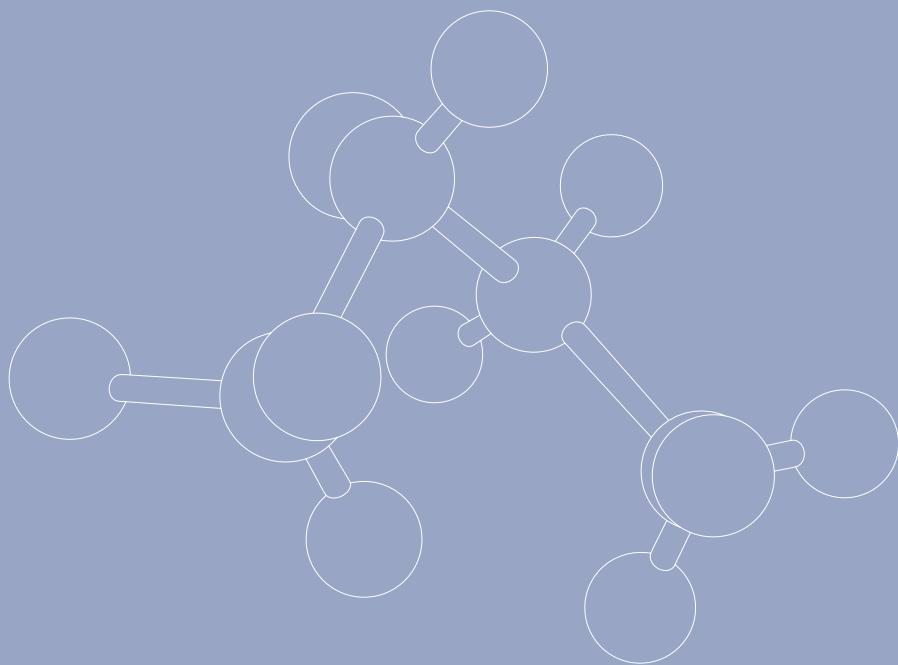
STATEMENT OF CHANGES IN OWN FUNDS

(in PLN)	Year ended 31 December 2005	Year ended 31 December 2004 comparable data
I. Equity at the beginning of the period	357,409,379.02	357,409,379.02
- changes to accounting policies	-	-
- adjustments of fundamental errors	-	-
I.a. Equity at the beginning of the period, after adjustments	357,409,379.02	357,409,379.02
1. Capital Fund at the beginning of the period	95,000,000.00	95,000,000.00
1.1. Changes in Capital Fund	-	-
a) Increases (due to)	-	-
b) Decreases (due to)	-	-
1.2. Capital Fund at the end of the period	95,000,000.00	95,000,000.00
2. Statutory Fund at the beginning of the period	268,225,205.19	268,225,205.19
2.1. Changes in Statutory Fund	-	-
a) Increases (due to)	-	-
- Profit appropriation	-	-
b) Decreases (due to)	-	-
- Loss absorption	-	-
2.2. Statutory Fund at the end of the period	268,225,205.19	268,225,205.19
3. Revaluation Fund at the beginning of the period	1,412.56	1,412.56
3.1. Changes in Revaluation Fund	(1,082.85)	-
a) Increases (due to)	-	-
b) Decreases (due to)	(1,082.85)	-
- Sale of fixed assets	(1,082.85)	-
3.2. Revaluation Fund at the end of the period	329.71	1,412.56
4. Other Reserve Fund at the beginning of the period	27,613,431.77	27,613,431.77
4.1. Changes in Other Reserve Fund at the beginning of the period	1,082.85	-
a) Increases (due to)	1,082.85	-
- Sale of fixed assets	1,082.85	-
b) Decreases (due to)	-	-
4.2. Other Reserve Fund at the end of the period	27,615,514.62	27,613,431.77
5. Accumulated (loss) at the beginning of the period	(14,985,484.64)	(33,430,670.50)
5.1. Accumulated profit at the beginning of the period	18,445,185.86	-
- adjustment of fundamental errors	-	-
5.2. Accumulated profit from previous years at the beginning of the period, after adjustments	18,445,185.86	-
a) Increases (due to)	-	-
- Appropriation of profit from previous years	-	-
b) Decreases (due to)	18,445,185.86	-
- Loss cover	18,445,185.86	-
- Appropriation of profit to statutory activities fund	-	-
5.3. Accumulated profit from previous years at the end of the period	-	-
5.4. Accumulated loss from previous years at the beginning of the period	(33,430,670.50)	(33,430,670.50)
- changes to accounting policies	-	-
- adjustment of fundamental errors	-	-
5.5. Accumulated loss from previous years at the beginning of the period, after adjustments	(33,430,670.50)	(33,430,670.50)
a) Increases (due to)	-	-
- Transfer of prior year losses	-	-
b) Decreases (due to)	18,445,185.86	-
- Loss cover	18,445,185.86	-
5.6. Accumulated loss from previous years at the end of the period	(18,445,185.86)	(33,430,670.50)
5.7. Accumulated (loss) from previous years at the end of the period	(18,445,185.86)	(33,430,670.50)
6. Net result	22,365,701.16	18,445,185.86
a) Net profit	22,365,701.16	18,445,185.86
b) Net (loss)	-	-
c) Deductions from profit	-	-
II. Equity at the end of the period	398,220,266.04	375,854,564.88
III. Equity after proposed appropriation of profit (absorption of loss)	398,220,266.04	375,854,564.88

CASH FLOW STATEMENT (INDIRECT METHOD)

(in PLN)	Year ended 31 December 2005	Year ended 31 December 2004 comparable data
A. Cash flow from operating activities	(10,246,365.39)	(1,975,461.28)
I. Net profit/ (loss)	22,365,701.16	18,445,185.86
II. Total adjustments	(32,612,066.55)	(20,420,647.14)
1. Depreciation	339,365.35	319,266.12
2. Foreign exchange gains/ (losses)	-	-
3. Interest and shares in profits (dividends)	(10,223,393.63)	11,900,074.83
4. Profit/ (loss) on investing activities	(22,978,722.28)	(28,117,141.84)
5. Change in provisions	(77,436.74)	46,912.42
6. Change in inventory	21,182.00	(15,704.00)
7. Change in receivables	564,811.01	(1,533,450.60)
8. Change in short-term liabilities, except for loans and credits	(249,415.06)	(3,054,185.28)
9. Change in deferred income and accruals	(6,053.23)	33,581.21
10. Other adjustments	(2,403.97)	-
III. Net cash flow from operating activities (I±II)	(10,246,365.39)	(1,975,461.28)
B. Cash flow from investing activities	17,243,047.76	(2,761,209.21)
I. Inflow	4,236,441,375.45	72,700,590,612.99
1. Sale of intangible assets and tangible fixed assets	2,602.22	-
2. Sale of investment in property and intangible assets	-	-
3. Relating to financial assets, of which:	4,236,773.23	72,700,590,612.99
a) In affiliates	-	-
b) In other entities	4,236,438,773.23	72,700,590,612.99
- sale of financial assets	4,225,820,802.08	72,688,830,009.21
- dividends and shares in profits	498,773.92	363,855.45
- repayment of long-term loans granted	-	-
- interest	8,685,490.10	7,748,679.17
- other inflow from financial assets	1,433,707.13	3,648,069.16
4. Other investing activities inflow	-	-
II. Outflow	(4,219,198,327.69)	(72,703,351,822.20)
1. Purchase of intangible assets and tangible fixed assets	(158,730.28)	(151,532.52)
2. Investment in property and intangible assets	-	-
3. Relating to financial assets of which:	(4,218,246,239.89)	(72,682,609,667.50)
a) In affiliates	-	-
b) In other entities	(4,218,246,239.89)	(72,682,609,667.50)
- purchase of financial assets	(4,218,246,239.89)	(72,682,609,667.50)
- long-term loans granted	-	-
4. Other investment expenditure	(793,357.52)	(20,590,622.18)
III. Net cash flow from investing activities (I-II)	17,243,047.76	(2,761,209.21)
C. Cash flow from financing activities	-	-
I. Inflow	-	-
II. Outflow	-	-
1. Repayment of loans and credits	-	-
2. Relating to other financial liabilities	-	-
3. Interest	-	-
4. Other financial expenses	-	-
III. Net cash flow from financing activities (I-II)	-	-
D. Total net cash flow (A.III±B.III±C.III)	6,996,682.37	(4,736,670.49)
E. Change in cash and cash equivalents	6,996,682.37	(4,736,670.49)
F. Cash and cash equivalents at the beginning of the period	13,993,758.79	18,730,429.28
G. Cash and cash equivalents at the end of the period (F±D), of which:	20,990,441.16	13,993,758.79
- of restricted use	6,496.79	4,486.84

SUPLEMENT

O naszych beneficjentach
relacje, refleksje

Kształtowanie się misji Fundacji (1991-2006)

Piętnasty rok, który upływa od chwili powołania Fundacji, stwarza dobrą okazję do refleksji nad tym, jak skomplikowaną i niełatwą drogę przebyła ona, aby dojść do ostatecznego sformułowania swojej misji oraz do osiągnięcia dzisiejszej pozycji. Podczas tego 15-lecia zaszło w naszym kraju wiele zmian, zarówno gospodarczych i społecznych, jak i w bezpośrednim otoczeniu Fundacji, a więc w obrębie polskiej nauki. Wszystko to nie pozostało bez wpływu na proces krystalizowania się naszego rozumienia istoty zadań Fundacji i poszukiwania dla ich realizacji możliwie efektywnych form programowych. Pogląd władz Fundacji na sytuację nauki

„Pogląd władz Fundacji na sytuację nauki w Polsce i jej podstawowe problemy formował się w oparciu o ciągły kontakt ze społecznością naukową...”

w Polsce i jej podstawowe problemy formował się w oparciu o ciągły kontakt ze społecznością naukową, chociaż nie zawsze wnioski, które wysnuwaliśmy, były zgodne z oczekiwaniami tej społeczności. Było tak dlatego, ponieważ nauka i jej problemy postrzegane z szerszej, siłą rzeczy, perspektywy Fundacji przedstawiają się nieco inaczej niż obserwowane z poziomu uniwersyteckiej katedry.

Historia Fundacji rozpoczęła się de facto jesienią 1989 r., kiedy to w związku z koniecznością podjęcia decyzji o przeznaczeniu środków pozostałych po likwidowanym Centralnym Funduszu Rozwoju Nauki i Techniki (CFRNiT) starło się w najwyższych gre-

miach decyzyjnych wiele rozmaitych koncepcji, pochodzących zarówno z ówczesnego Komitetu Nauki i Postępu Technicznego, jak i z Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz z Komisji Sejmowych. Były wśród nich pomysły tak zdumiewająco nierealistyczne i zagrażające szybkim roztrwonieniem pieniędzy, jak np. idea stworzenia banku nauki, udzielającego nisko oprocentowanych kredytów na prowadzenie badań naukowych (!), albo też powołanie funduszu wspierania wdrożeń, który miałby udzielać na ten cel dopłat przemysłowi, czy też postulat wykupywania długów instytucji naukowych. Dyskusje na ten temat dowodziły niewielkiego zrozumienia przez ich uczestników charakteru zmian zachodzących w gospodarce, która zresztą, podobnie jak i sfera nauki, wciąż tkwiła głęboko w peerelowskich miazmatach. Szczęśliwie jednak owe debaty zakończyły się zwycięstwem zwolenników przeznaczenia przynajmniej części środków pozostałych po CFRNiT na utworzenie fundacji, która mogłaby przejąć niektóre zadania likwidowanego funduszu. I tak doszło w grudniu 1990 r. do podpisania aktu założycielskiego powołującego FNP.

Początkowo w skład zarządu Fundacji wchodził wysokiej rangi urzędnicy organu administracji państwowej, jakim był tworzony właśnie KBN, wskutek czego stanowiła ona de facto niebudżetowy departament w budżetowej instytucji i realizowała jej zdania. Był to układ niebezpieczny, miał też niewiele wspólnego z ideą fundacyjną, z czego nie zdawano sobie jeszcze wówczas sprawy. Ten fakt oraz wciąż żywe ślady wspomnianych wcześniej dyskusji odcisnęły piętno na pierwszych działaniach programowych Fundacji,

w których priorytetem było finansowanie instytucji naukowych, w tym również finansowanie programów badawczych. Za skuteczne uważano też udzielanie placówkom naukowym pożyczek na działalność wdrożeniową, zaś niektórym przedsięwzięciom z tego okresu patronowało nierealistyczne przeświadczenie, że na zyskach z bezpośrednich inwestycji w przedsiębiorstwa wywodzące się z obszaru nauki można będzie oprzeć byt finansowy Fundacji. Trzeba pamiętać, że pierwszy zarząd Fundacji znajdował się ponadto pod niezwykle silną presją polityczną, której celem było wymuszenie na nim przekazania dużej części środków na cele sprzeczne z określonymi w statucie FNP. Na szczęście jednak temu naciskowi zarząd zdołał się oprzeć.

W takich okolicznościach Fundacja uruchomiła dwa pierwsze bardzo duże programy-konkursy, które miały uzasadnić – także na poziomie politycznym – potrzebę i zasadność jej istnienia. Miały też wywołać (dzięki pośrednictwu mediów) pozytywny odzew społeczny i w ten sposób przysporzyć Fundacji popularności i dobrego imienia. Były to programy „Badania na rzecz zdrowia dziecka” oraz PONT (Pomóż Nauce Teraz), o których warto powiedzieć nieco więcej, gdyż dostarczyły one Fundacji wielu zarówno pozytywnych, jak i negatywnych doświadczeń, które wywarły istotny wpływ na kształtowanie polityki programowej Fundacji w następnych latach.

Celem ogłoszonego w połowie 1991 r. pierwszego z tych programów było dofinansowanie badań, głównie w obszarze medycyny klinicznej, których wyniki mogłyby wpłynąć na unowocześnienie metod leczenia i rehabilitacji dzieci. Subwencje postanowiono przeznaczyć w większości na aparaturę kliniczną i diagnostyczną (np. zakupiono 23 ultrasonografy), a ok. 15% środków skierowano na dofinansowanie zadań badawczych i technicznych. Pierwsza subwencja w historii Fundacji przyznana została (w sierpniu 1991 r.) właśnie w tym programie: było

Siedziba Fundacji od 1996 roku.

to 400 tys. zł dla Instytutu Matki Dziecka w Warszawie, przeznaczone na unowocześnienie karetki do przewozu dzieci.

Program, na który wydatkowano łącznie blisko 16 mln zł, zakończono jesienią 1993 r. Nie ulega wątpliwości, że spełnił on swoją rolę strategiczną, budując pozycję i prestiż Fundacji. Nie budzi też wątpliwości przyświecająca mu szlachetna idea poprawy standardów leczenia najmłodszych pacjentów. Ale w zasadzie służył on bardziej dofinansowaniu publicznej służby zdrowia niż wspieraniu nauki, gdyż tylko niektóre ze sfinansowanych zdań miały naukowy charakter. Program ten ujawnił też konieczność dokonania zasadniczej zmiany systemu zawierania umów z beneficjentami oraz stosowanego w tym czasie przez FNP systemu rozliczeń finansowych.

Drugi z wymienionych programów, czyli PONT, miał charakter interwencyjny i został uruchomiony w lutym 1992 r., niedługo po ogłoszeniu przewidywanego budżetu państwa na I kwartał tegoż roku, które zakładało znaczne obniżenie nakładów na naukę. Program skierowano przede wszystkim do tych instytutów PAN i jednostek badawczo-rozwojowych, zakwalifikowanych przez KBN do kategorii

„A”, którym zabrakło funduszy na działalność statutową. W jego ramach Fundacja miała zarówno wspierać tę działalność, jak też finansować projekty badawczo-rozwojowe i inwestycyjne. Zarząd FNP przeznaczył na cele tego programu dodatkową – poza uchwalonym już budżetem programu rocznego – kwotę 20 mln zł (co w tamtym czasie stanowiło równowartość ok. 13 mln USD).

Wydatki poniesione na program PONT w sytuacji panującej wtedy ponad 50% inflacji zostały de facto sfinansowane z inflacyjnej części zysku, co przyczyniło się do poważnego spadku realnej wartości funduszy własnych Fundacji. Z finansowego punktu widzenia program PONT stanowił więc dla niej katastrofę, a merytorycznie budził ogromne wątpliwości, bowiem większość wniosków przyjętych do realizacji przez FNP była wcześniej odrzucona przez KBN, a rolę opiniodawców pełniły te same gremia, które rozdzielały dotacje budżetowe.

„...aby mieć dobrą naukę, należy koncentrować się nie na instytucjach i ich administrowaniu, ale na najlepszych, najbardziej twórczych uczonych...”

Pośpiech w realizacji programu i niejasne kryteria przyznawania dotacji spowodowały niewielką jego skuteczność, którą później wytknęli Fundacji urzędnicy Najwyższej Izby Kontroli. Rozliczanie programu PONT trwało wiele lat i było bardzo utrudnione, gdyż beneficjenci często nie byli w stanie pojąć, że z otrzymanych pieniędzy muszą się rozliczyć nie tylko księgowo (z czym także były kłopoty), ale również merytorycznie. Realizacja programu ukazała również niebezpieczeństwa wynikające z powiązania struktur decyzyjnych Fundacji z organami administracji państwowej, co sprowadzało Fundację do roli „śmietniczki” zbierającej odrzuty Komitetu Badań Naukowych.

Jeśli idzie o mniejsze programy realizowane w tym pierwszym okresie działania Fundacji, na ogół nie zostały poprzedzone rzetelnym rozpoznaniem po-

trzeb środowiska, a opierając się na nierealistycznych założeniach, w większości okazały się merytorycznie chybione i zakończyły niepowodzeniem. Do tej grupy należały takie programy, jak „Pożyczki”, „Wspólne przedsięwzięcia”, badania w obszarze BHP, wsparcie badań dotyczących samorządności lokalnej czy też tworzenie katalogu „osiągnięć” uzyskanych w latach osiemdziesiątych w ramach programów CPBR. Wyjątek stanowił program ratowania i konserwacji zbiorów archiwalnych, który był w następnych latach z wielkim pożytkiem kontynuowany.

Spośród najwcześniej uruchomionych programów Fundacji dwa zyskały wkrótce status sztandarowych jej produktów i są kontynuowane do dzisiaj. To „Nagrody FNP” oraz „Stypendia krajowe dla młodych naukowców”, z których propozycją wystąpił w 1992 r. członek Rady Fundacji, prof. Janusz Sławiński. Zapoczątkowały one nurt działań programowych FNP polegający na bezpośrednim wspieraniu uczonych, który z czasem stał się nurtem dominującym.

Zmiana zarządu Fundacji, która miała miejsce jesienią 1992 r.* , spowodowała zerwanie unii personalnej pomiędzy Fundacją a KBN, co stworzyło warunki dla dokonania daleko idących zmian w formach i zakresie jej działania. Fundacja zaczęła się stopniowo przekształcać w niezależną zarówno decyzyjnie, jak i programowo instytucję pozarządową. Najważniejszą konsekwencją tych zmian było dokonane wówczas zdefiniowanie misji Fundacji jako *wspierania tylko najlepszych, aby stali się jeszcze lepsi* oraz postanowienie, że udzielane przez nas subwencje będą kierowane nie do instytucji, ale do uznanych przez środowisko naukowców i zespołów badawczych. Wspieranie działalności statutowej placówek czy instytucji naukowych zostało wykluczone, bowiem bardzo wcześnie uświadomiliśmy sobie ignorowaną za czasów PRL prawdę, że aby mieć dobrą naukę, należy koncentrować się nie na instytucjach i ich administrowaniu, ale na najlepszych, najbardziej twórczych uczonych pracujących w dziedzinach po-

siadających znaczenie dla rozwoju cywilizacyjnego i kulturowego Polski oraz jej międzynarodowego prestiżu, a więc na tym, aby zapewnić tym ludziom odpowiednie warunki pracy badawczej. Ta zmiana wiodącej koncepcji wymagała znacznego przebudowania dotychczasowego profilu programowego Fundacji, co – także ze względu na konieczność wypełnienia przez nią podjętych wcześniej zobowiązań – zajęło nowym władzom FNP ponad dwa lata. Na tego typu przemiany Fundacja mogła sobie pozwolić właśnie dzięki uzyskanej w tym czasie niezależności.

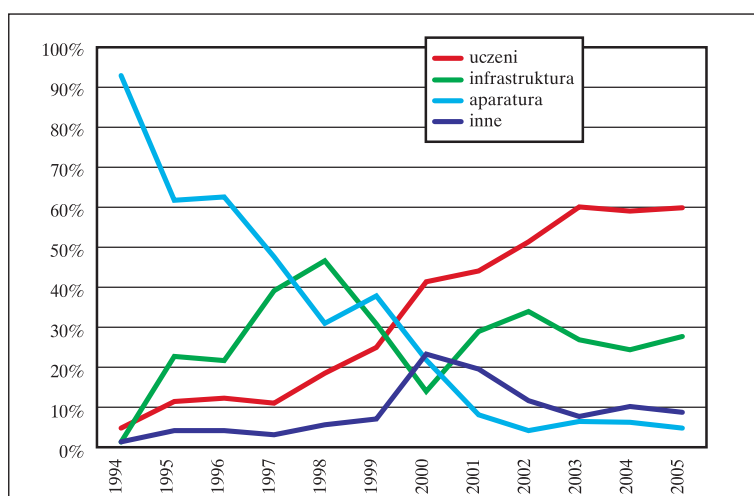
W konsekwencji tego procesu określone zostały główne nurty działalności FNP, co znalazło odzwierciedlenie we wprowadzonych w 1995 r. i obowiązujących do dzisiaj zapisach statutowych. Wytoczono w nich główne zadania statutowe Fundacji, a więc:

- promowanie najlepszych ludzi nauki przez udzielanie im stypendiów oraz przyznawanie nagród;
- wspomaganie najwybitniejszych uczonych przez modernizację ich warsztatów pracy (infrastruktury, aparatury);
- wspieranie procesu transferu wiedzy naukowej do gospodarki.

Proporcje pomiędzy kwotami przeznaczanymi w kolejnych latach przez Fundację na realizację tych głównych zadań statutowych ulegały stopniowo coraz większym zmianom, przy czym dominującą tendencją był ciągły wzrost udziału nakładów na stypendia kosztem zmniejszania wydatków aparaturowych (Rys. 1). Postaram się przedstawić powody, dla których decydowaliśmy się na taki kierunek zmian w głównych obszarach finansowania (uczeni, aparatura, infrastruktura). Nie oznacza to, że pozostałe nurty naszej działalności, jak np. wspieranie transferu technologii, były dla nas mniej ważne, jednak ze względu na ich zupełnie inny charakter powinny stanowić przedmiot odrębnego omówienia.

W początkowym okresie zakupy aparatury stanowiły absolutnie dominującą pozycję w wydatkach

programowych Fundacji. Było to uzasadnione krytycznym wtedy stanem przestarzałej bazy laboratoryjnej, co w istotny sposób ograniczało międzynarodową konkurencyjność polskich uczonych. Programy aparaturowe były stosunkowo łatwe w realizacji i nadawały się do szybkiego wprowadzenia. W tym celu, poczynając od 1993 r., corocznie wybieraliśmy jedną lub dwie dyscypliny, dla których ogłaszany był konkurs na zakup zaawansowanej aparatury naukowej. Dobór dyscyplin dokonywany był na podstawie naszego własnego rozpoznania potrzeb środowisk naukowych oraz w oparciu o analizę tendencji ujawniających się w nauce światowej, jednocześnie z myślą o zapewnieniu maksymalnej efektywności wydatków ponoszonych przez Fundację. Tę zasadę, która wiązała się z ustalaniem „bramki tematycznej” równoważącej desygnowane na program środki ze spodziewaną ilością mających napłynąć wniosków, zaczęliśmy wkrótce stosować również podczas projektowania innych programów. Uważaliśmy, że koncentrując naszą pomoc na tych wybranych, najważniejszych naszym zdaniem, a dosyć wąsko zdefiniowanych obszarach, przyczynimy się do znaczącej poprawy bazy aparaturowej i doprowadzimy do pożądaných zmian jakościowych w możliwościach badawczych wspieranych przez Fundację zespołów.

Rys.1. Struktura wydatków statutowych Fundacji.

niających się w nauce światowej, jednocześnie z myślą o zapewnieniu maksymalnej efektywności wydatków ponoszonych przez Fundację. Tę zasadę, która wiązała się z ustalaniem „bramki tematycznej” równoważącej desygnowane na program środki ze spodziewaną ilością mających napłynąć wniosków, zaczęliśmy wkrótce stosować również podczas projektowania innych programów. Uważaliśmy, że koncentrując naszą pomoc na tych wybranych, najważniejszych naszym zdaniem, a dosyć wąsko zdefiniowanych obszarach, przyczynimy się do znaczącej poprawy bazy aparaturowej i doprowadzimy do pożądaných zmian jakościowych w możliwościach badawczych wspieranych przez Fundację zespołów.

Słuszność tego założenia potwierdziła praktyka. Pierwszą określoną przez FNP dyscypliną nominowaną była biologia molekularna (program BIMOL), następnymi – zaawansowane materiały (SEZAM), neurobiologia (BRAIN), biotechnologia (BITECH), nauka o żywieniu (NUTRIS), diagnostyka molekularna (DIAMOL); kryształy molekularne (MOLTEK) i kilka innych. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych wyposażenie w nowoczesną aparaturę najlepszych laboratoriów, do których adresowaliśmy nasze wsparcie, znacznie się poprawiło, a tym samym uznaliśmy, iż rola Fundacji w tym zakresie została wypełniona. Dlatego też podjęliśmy decyzję o stopniowym zmniejszaniu tego typu wydatków i kierowaniu naszego wsparcia w stronę innych, bardziej newralgicznych obszarów. Ostatnią z dyscyplin nominowanych była więc w 1999 r. immunologia (program IMMUNO). Łącznie na dofinansowanie nominowanych obszarów Fundacja wydała niebagatelną kwotę 75 mln zł. Dzisiaj na zakupy aparatury przeznaczają się rocznie zaledwie kilka procent wydatków Fundacji.

Niezależnie od problemu aparatury badawczej dostrzegaliśmy zagrożenie, jakim dla rozwoju nauki były wieloletnie zaniedbania w dziedzinie infrastruktury, szczególnie na wyższych uczelniach. Pierwsze próby naprawy tej sytuacji podjęliśmy jeszcze w ramach programu PONT (np. zakup siedziby dla stacji badawczej Centrum Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego w Kairze). Kolejne działania dotyczące poprawy infrastruktury realizowano poprzez program ARCHIWA (2,4 mln zł w latach 1992–1994), który oprócz subwencji na ratowanie, konserwację czy pozyskiwanie zasobów archiwalnych obejmował też inwestycje w infrastrukturę. Podczas realizacji tego programu ujawnił się bardzo zły stan bibliotek naukowych, które – szczególnie na wyższych uczelniach – były zaniedbane i pomijane w planach rozwoju. Rozpoznanie istniejących potrzeb skłoniło nas do ustanowienia skierowanego do bibliotek programu LIBRARIUS, na który w latach 1995–1999 Fundacja wydatkowała łącznie 22 mln zł.

Dzięki skoncentrowaniu przez FNP finansowania na ściśle zdefiniowanym, wąsko określonym obszarze, okazał się on bardzo skuteczny i znacząco wpłynął na poprawę stanu technicznego bibliotek naukowych w Polsce.

Kolejną barierą utrudniającą normalne funkcjonowanie wielu zespołów badawczych, jaką zaobserwowaliśmy, były warunki ich pracy. Niejednokrotnie wręcz urągały one podstawowym standardom, a to praktycznie uniemożliwiało naukowcom nawiązanie współpracy międzynarodowej. Postanowiliśmy więc, idąc wzorem programu inwestycyjnego dla bibliotek, uruchomić w 2001 r. kilkuletni program MILAB, którego celem stała się modernizacja infrastruktury laboratoriów i pracowni. W ramach programu zamierzaliśmy początkowo przyznawać parę kilkumilionowych grantów rocznie na poważne zadania modernizacyjno-budowlane. Jednak nałożenie się dwóch okoliczności, a mianowicie wymuszona znana sprawą podatkową Fundacji konieczność ograniczenia środków przewidzianych na ten program o połowę (do ok. 5 mln zł rocznie) oraz równoczesne zmniejszenie dotacji budżetu państwa na prace remontowo-budowlane w sferze nauki – spowodowało zmianę charakteru konkursu, nadając mu właściwie interwencyjny charakter. Nic zatem dziwnego, że początkowo napłynęło do programu wiele dobrze uzasadnionych wniosków, przy czym łączna kwota postulowanych w nich subwencji przekroczyła o rząd wielkości nasze możliwości finansowe. W kolejnych edycjach programu merytoryczna jakość nadsyłanych wniosków jednak malała i ostatecznie w 2005 r. MILAB został zamknięty. Wydatkowano nań w ciągu czterech lat łącznie blisko 26 mln zł.

Pozostałe, mniejsze programy modernizacyjne, jak np. zakończony już CERBER (zabezpieczanie cennych kolekcji naukowych), realizowany jeszcze nadal program BIOS (ochrona zbiorów przyrodniczych) czy znacząca pomoc finansowa udzielona jednostkom naukowym poszkodowanym wskutek powodzi w roku 1998 – wszystko to również miało cha-

rakter interwencyjny. Podobnym celem służył też otwarty dla różnych inicjatyw i przedsięwzięć naukowych program pomocy interwencyjnej SUBIN, który jednak stopniowo zaczął być traktowany przez wnioskodawców jako kasa finansująca remonty aparatury naukowej, tak że uznaliśmy jego formułę za wyczerpaną i nowy zarząd Fundacji podjął decyzję o zastąpieniu tego programu od 2006 r. znacznie przekształconym pod względem celów i zasad programem NOVUM.

Najważniejszym ze wszystkich zadań Fundacji stało się jednak szeroko rozumiane promowanie uczonych, którego formy są stale rozwijane. Jak już wspomniałem, pierwszy program stypendialny Fundacji, zapoczątkowany w 1992 r., był bezpośrednio skierowany do wyróżniających się młodych naukowców, jednak łącznie z rozgrywanym równoległe konkursem o Nagrody Fundacji programy te miały wówczas marginalny, zaledwie 4% udział w ogólnych wydatkach. Przestrzeń dla szerszego rozwijania działalności stypendialnej tworzono ograniczając i wygaszając inne programy Fundacji, co podyktowane było przekonaniem, że zreformowanie nauki w Polsce zależeć będzie głównie od intelektualnej jakości i otwarcia na świat nowego pokolenia uczonych. Mieliśmy świadomość, że na tym polu Fundacja może odegrać rolę istotną i inspirującą także dla innych, mimo że nie dysponuje zbyt wielkimi środkami.

Najpierw uruchomiono więc niewielkie programy zachęcające uczonych z zagranicy do przyjeżdżania na pobyt naukowy w Polsce. Następnie, od roku 1993, rozpoczęliśmy przyznawanie najzdolniejszym młodym naukowcom stypendiów podoktorskich na roczne staże w czołowych ośrodkach zagranicznych. Był to wówczas pierwszy od przedwojennych czasów program stypendiów zagranicznych finansowany z polskich źródeł, przy czym – ku naszemu zaskoczeniu – spotkał się on z ostrą krytyką ze strony części środowiska naukowego, która zarzucała nam, że wspieramy w ten sposób „drenaż mózgów”, ułatwiając wyjazdy najlepszym młodym polskim naukow-

com (!). Zarzutów tych oczywiście nie potwierdziły fakty, a z programu korzystało na ogół kilkanaście osób rocznie.

Ponieważ mieliśmy możliwość dość wszechstronnej obserwacji tego, co dzieje się w nauce polskiej, coraz większą naszą troskę budziła kondycja młodego pokolenia uczonych; w połowie lat 90. stało się to problemem naprawdę krytycznym. Dlatego też, ustalając założenia programowe Fundacji na lata 1998–2000 postanowiliśmy, by kosztem innych dotychczasowych form, a przede wszystkim wydatków na aparaturę, znacznie zwiększyć wysiłek Fundacji w zakresie wspierania najlepszych młodych ludzi, tak aby dopomóc im w uprawianiu dobrej nauki i pokazać, że mogą w Polsce znaleźć swoje miejsce. Aby zrealizować taki zamysł, należało uruchomić nowe programy, przy czym, jak dowodzi praktyka, dobry program stypendialny trudno przygotować – w przeciwieństwie do konkursów aparaturowych – w okresie krótszym niż trzy lata.

„...swoją ofertą stypendialną Fundacja obejmuje obecnie wszystkie etapy kariery naukowej...”

Pierwszym programem służącym realizacji tej nowej polityki stały się wprowadzone w roku 1998 „Subsidia profesorskie”, których zadaniem jest udzielenie wsparcia najwybitniejszym mistrzom, aby tą drogą wpłynąć także na formowanie nowego pokolenia naukowców – ich młodych współpracowników. Dzięki temu programowi pojawiła się zupełnie nowa jakość na rynku nauki w Polsce. Następnym krokiem w kierunku rozwijania oferty stypendialnej, dokonanym pomimo bardzo trudnej wtedy sytuacji finansowej Fundacji, było uzupełnienie w 2000 r. rocznych stypendiów dla młodych uczonych o możliwość ich przedłużenia na drugi rok. Wkrótce pojawiła się także skierowana do humanistów oferta stypendiów na prowadzenie kwerend w zagranicznych archiwach, zaczęto realizować program dofinanso-

wywania udziału Polaków w zagranicznych konferencjach naukowych, a od 2003 r. do tych form wsparcia doszła też możliwość ubiegania się przez naszych stypendystów wracających ze staży zagranicznych o dodatkową subwencję na poprawę i modernizację ich warsztatów badawczych.

W początkach 2000 r., spodziewając się wpłynięcia na majątek Fundacji przyznanych jej ustawą prywatyzacyjną ogromnych środków finansowych, opracowaliśmy duży program, którego celem miało być pobudzenie mobilności kadry badawczej w kraju oraz wsparcie młodych uczonych w procesie ich naukowego usamodzielniania się; wiadomo powszechnie, iż obie te sprawy należą do podstawowych bolączek hamujących rozwój nauki w Polsce. Ambitne zamiary Fundacji uległy jednak ograniczeniu, gdy okazało się, że skala środków, jakie uzyskała z prywatyzacji, jest wielokrotnie niższa od pierwotnych założeń. Niektóre z opracowanych wtedy idei wykorzystano jednak w dwóch nowych, zakrojonych z konieczności na dużo mniejszą skalę programach, a mianowicie we wprowadzonych w 2002 r. „Krajowych stypendiach wyjazdowych” oraz w nowym, pilotażowym konkursie o subwencje na pierwszy etap tworzenia własnych zespołów przez młodych uczonych (program FOCUS), który znalazł się w programie roku 2006.

Istotnym uzupełnieniem tej oferty stypendialnej stał się uruchomiony w 2003 r., po dziesięciu latach dyskusji i analiz, program NESTOR skierowany do emerytowanych uczonych, zachęcający ich do wyjazdu na jakiś czas do mniejszego ośrodka naukowego, aby prowadzić badania, wykłady itp. Jest to sposób na umożliwienie naukowej młodzieży w ośrodkach odległych od centrów badawczych bezpośrednio zetknięcie się i wspólną pracę z wciąż jeszcze aktywnymi, wybitnymi seniorami naszej nauki. Wiadomo powszechnie, że tego typu kontakty mają dla budowania kultury naukowej niezwykle doniosłe znaczenie.

W wyniku tych stopniowych i wieloletnich, wprowadzanych w przemyślany sposób przez Fundację

przekształceń programowych, udział środków kierowanych bezpośrednio do uczonych (na stypendia i nagrody) w ogólnej puli wydatków programowych Fundacji, który w pierwszych latach jej działalności stanowił zaledwie 4%, od 2003 r. ustabilizował się na obecnym poziomie 60%. Przypomnijmy, że w latach 1995–1998 utrzymywał się na poziomie 10%, od roku 1998 zaczął stopniowo wzrastać, w 2000 r. osiągając 40%. Można zatem uznać, że działalność stypendialna stała się dominującym kierunkiem programowym Fundacji.

Warto zwrócić uwagę, że swoją ofertą stypendialną Fundacja obejmuje obecnie wszystkie etapy kariery naukowej, przy czym w miarę przechodzenia na coraz wyższe jej szczeble koncentruje się ona na wspieraniu podstawowej powinności profesorskiej, jaką jest odpowiedzialność za wychowanie następców. Idea takiego właśnie działania, nakierowanego przede wszystkim na kształtowanie młodego pokolenia uczonych w oparciu o kryteria doskonałości i realizowanego za pomocą szerokiej, otwartej na współpracę międzynarodową oferty programowej, wynika z troski Fundacji o przyszłość nauki w Polsce. Działanie w tym kierunku, kontynuowane i pogłębiane na przestrzeni minionych 15 lat, stało się podstawowym wyznacznikiem misji Fundacji. Nie oznacza to końca przeobrażeń w strukturze programowej Fundacji – wręcz przeciwnie, zamierzenia i prognozy na następne lata wskazują, że ta tendencja będzie dalej rozwijana. Fundacja bowiem, wykorzystując swą elastyczność i niezależność, powinna nieustannie poszukiwać coraz skuteczniejszych rozwiązań dla osiągnięcia zamierzonych celów, starając się sprostać nowym wyzwaniom stojącym przed nauką w Polsce i w Europie.

MACIEJ W. GRABSKI

Prezes Zarządu FNP w latach 1992–2005

* W jego skład weszli: Maciej W. Grabski – prezes oraz jako wiceprezysi: Marian Grynberg i Grzegorz Krawczyk.

Łowca skarbów

Kierownik wykopaliisk, prof. Karol Myśliwiec, z railem Ahmedem, szefem robotników egipskich.

Chciał zostać tłumaczem literatury francuskiej, ale ukończył archeologię śródziemnomorską. Dwa lata później trafił do Egiptu. W grudniu 2005 roku monografia poświęcona badaniom cmentarzyska w Sakkarze przyniosła prof. Karolowi Myśliwcowi nagrodę Fundacji na rzecz Nauki Polskiej.

Pańskie odkrycie porównuje się do odnalezienia przez Howarda Cartera grobowca Tutanchamona. Jak pan odnalazł miejsce pochówku wezira Merefnebefa?

– Postanowiłem przeszukać... śmietnik.

Śmietnik?!

– Archeolodzy, między innymi znawca cmentarzyska w Sakkarze, Jean Philippe Lauer, byli przekonani, że na zachód od piramidy Dżesera znajdowało się starożytne wysypisko. Byli zdania, że nie warto tam podejmować prac. Ja nie dawałem temu wiary; według egipskich wierzeń zachodnia strona świata była przypisana zmarłym. Zdecydowałem się obejrzeć to miejsce i w 1987 roku przeprowadziłem pierwsze badania.

Jakie były ich wyniki?

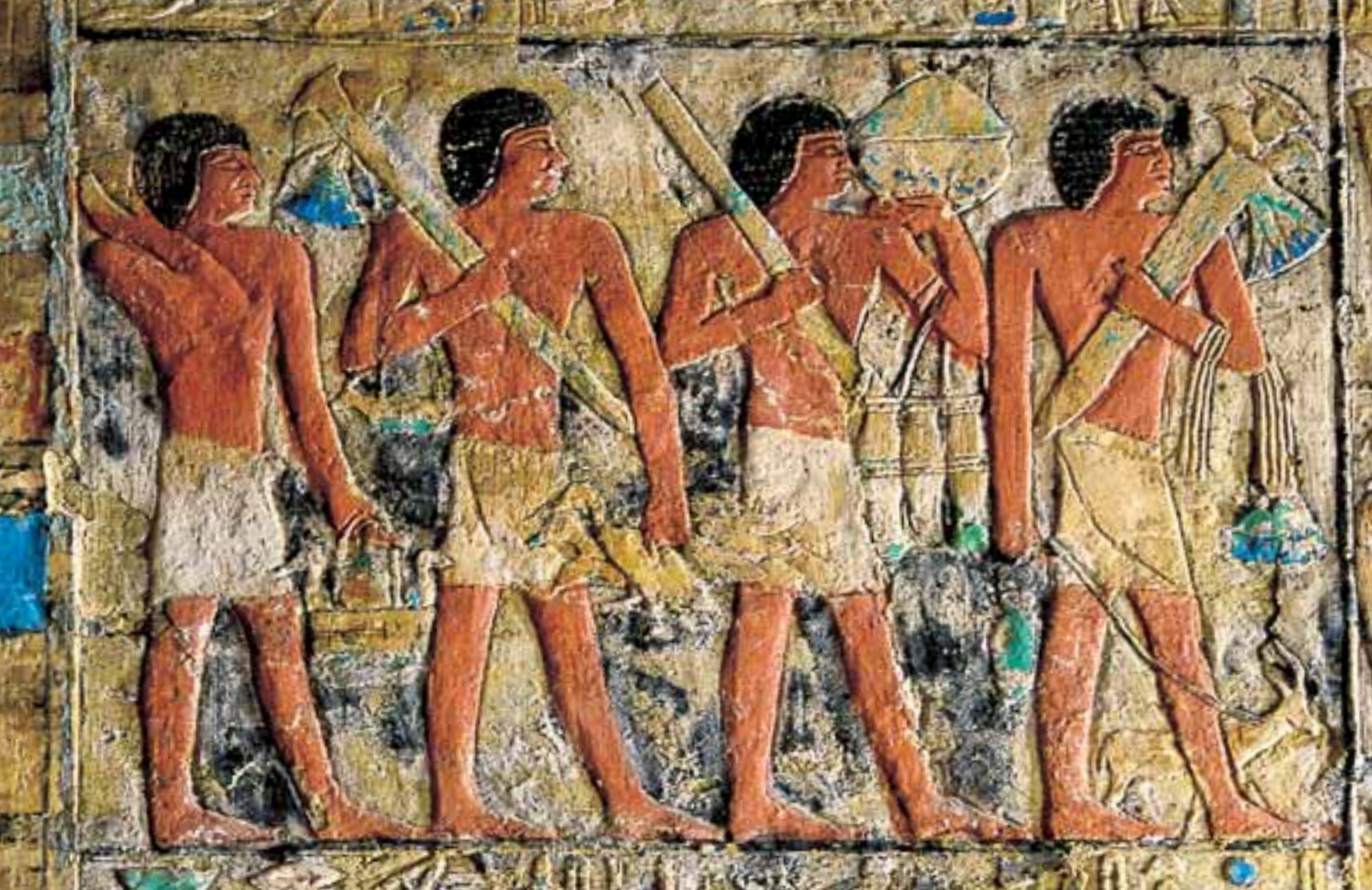
– Prospekcja geofizyczna, pozwalająca „zajrzeć” w ziemię bez rozkopywania gruntu, wykazała liczne „anomalie”. Powstają one w miejscu, gdzie stykają się różne materiały, na przykład kamień i cegły. Pod piaskiem w Sakkarze znajdowały się jakieś starożytne konstrukcje! Zrobiliśmy trzy wykopy sondażowe i okazało się, że to egipska nekropola, gdzie chowano zmarłych od czasów Starego Państwa (2686–2160 r. p.n.e.) aż po okres rzymski (I w. p.n.e. – IV w.). Chciałem rozpocząć prace w Sakkarze już w następnym roku, ale nie zdobyliśmy funduszy. Udało się dopiero po dziewięciu latach, w 1996 roku.

Co takiego pan odkrył, że stało się to od razu archeologiczną sensacją?

– Grobowce wielmożów z epoki VI dynastii, która rządziła u schyłku Starego Państwa. Władza faraonów zaczęła się wtedy chylić ku upadkowi. W siłę za to rośli królewscy dostojnicy, którzy między innymi wznosili wspaniałe grobowce naśladujące pochówki królów. Najwspanialsze odkryte przez nas miejsce pochówku należało do Merefnebefa, wyniesionego przez drugiego faraona VI dynastii do godności wezira. Faraon ten był

Fragment malowidła w grobowcu wezira. Zimorodki ofiarą genetty w scenie polowania na dzikie ptactwo.

▲ *Ofiarnicy niosący gęsi na stół ofiarny zmarłego. fragment malowidła na ścianie grobowca kapłana Ni-anch-Nefertuma.*

Prace wykopaliskowe w tzw. suchej fosie, której ściana (w głębi) odsłania wejście do skalnego grobowca kapitana floty egipskiej z czasów VI dynastii (ok. 2200 p.n.e.).

uzurpatorem, który na kilka lat zagarnął królewską władzę. Wezyr wykuł najpierw w skale skromny grobowiec, a potem na gwałt zaczął go rozbudowywać. Chciał przez to podkreślić swój awans społeczny.

Tylko grobowiec świadczy o jego ambicjach?

– Są też inne tego dowody. Miał aż cztery oficjalne żony, przedstawiane wielokrotnie na ścianach grobowca jako harfistki. To tak jakby Japończyk poślubił cztery gejsze. Wezyr po prostu lubił sobie dogadzać.

Ale ostatecznie nie dokończył budowy swojego grobowca.

– Nie. Po przejściu władzy przez prawowitego króla Pepiego I kariera Merefnebefa załamała się, a on sam prawdopodobnie niebawem zmarł. Nie zdążył wykończyć komory grobowej ani sarkofagu. W podziemnej części grobowca odkryliśmy szkielet, który leżał na wieku kamiennej skrzyni. To prawdopodobnie nasz wezyr. Został wyrzucony z grobu przez rabusiów. Dzięki badaniom antropologicznym prof. Marii Kaczmarek wiemy, że był to niesłychanie przystojny mężczyzna w wieku około 48 lat.

Wezyr Merefnebef i „jego ukochana żona“ Seszeszet. Relief w wejściu do grobowca wezyra, częściowo jeszcze zawalony gruzem w kilka minut po odsłonięciu grobowca (1997).

W Sakkarze odkopał pan już kilkaset miejsc pochówku z różnych epok. Ale nie tylko one wzbudziły sensację w naukowym świecie.

– Jednego z naszych największych odkryć dokonaliśmy w zachodniej części tzw. suchej fosy, w kamieniołomach, gdzie wydobywano surowiec do budowy piramidy Dżesera. Natrafiliśmy tu na korytarz, którym dotarliśmy do prostokątnej komnaty. Znajdowały się w niej kości dzikich zwierząt, poświęconych bogu Setowi, zaś nieco głębiej atrybut śmiertelnego wroga Seta – Horusa. Jest to jedyny tego typu obiekt kultowy odkryty do tej pory w Egipcie – ogromny, ponaddwumetrowy, drewniany harpun, pochodzący być może z czasów samego Dżesera (ok. 2700 r. p.n.e.). Podziemna krypta, w której go znaleziono, znajdowała się prawdopodobnie pod świątynią. Jej pozostałości będziemy chcieli teraz zbadać.

Rozmawiała ANNA PIOTROWSKA

Wywiad opublikowany w piśmie „Kaleidoscope”, nr 2/2006, przedrukowany za zgodą Redakcji.

Polscy konserwatorzy ratują arcydzieła sztuki egipskiej na ścianach grobowca wezyra. Urszula Dąbrowska robi zastrzyk wezyrowi sprzed 4000 lat.

Fragment inskrypcji z tytułaturą Merefnebefa, zniszczony na polecenie jednego z synów wezyra. Relief w wejściu do grobowca.

Nasi informatycy

zastępują na renomę

Rozmowa z profesorem Romanem Słowińskim, laureatem Nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej.

Informatyka to w Polsce nauka stosunkowo nowa, dlatego przypuszczam, że jest pan jednym z nielicznych specjalistów w tej dyscyplinie z tytułem profesora.

– Nie znam statystyk, ale przyznaję, że w kraju istnieje niewiele jednostek naukowych, które mają uprawnienia do nadawania w informatyce stopnia doktora habilitowanego (w praktyce profesora). Chociaż habilitowałem się z niej, to studia ukończyłem na wydziale elektrycznym, na specjalności automatyka. Taki sam profil wykształcenia mają inni moi koledzy, m.in. prof. Jan Węglarz i prof. Jacek Błażewicz, z którymi współtworzyłem Instytut Informatyki na Politechnice Poznańskiej.

„...silną stroną polskiej informatyki stają się zaawansowane technologie sieciowe, gridowe i portalowe.”

Informatyka miewa się chyba w Polsce nie najgorzej?

– Uważam, że polska szkoła informatyczna zasługuje na bardzo dobrą renomę, którą się zresztą w świecie cieszy. Warto przypomnieć w szczególności sukcesy w międzynarodowym konkursie Computer Society International Design Competition organizacji IEEE – w pięciu na sześć jego edycji zespoły z naszej uczelni były w pierwszej trójce. To ważne, bo informatyka to nie tylko dyscyplina nauki, ale i technologii. Dlatego cieszy, że silną stroną polskiej informatyki stają się zaawansowane technologie sieciowe, gridowe i portalowe. Silną jej stroną jest także szeroko rozumiana algorytmika, w tym ukierun-

kowana na wspomaganie decyzji. Niestety, nie przekłada się to na razie na sukces rynkowy, co jest już niezależne od naukowców.

Został pan uhonorowany za opracowanie metodyki komputerowego wspomaganie decyzji podejmowanych na podstawie niepełnych danych. Na czym ona polega?

– Współczesny użytkownik komputera oczekuje nie tylko sprawnego gromadzenia i przesyłania danych, ale także inteligentnych odpowiedzi, jak dotrzeć do tych interesujących oraz czy istnieją związki między nimi. Temu służy moja praca. Rozważmy to na przykładzie firmy wydającej tysiące kart bankomatowych i obsługującej zawierane za ich pomocą transakcje. Część z nich jest realizowana z udziałem skradzionych kart. Należy znaleźć symptomy, na podstawie których system komputerowy będzie w stanie je odróżnić. Wdzięcznym polem zastosowań jest też medycyna. Wspólnie z zespołem prof. Wojtka Michałowskiego z University of Ottawa opracowałem system wspomaganie diagnozowania dzieci z bólem brzucha przydatny lekarzom internistom dyżurującym w izbie przyjęć.

Nie kusilo pana, by wyjechać za granicę?

– Nic nie straciłem, że zostałem w kraju. Wręcz przeciwnie. Tu od początku udało mi się pracować w zespole ludzi, z którymi połączyła mnie przyjaźń. Bywałem w wielu ośrodkach naukowych niemal na całym świecie i muszę powiedzieć, że pod względem możliwości tworzenia zespołów naukowych jest u nas lepiej niż w USA czy Kanadzie. Ja mam tutaj 25-osobową grupę świetnych specjalistów, tam profesorowie mają zazwyczaj po jednym lub dwóch

doktorantów. Perspektywa wyjazdu kusiła mnie może za czasów PRL. Jednak nie chciałem opuszczać bliskich dla lepszego samochodu czy mieszkania. Mój ojciec i ojciec mojej żony – obaj profesorowie polonistyki – należeli do pokolenia Kolumbów, które nie było pupilami ówczesnej władzy.

Profesura zdobyta w wieku 37 lat, a do tego czwórka dzieci. Jak udaje się panu godzić życie naukowe z rodzinnym?

– Rodzina zawsze dodawała mi siły i motywacji. Nie osiągnąłbym więcej, gdybym jej nie miał. Współautorką moich dokonań jest niewątpliwie żona. Gdy młodszy koleży żałują mi się, jak ciężko utrzymać rodzinę z pensji naukowca, mówię im, że to sytuacja przejściowa.

Rozmawiała IZABELA REDLIŃSKA

Wywiad opublikowany w dzienniku „Rzeczpospolita”, nr 266 z 15.11.2005, przedrukowany za zgodą Redakcji.

Jesteśmy wytworem ewolucji

Rozmowa z prof. Zofią Kielan-Jaworowską, paleontologiem, laureatem Nagrody FNP 2005 w dziedzinie nauk przyrodniczych i medycznych.

Podczas odbierania Nagrody FNP powiedziała pani, że wyniki badań paleontologicznych uczą nas skromności. Czy nauka wiąże się w jakikolwiek sposób z mądrością?

– Jeżeli mądrość wiąże się z wiedzą o otaczającym nas świecie, to nauka do niej prowadzi. Musimy zdawać sobie sprawę z tego, że nasz intelekt rozwija się stosunkowo niedługo, a wiedza o wszechświecie powstawała w bardzo krótkim okresie ostatnich dwustu lat. Nasz intelekt nie wystarcza dla zrozumienia wszechświata. Nie jesteśmy w stanie – co mi bardzo przeszkadza – wyobrazić sobie nieskończoności, tego, że świat istniał zawsze, będzie zawsze istniał i że nie ma granic. To przekracza zdolności naszej wyobraźni. W ciągu ostatnich stu lat nastąpił niewiarygodnie szybki rozwój informacji. Obecnie uczeń w gimnazjum ma wielokrotnie większą wiedzę o wszechświecie, niż mieli najwięksi mędrcy sprzed kilkuset lat.

Czy z tej wiedzy może wynikać jakiś światopogląd, filozofia?

– Nie mam wysokiego mniemania o filozofii. W znacznym stopniu są to rozważania oparte na niepełnych wyobrażeniach o świecie, nie na rzeczywistej wiedzy. Cytuje się do dziś filozofów sprzed lat, których wiedza była bardzo ograniczona. A jednak nadal słyszy się, że filozofia jest królową nauk.

Czy wiedza zdobyta przez nauki przyrodnicze wystarcza do tworzenia norm moralnych, zasad życia społecznego?

– Chyba nie. Nasze postępowanie ustalamy na innych podstawach. Są to doświadczenia innego typu, których źródłem jest nasz ludzki intelekt, a nie informacja przekazana magicznie z zaświatów. Ale perspektywa bezgranicznego wszechświata, miliardów lat ewolucji życia na Ziemi, wobec znikomości naszego czasu indywidualnego, ułatwia zdobycie dystansu do naszych ludzkich spraw i pozbycie się megalomanii, etnocentryzmu i egoizmu.

„Gdyby nie paleontologia, teoria ewolucji pozostałaby tylko hipotezą.”

Proszę powiedzieć, dlaczego wyniki badań paleontologicznych nad wczesnymi ssakami skłaniają do skromności?

– W naszym kraju, jak wszędzie obecnie na świecie, obserwujemy powrót do kreacjonizmu i interpretowania świata według wyobrażeń, które stworzyli między innymi pasterze z Mezopotamii pięć tysięcy lat temu. Mieli oni bardzo ubogą wiedzę o Ziemi i wszechświecie. Prawie nikt z paleontologów nie wierzy w istnienie tak zwanego inteligentnego projektu. To jest sprzeczne z naszym doświadczeniem. Gdyby nie paleontologia, teoria ewolucji pozostałaby tylko hipotezą. Znajdujemy w skorupie ziemskiej ślady życia – niekiedy bardzo dobrze zachowane, niekiedy są tam luki. Te wyniki dają nam wiedzę o tym, jak życie na Ziemi się rozwijało. To są niezbitte dowody na istnienie ewolucji. Badania nad nią pokazują, że człowiek nie powstał w wyniku jakiegoś magicznego zabiegu...

Chyba nikt dziś nie myśli w ten sposób?

– Wydaje się jednak, że blisko miliard ludzi obecnie wierzy, że człowiek powstał w wyniku jednorazowego aktu stworzenia, a Ewa powstała z żebrada Adama. Tymczasem mamy do czynienia z prostą pomył-

ką tłumacza. Stary Testament w dużym stopniu jest adaptacją znacznie starszych tekstów sumeryjskich. Słowo „ti” w tym języku oznacza zarówno żebro, jak i zdolność do rozplodu, płodność. Te dwa znaczenia pomyłono.

Skąd zatem skromność?

– Stąd, że nie jesteśmy niczym szczególnym. Jesteśmy wytworem ewolucji, podobnie jak wszystkie pozostałe żywe istoty. Także nasz umysł, którym górujemy nad resztą świata, jest wytworem ewolucji.

Czy to wynika także z pani badań nad ssakami?

– Tak. Na podstawie szczątków ssaków z dawnych okresów ich rozwoju możemy obserwować, jak rozwijał się mózg tych zwierząt. A przecież wśród nich znajdowali się nasi przodkowie.

Przejdźmy zatem do pani badań nad małymi ssakami.

– Ssaki pochodzą od gadów ssakokształtnych, które żyły w erze paleozoicznej. Były to dość duże, dwu-, trzymetrowe zwierzęta. Obserwujemy stopniowe zmniejszanie się ich rozmiarów, czyli coś niezwykle rzadkiego w ewolucji kręgowców lądowych. Wiele gadów ssakokształtnych, zwłaszcza najbardziej wyspecjalizowane cynodonty, było zwierzętami owłosionymi. Na kościach szczęk zachowały się dołki, które wskazują na istnienie włosów czuciowych, a jeśli miały włoski czuciowe, to także były owłosione, a zatem miały zdolność utrzymywania ciepła przez dłuższy czas, co było korzystne w zimnym klimacie. Gdy jednak klimat zaczął się ocieplać, duże rozmiary stały się niekorzystne. Następowo zatem stopniowe zmniejszanie rozmiarów tych zwierząt i gdy powstawały z nich ssaki, jedyną szansą przeżycia w bardzo gorącym klimacie końca triasu było radykalne zmniejszenie rozmiarów i przejście na nocny tryb życia.

Gdzie znajdujemy oznaki tych wszystkich zmian?

– Wskazuje na to budowa ich mózgow. Ssaki miały doskonale rozwinięte płaty węchowe, na czaszkach znajdują się ogromne oczodoły, a rejon uszny jest duży w stosunku do reszty czaszki. Ssaki nie straciły pierwszych 160 milionów lat swojej historii, gdy żyły „w cieniu” dinozaurów, od momentu swego

powstania do chwili, gdy dinozaury wymarły. W tym okresie były zwierzętami nocnymi, co wpłynęło na rozwój zmysłów, a tym samym i mózgu. Możemy sobie wyobrazić, że gdyby nie powstały dinozaury albo klimat Ziemi w permie i triasie kształtował się odmiennie, rozwój ssaków mógłby wyglądać zupełnie inaczej. Głównym zmysłem ssaków jest węch – to pozostałość po nocnym okresie. Człowiek jest pod tym względem uwsteczniiony. Do dziś 70 procent ssaków prowadzi nocny tryb życia. Ptaki, które pochodzą od dinozaurów, nadal są w ogromnej większości dzienne. Sowa wtórnie przeszła do nocnego trybu życia. Gdy wymarły dinozaury i zwolniły się dzienne nisze ekologiczne, część ssaków przystosowała się do życia w świetle dnia.

(...)

Domyślałam się, że przełomowe znaczenie w pani karierze miały wyprawy do Mongolii. Wiem, że przywiozła pani stamtąd więcej kości dinozaurów niż ssaków.

– Objętościowo na pewno. Wydobycie dinozaura – zauropoda – którego odlew można oglądać na wystawie w Muzeum Ewolucji w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, zajęło kilkunastu osobom około sześciu tygodni. Miejsce, w którym szkielet został znaleziony, było położone wysoko na stromym zboczu piaskowców, gdzie nie mogły dojechać samochody. Natomiast szkielety ssaków były malutkie. Wydobycie nie stanowiło problemu, ale za to wypreparowanie pojedynczej czaszki zajmowało niekiedy wiele tygodni i było bardzo trudne.

Czy pisząc projekt ekspedycji na Gobi, wiedziała pani, że będzie poszukiwać ssaków, że to panią głównie interesuje?

– Tak. To już wtedy wiedziałam. Badanie ewolucji ssaków było moim marzeniem od lat i gdy wyjeżdżaliśmy do Mongolii, pojawiła się szansa na jego realizację. Mezozoiczne ssaki zostały w Mongolii odkryte w latach trzydziestych przez wyprawy amerykańskiego Muzeum Historii Naturalnej. Uczestnicy tych wypraw znaleźli na powierzchni parę źle zachowanych czaszek i tylko dość ogólnikowo je opisali.

Czaszka małego ssaka łóżyskowego, znaleziona podczas polsko-mongolskich wypraw paleontologicznych w osadach z okresu kredowego, sprzed około 80 milionów lat, na pustyni Gobi w Mongolii, umieszczona na palcu wskazującym. Ssak ten jest bliski najodleglejszym przodkom człowieka.

My, prócz tego, że byliśmy zafascynowani dinozaurami, bardzo intensywnie poszukiwaliśmy ssaków.

Pani badania wniósł istotny wkład do powstania nowej klasyfikacji ssaków.

– Współczesne ssaki łóżyskowe i torbacze (nazywane wspólnie ssakami właściwymi) mają bardzo różnicowane zęby, które powstały drogą przekształceń z tak zwanych zębów trybosfenicznych (przystosowanych jednocześnie do cięcia i miażdżenia pokarmu), wystę-

Czaszka niewielkiego gada ssakokształtnego z utworów triasowych Argentyny, sprzed około 230 milionów lat, wielkości zająca, widziana z góry.

pujących u najstarszych przodków tych grup z okresu kredowego półkuli północnej. W roku 1997 paleontologowie australijscy opisali żuchwę ssaka z wczesnej kredy z Australii z trzema zębami trzonowymi przypominającymi zęby trybosfeniczne i ogłosili, że ssaki łóżyskowe powstały w Australii. Następnie opisano też żuchwę ssaka o zębach trybosfenicznych z utworów jurajskich z Madagaskaru. Razem z amerykańskimi paleontologami, profesorem Richardem L. Cifellim i doktorem Zhe-Xi Luo (Chińczykiem

mieszkającym w Stanach Zjednoczonych), dokładnie przyjrzelśmy się tym zębom i doszliśmy do wniosku, że zęby występujące u ssaków z południowej półkuli mają co prawda budowę trybosfeniczną, ale różnią się od tych, które występują u przodków ssaków właściwych. Opublikowaliśmy na ten temat trzy kolejne prace, w których przeprowadziliśmy za pomocą programu komputerowego tak zwaną analizę kładystyczną, polegającą na znalezieniu jak największej liczby wspólnych cech uzębienia i szkieletu występujących u najstarszych i współczesnych prymitywnych ssaków. Na tej podstawie w artykule opublikowanym w 2001 roku w „Nature” wysunęliśmy hipotezę, że zęby trybosfeniczne powstawały dwukrotnie: wcześniej, w jurze, na półkuli południowej, w grupie, którą nazwaliśmy *Australosphenida*, której jedynymi współczesnymi przedstawicielami są stekowce (jajorodne ssaki z regionu australijskiego), a drugi raz we wczesnej kredzie na półkuli północnej, w grupie, którą nazwaliśmy *Boreosphenida*. Do *Boreosphenida* należą wszystkie współczesne i kopalne ssaki właściwe (łożyskowce i torbacze).

Współpraca międzynarodowa oraz znajomość języków to bardzo istotne składniki działalności badawczej.

– Francuski znałam ze szkoły, ale nie na tyle dobrze, żeby napisać doktorat w tym języku. Przetłumaczył go na francuski profesor Roman Kozłowski, mój nauczyciel i mistrz, który studiował we Francji. Potem pisałam głównie po angielsku, ale czasem też po francusku i po norwesku. Uczenie się języków jest absolutnie nieodzowne w pracy naukowej. W redagowaniu naszych anglojęzycznych periodyków pomagają nam często koledzy z Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych. Prowadziliśmy od lat współpracę naukową na bardzo szeroką skalę, uczestniczyłam w wyprawach paleontologicznych, między innymi w Szwecji, w Stanach Zjednoczonych i w Argentynie, badaliśmy zagraniczne kolekcje skamieniałości w muzeach paleontologicznych w innych krajach, pisaliśmy często wspólne prace naukowe z paleontologami z bardzo wielu krajów itp. Z wypraw na Gobi przywoziliśmy kawałki

skał, w których tkwiły skamieniałości. Moi polscy współpracownicy – laboranci szybko nauczyli się bardzo skomplikowanej i żmudnej sztuki preparowania kości małych ssaków. Jednak jedną, wyjątkowo trudną do wydobycia ze skały czaszkę ssaka dałam do wypreparowania amerykańskiemu koledze, ponieważ w jego instytucie pracował niezwykle utalentowany i doświadczony preparator. Inny przykład współpracy to próba odtworzenia części miękkich i wyglądu dawnych ssaków. Najlepszym chyba na świecie znawcą anatomii małych ssaków jest profesor Petr Gambaryan, Ormianin, mieszkający i pracujący w Petersburgu. Doskonale zna umięśnienie małych ssaków współczesnych i mógł porównać wypreparowane i opisane przez nas szkielety z obecnie żyjącymi ssakami. Na podstawie tych porównań, we wspólnej pracy zrekonstruowaliśmy umięśnienie i wygląd ssaków sprzed 80 milionów lat zebranych na pustyni Gobi.

(...)

Uzyskała pani tytuł profesorski w bardzo młodym wieku. Czy były wówczas inne warunki? Czy teraz ludzie są mniej skoncentrowani na karierze naukowej?

– Wydaje mi się, że byłam bardzo skoncentrowana na pracy i szybko pracowałam. O sukcesie naukowym decydują: umiejętność szybkiej pracy – ktoś, kto się grzebie, nie jest w stanie osiągnąć sukcesu, umiejętność oceny wagi problemu – co jest interesujące i czym warto się zająć, oraz umiejętność nawiązywania współpracy, zwłaszcza międzynarodowej.

Co ma pani na myśli, mówiąc o szybkiej pracy?

– Ktoś ma napisać artykuł popularnonaukowy. Powinien to zrobić w jeden lub dwa dni, a nie pisać przez kilka tygodni czy nawet miesięcy.

Nie wspomniała pani o talencie...

– Nigdy nie uważałam się za wybitnie zdolną, natomiast z pewnością jestem pracowita, umiem ocenić, jakimi problemami warto się zajmować, oraz zorganizować pracę sobie i innym. (...)

Rozmawiał PIOTR KIERACIŃSKI

Fragmety wywiadu opublikowanego w „Forum Akademickim”, nr 1/2006, przedrukowane za zgodą Redakcji.

Najlepszym się dzielić

Wierna swojej dewizie: „wspierać najlepszych, aby byli jeszcze lepsi” Fundacja troszczy się o humanistykę, gdzie miary jakości w skali światowej nie zawsze bywają tożsame z miarami rodzimymi. Od dziesięcioleci, od wieków zgoła, utyskujemy na to, że polska literatura i polska nauka o literaturze, polska historia i polska historiografia (są i inne przykłady) nie wchodzą do centrum zasobów kulturowych cywilizowanej ludzkości w takim stopniu, w jakim na to zasługują. Przeszkodą jest przede wszystkim język. Kiedy wykształcona Europa mówiła po łacinie, poetów naszego Renesansu czytano na dworach i na uniwersytetach wielu krajów. Dzisiaj dzieła literackie trzeba tłumaczyć na języki narodowe, a książki humanistyczne na któryś z języków kongresowych.

Przeszkodą bywają też koszty wejścia na rynek książki naukowej, nawet gdy autor znany jest z wcześniejszych artykułów czy wystąpień na międzynarodowych konferencjach. Tę przeszkodę postanowiła zmniejszyć Fundacja, rozszerzając podjęte wcześniej działania na rzecz upowszechnienia dorobku humanistów w serii wydawniczej „Monografie FNP”.

W 2004 roku ruszył program „Translacje”, który umożliwia autorom książek humanistycznych (dotyczy to również nauk społecznych) uzyskanie dofinansowania ich przekładu na któryś z języków kongresowych. Trzeba spełnić jeden warunek: poświadczyć zainteresowanie publikacją pracy ze strony renomowanego wydawnictwa zagranicznego. Wspierający zyskuje dzięki temu wiedzę o rze-

czywistej obecności autora w *main stream* światowej historiografii, literaturoznawstwa, socjologii, historii sztuki albo innej dziedziny, autor zaś trwale umocnienie swojej międzynarodowej pozycji.

Wspomniana wiedza realizatorów programu jest ważna i warta upowszechnienia w kraju, gdyż przecież wciąż obecnym w naszym myśleniu o nas samych stereotypom partykularności polskiej humanistyki, zamknięcia debaty toczonej przez jej przedstawicieli w obrębie narodowych problemów i narodowych kompleksów. Okazuje się, że są takie obszary badań, w których głos rozstrzygający

„ Dzisiaj dzieła literackie
trzeba tłumaczyć na języki narodowe,
a książki humanistyczne
na któryś z języków kongresowych. ”

podstawowe kwestie należy do uczonych z uczelni lub instytutów Warszawy, Wrocławia, Krakowa i in. Dzieje się to albo za sprawą źródeł znajdujących się tutaj, albo zjawisk historycznych czy kulturowych, które na ziemiach polskich wystąpiły najwyraźniej, a mają znaczenie uniwersalne. Bardzo dobrym przykładem są też badania polskich archeologów na Bliskim Wschodzie, które przyniosły tak wiele odkryć cennych zabytków cywilizacji i sztuki.

Dofinansowanie tłumaczeń będzie zatem służyć przyswojeniu nauce światowej niejednego wybitnego dzieła, a że wnioski o subwencje, jak zawsze w programach FNP, rozpatrywane są w trybie kon-

kursu, można mieć pewność, że stanie się to udziałem prac najlepszych, mogących zainspirować dalsze badania, wskazujących nowe drogi poszukiwań, zawierających najistotniejsze w danej dziedzinie pytania.

■ BEZPIECZNE ZWIERCIADŁO

We wprowadzeniu do książki o relacjach między oświeceniem żydowskim i chasydyzmem (*Oświecenie żydowskie w Królestwie Polskim wobec chasydyzmu. Dzieje pewnej idei*, Warszawa 2003) jej autor, doktor habilitowany, Marcin Wodziński, pisze, iż chciał „...przyczynić się do zrozumienia bardziej

uniwersalnych mechanizmów kształtowania i rozwoju fobii społecznych, zasad konstruowania stereotypowego obrazu przeciwnika oraz do wyjaśnienia znaczenia tych elementów dla budowania tożsamości analizowanej grupy. Temat jest tym bardziej aktualny, że uprzedzenie świeckiej społeczności współczesnego Izraela wobec środowisk ultraortodoksyjnych

jest wciąż ważnym elementem życia tego kraju, a ma ono przecież swe bezpośrednie korzenie w ideach i zdarzeniach będących przedmiotem niniejszej pracy. Można zresztą przypuszczać, że natura tych fobii nie jest zbyt odległa od analogicznych zjawisk nurtujących społeczeństwo dzisiejszej Polski, by wspomnieć tylko o radykalnym antyklearykalizmie środowisk lewicowych czy antykomunizmie populistycznej prawicy”.

Marcin Wodziński, urodzony w roku 1966, jest przykładem badacza mieszczącego swoje zainteresowania na pograniczu dyscyplin. Absolwent wrocławskiej polonistyki, już na studiach specjalizował się w historii i kulturze Żydów. Po doktoracie,

obronionym (*summa cum laude*) w roku 1995, został kierownikiem Pracowni Kultury i Języków Żydów Polskich swego macierzystego instytutu. Lata 2001–2003 wypełniły mu staże naukowe w ośrodkach zajmujących się historyczną i współczesną problematyką żydowską. Od roku 2002 datuje się jego członkostwo w Radzie Głównej Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich. Habilitował się w roku 2003 w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Najkrótszy życiorys badacza pokazuje jego przejście od filologii do historii i dzielenie uwagi historyka między przeszłość oraz współczesność. Marcin Wodziński jest redaktorem serii publikacji naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego „Bibliotheca Judaica” i współredaguje półrocznik Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich „Studia Judaica”.

Sama eksperienca autora przemawiałaby za tym, by starać się o jak najszerze udostępnienie jego książki o wzajemnym stosunku oświeconych i ortodoksyjnych środowisk żydowskich w okresie, kiedy postawy obu donośnie i wyraźnie dochodziły do głosu. Ale argumentem najbardziej ważkim jest tu jej zawartość.

Miałam niedawno okazję zastanawiać się nad tym, czy przeciętny polski inteligent więcej wie o chasydyzmie czy o haskali. Ta druga idea jest słabo obecna w naszej historycznej świadomości pewnie dlatego, że potomkowie jej zwolenników w większości się zasymlowali i nawet gdy dzisiaj eksponują żydowskie pochodzenie, nie łączy się to w najmniejszej mierze z odrębnością kulturową. Znajomość oświeceniowej tradycji takich rodzin, jak Słonimscy czy Toeplitzowie bywa przywoływana przy okazji genealogicznych kwerend, na co dzień wszakże spoczywa w głębiach pamięci.

Chasydzi zaciekawiają – każdy pielgrzym zwiedza ich dzielnicę w Jerozolimie. Za sprawą piewców kultury kresowej, takich jak Stanisław Vincenz, mają miejsce w zaprawionym tęsknotą i sentymentem obszary narodowej mitologii. Wiedza o ideowym pod-

łożu obu zjawisk – i haskali, i chasydyzmu – jest płytka (poza grupami specjalistów).

Książka Marcina Wodzińskiego pozwala prześledzić ich konflikt od „prehistorii”, jak to określa autor, tj. od ostatnich lat Rzeczypospolitej szlacheckiej po kres ruchu modernizacyjnego – haskali – zatem naturalne wygaśnięcie sporów, na przełomie XIX i XX stulecia. Specjalistom przynosi bogaty materiał źródłowy z obszaru pod tym względem mało znanego, jako że wcześniejsze badania obejmowały przede wszystkim Galicję. Królestwo Polskie różniło się od ziem wschodnich głównie wciąż żywą obecnością tradycji oświeceniowej Stanisławowskiej Warszawy, w której środowiska żydowskie odgrywały znaczną rolę, a także ich oddziaływaniem na ruch modernizacyjny na całym obszarze Europy Środkowej i Wschodniej. To ostatnie uzasadnia potrzebę upowszechnienia książki w języku angielskim dzisiaj, gdy, jak powiada autor, powtarzają się, w zgoła innych warunkach cywilizacyjnych, mechanizmy powstawania fobii i stereotypów utrudniających porozumienie, czasem współlistnienie. Zobaczenie tego w zwierciadle minionych zdarzeń jest pouczające i... bezpieczne.

Przygotowując tłumaczenie (w języku angielskim książka ukazała się nakładem The Littman Library of Jewish Civilization, Oxford–Portland–Oregon w roku 2005), autor w podtytule zmienił sformułowanie: „dzieje pewnej idei” na: „historia konfliktu”, określając od razu charakter relacji haskali i chasydyzmu. Wzbogacił też tekst o informacje na temat ziem polskich, w szczególności Królestwa w XIX wieku, aby książkę mogli z pożytkiem czytać nie tylko specjaliści.

■ MAMY I WIEMY

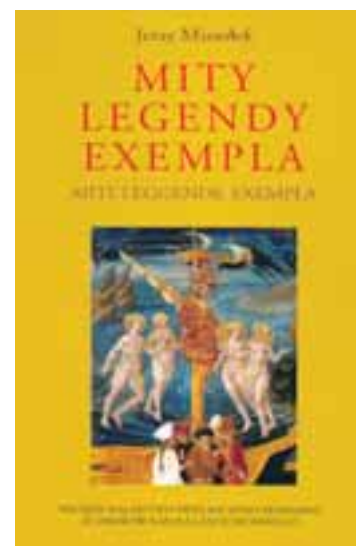
Inne nieco względy uzasadniły starania o publikację przekładu książki profesora Uniwersytetu Warszawskiego Jerzego Miziołka *Mity, legendy, exempla*. Podtytuł (małymi literami u dołu okładki) objaśnia bliżej, że tematem jest „Włoskie malarstwo świeckie

epoki Renesansu ze zbiorów Karola Lanckorońskiego”. Tytułowe rzeczowniki odnoszą się do treści owych świeckich obrazów, którym autor poświęcił swoje studium.

Ukończył historię, historię sztuki i archeologię śródziemnomorską na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz w krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej, nie przypuszczając chyba, że to ostatnie zainteresowanie podzieli z bohaterem swoich przyszłych badań, hrabią Karolem Lanckorońskim. Sam hrabia, ceniony w swoich czasach archeolog, bardziej wszakże znany jako wielki kolekcjoner, tyle zajmuje uwagę Jerzego Miziołka (obszerny rozdział wprowadzający w temat pracy), ile mu się to należy jako twórcy unikalnego zbioru dzieł, które sprawiły, że oto Polska jest dzisiaj posiadaczką jednego z kilku największych zasobów włoskiego malarstwa cassonowego, nie licząc oczywiście samych Włoch.

Trzeba przypomnieć: W latach 1994 i 2000 córka Karola, profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, Karolina Lanckorońska, której rzymska rodzina fundacja wspomaga młodych polskich humanistów, ofiarowała niepodległej Polsce kilkaset obiektów muzealnych (obrazy, meble, sztuka użytkowa) z wiedeńskich zbiorów ojcowskich, dzieląc je pomiędzy Zamek Królewski w Warszawie i Wawel.

Do Krakowa trafiły malowidła renesansowe, wśród nich blisko trzydzieści z okresu 1400–1530, zdobiących skrzynie wyprawne, a także zaplecki krzesel i tzw. łóżek dziennych, zawieszanych ponad ławami do siedzenia w bogatych domach Florencji, Sieny i innych miast oraz rezydencji północnych Włoch.

Okoliczności wspaniałej donacji kierują myśl ku czasom świetnych i możnych mecenasów sztuki, w jakich obfitował ród Lanckorońskich, zapisany w polskiej historii postaciami senatorów, kanclerzy, hetmanów, ale także fundowaniem kościołów, klasztorów, wspieraniem Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Jerzy Miziołek w roku 1980 obronił pracę magisterską pt. „Przedstawienia procesji w sztuce wczesnochrześcijańskiej”. Już wtedy potraktował temat „interdyscyplinarnie”, uwzględniając ikonografię, literaturę, sztuki wizualne. W następnym roku akademickim otrzymał stypendium Fundacji Lanckorońskich i zbierał materiał do doktoratu w rzymskim Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana. Obronił pracę w roku 1987. Wykłady prof. Lanckorońskiej, których słuchał w Rzymie, stały się jednym z motywów późniejszego zainteresowania świeckim malarstwem renesansowym z ofiarowanego przez nią zbioru, co doprowadziło do napisania książki uważanej przez autora za najlepszą w jego dorobku. A dorobek liczy ponad 100 artykułów naukowych, cztery książki i współautorstwo oraz redakcję naukową dwóch.

Od roku 1992 prof. Miziołek pracuje na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie się habilitował w roku 1996. Kieruje Zakładem Tradycji Antyku w Sztukach Wizualnych, tj. badaniami z pogranicza archeologii oraz historii sztuki polskiej i włoskiej.

Pogranicza w humanistyce otwierają przed badaczami chyba rozleglejsze perspektywy niż te w naukach przyrodniczych, dlatego że szerszy jest podstawowy kanon metodologiczny nauk humanistycznych i z uwagi na płodne intelektualnie pogranicza tych nauk ze sztuką. Zdaniem niektórych teoretyków i niektórych filozofów w dzisiejszym świecie naukowym widać szeroki nurt poszukiwania uniwersaliów, które posłużyłyby do stworzenia teorii kultury wspólnej dla dorobku i dla zjawisk występujących współcześnie w obszarze określanym jako cywilizacja euroatlantycka.

Konieczne są do tego badania szczegółowe, których wyniki, poza powiększaną stale sumą wiedzy,

pozwolą odkrywać najbardziej fundamentalne prawidłowości rozwoju – te same dla literatury, malarstwa, muzyki, filmu...

W książce *Mity, legendy, exempla* mamy do czynienia z taką próbą. Malowidła z jednej, nie bardzo wielkiej kolekcji, owe sceny mityczne ze skrzyń bogatych mieszczek włoskich, autor analizuje na tle wątków legend starożytnych, ich późniejszych przeróbek, bardzo licznych krążących po Europie wariantów. Ta drobiazgowo komparatystyka interdyscyplinarna przynosi arcyciekawe dla czytelnika rezultaty, a że dotyczy unikalnego zasobu dzieł malarzkich, który mamy w Polsce – są to rezultaty oryginalne i w odniesieniu do pojedynczych obrazów i jako podstawa dla uogólnień.

•

Wspieranie przez Fundację tłumaczeń książek humanistycznych jest, jak myślę, szczególnie cenne i ogromnie potrzebne. Jeśli rozważamy niekiedy kwestię centrum i peryferii w nauce, to humanistyka ma tę wygodę, że jej centrum nie jest zlokalizowane w jednym czy kilku ośrodkach akademickich. Tworzą je dzieła upowszechniane wśród badaczy, dyskutowane, inspirujące. Mamy w Polsce materiał do powstawania takich dzieł, mamy zdolnych do tego autorów i coś jeszcze – coraz więcej zespołów grupujących ludzi różnych specjalności wokół zagadnień płodnych intelektualnie.

Efektom nader trafnej inicjatywy, za jaką trzeba uznać program „Translacje”, stało się wprowadzenie do obiegu światowego kilku znakomitych dzieł polskich autorów. Od roku 2006 zasady programu ulegają pewnym zmianom. O fundusze na tłumaczenie książek z zakresu nauk humanistycznych i społecznych ich autorzy mogą się obecnie starać w ramach programu „Monografie”, nawet jeśli książka wydana została poza serią; brane będą jednak pod uwagę przede wszystkim te dzieła, które podejmują problematykę polską.

MAGDALENA BAJER

Marihuana i herbata – nie tylko używki

Bardzo romantycznie wydaje się pracować w zabytkowym budynku, położonym w rozległym parku, zwłaszcza gdy z okna rozciąga się widok na wspaniały pałac Branickich. Można jednak na to spojrzeć inaczej: budynek nie tylko zabytkowy, ale także – zniszczony. Przez nieszczelne okna wiatr wdiera się do laboratoriów. Zimą panuje w nich temperatura w granicach 15 stopni Celsjusa. Nie sposób zapewnić stabilnych warunków prowadzenia eksperymentów ani nawet odpowiedniego środowiska dla skomplikowanych, wrażliwych na zmiany wilgotności i temperatury urządzeń. Właśnie z tym drugim zjawiskiem musiały się borykać niektóre zakłady doświadczalne białostockiej Akademii Medycznej.

Rozwiązanie problemów lokalowych Zakładów Fizjologii Doświadczalnej oraz Chemii Nieorganicznej i Analitycznej miał przynieść program MILAB. Subwencja w wysokości 300 tys. zł pozwoliła na gruntowny remont dziesięciu pomieszczeń o powierzchni 327,7 m kw. Akademia Medyczna dołożyła własne środki na resztę niezbędnych działań. Tadeusz Pacholik, który z ramienia Fundacji na rzecz Nauki Polskiej zajmuje się tym programem, mówi: *Cenimy fakt, iż uczelnia przyczyniła się istotnie do realizacji projektu modernizacji laboratoriów, wykładając własne środki na część prac remontowych oraz na ich wyposażenie w specjalistyczne meble.*

Adaptacja pomieszczeń obu zakładów obejmowała m.in. gruntowny remont z wymianą stolarki, instalacji grzewczej i elektrycznej, montażem skutecznej wentylacji. *Teraz możemy utrzymać standardy, które pozwalają nam na prowadzenie nowocze-*

nych badań – mówi prof. Barbara Malinowska, kierownik Zakładu Fizjologii Doświadczalnej, która wniosowała do FNP o subwencję.

W odremontowanych pomieszczeniach znalazła się nowoczesna aparatura do kompleksowej oceny funkcji układu krążenia. Przetworniki do oceny czynności skurczowej izolowanych naczyń krwionośnych wykonał białostocki producent. Aparatura umożliwia wykonanie badań także na ludzkich izolowanych naczyniach płucnych. Zespół prof. Malinowskiej bada fizjologię i farmakologię układu krążenia. Jeden z realizowanych w chwili obecnej tematów dotyczy kannabinoidów – substancji pochodzących z konopi indyjskich. Endokannabinoidy występują również w organizmie ludzkim. Ich głównym i najlepiej poznanym przedstawicielem jest anandamid, który obniża ciśnienie krwi. Jego stężenie gwałtownie wzrasta w osoczu krwi w niektórych stanach patologicznych, m.in. w szoku septycznym i marskości wątroby u człowieka. W przeprowadzonych w ZFD badaniach wskazano szereg potencjalnych miejsc oddziaływania syntetycznych bądź endogennych kannabinoidów na układ krążenia. Udowodniono, że ich wrażliwość ulega osłabieniu w szoku septycznym, a anandamid prowadzi do silnego rozszerzenia ludzkich naczyń płucnych. *To bardzo obiecujące badania* – mówi prof. B. Malinowska. – *Dają nadzieję na znalezienie nowego punktu działania leków.* Zespół białostockich uczonych stara się znaleźć odpowiedź, czy tak samo jest we wstrząsie krwotocznym lub kardiogennym. Substancje te mogą także wskazać na działanie niepożądane już wprowadzonych leków, takich jak antagonisty receptorów kannabi-

noidowych – rimonabant, lek przeciw otyłości oraz uzależnieniom od nikotyny i alkoholizmu.

Dziesięć lat temu prof. Malinowska razem z prof. Eberhardem Schlickerem wykazała, że częstość skurczów serca szczura jest bardzo silnie i długotrwale pobudzana przez tzw. atypowe receptory β -

Prof. Barbara Malinowska ze współpracownikami w laboratorium ZFD.

-adrenergiczne. Okazało się, co udowodniono w Anglii, że podobny mechanizm istnieje w sercu człowieka. Z czasem różne grupy badawcze wykazały na izolowanych fragmentach serca człowieka i zwierząt doświadczalnych, że atypowe receptory β -adrenergiczne są pobudzane lub hamowane przez stosowane w leczeniu blokery receptorów β -adrenergicznych, takie jak pindolol, bucindolol, alprenolol czy karwedilol. Zespół ZFD jako jedyny na świecie ocenia funkcję atypowych receptorów β -adrenergicznych serca w warunkach in vivo, czyli na całym organizmie szczura. Jest też jedyną grupą, która poszukuje nowych związków, które mogą pobudzać lub hamować te struktury w sercu. Związki syntetyzowane są przez grupę prof. Katarzyny

Kieć-Kononowicz z Katedry Technologii i Biotechnologii Środków Leczniczych Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; ich powinowactwo do receptorów β -adrenergicznych badane jest w Instytucie Farmakologii i Toksykologii Uniwersytetu w Bonn, a badania funkcjonalne na

zwierzętach prowadzone są w Białymstoku.

Zespół prof. B. Malinowskiej od wielu lat współpracuje z naukowcami niemieckimi z Instytutu Farmakologii i Toksykologii Uniwersytetu w Bonn – prof. Eberhardem Schlickerem* i prof. Manfredem Göthertem, dyrektorem instytutu, a jednocześnie prezesem Federacji Europejskich Towarzystw Farmakologicznych. O znaczeniu polsko-niemieckich prac świadczy fakt, że są często cytowane w literaturze

światowej. Prof. Göthert dzięki przyznawanemu przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej Honorowemu Stypendium im. Aleksandra Humboldta wkrótce rozpocznie badania w Białymstoku. *Gdyby nie adaptacja laboratoriów nie mielibyśmy go dokąd zaprosić i zapewnić mu właściwych warunków pracy* – mówi prof. Malinowska.

Unowocześnienie zaplecza materialnego, dokonane dzięki subwencji FNP, umożliwiło także realizację pracy doktorskiej jednemu z uczestników otwartych w ubiegłym roku Studiów Doktoranckich na Wydziale Farmaceutycznym AMB.

Beneficjentem tego samego grantu FNP jest także Zakład Chemii Nieorganicznej i Analitycznej AM, kierowany przez prof. Elżbietę Skrzydlewską. Jej zespół, stosując nowoczesną aparaturę, m.in. chromatografy cieczone, spektrofotometri i spektrofotometri, bada skutki stresu oksydacyjnego.

Wiadomo, że w stanach patologicznych oraz podczas starzenia się organizmu odbywa się m.in. nadmierne generowanie wolnych rodników. Nasilone wytwarzanie wolnych rodników towarzyszy również metabolizmowi wielu ksenobiotyków, w tym leków, np. przeciwnowotworowych. Lawinowy wzrost ich ilości powoduje uszkodzenie wielu ważnych biologicznie związków w organizmie człowieka, takich jak białka, lipidy, a nawet DNA. Zespół prof. Skrzydlewskiej ocenia skutki nadprodukcji aktywnych rodników, badając modyfikacje lipidów i białek powodowane przez wolne rodniki. Aby wspomóc organizm w walce z rodnikami, produkowane są różne leki i potencjalne preparaty lecznicze o działaniu antyoksydacyjnym, których skuteczność badają współpracownicy uczzonej. *W naszej diecie są substancje, które mają korzystne działanie antyoksydacyjne – zapobiegające uszkodzeniom powodowanym przez rodniki* – mówi prof. Skrzydlewska. Należą do nich m.in. różne odmia-

Prof. Elżbieta Skrzydlewska podczas badań.

ny herbaty. *Wykazaliśmy ponad wszelką wątpliwość, że działanie antyoksydacyjne wykazuje nie tylko zielona, ale również czarna herbata* – informuje uczo- na. Okazuje się, że związki zawarte w tym popular- nym napoju mają działanie antyoksydacyjne. Jest to tym bardziej istotne, że herbatę pije ponad $\frac{2}{3}$ populacji ludzkiej, dostarczając do organizmu naturalnych antyoksydantów. A trzeba pamiętać jednocześnie, że wraz ze starzeniem się organizmu maleje aktywność endogennych związków antyok- sydacyjnych. *Można zauważyć wpływ picia herbaty na starzenie się organizmu szczurów* – mówi uczona. – *Im wcześniej zaczynamy pić zwierzę herbatą, tym wyraźniej widać jej wpływ na spowolnienie procesów starzenia. Czy herbata to napój młodości? Nieko- niecznie* – studzi mój zapał prof. Skrzydlewska. – *Po pierwsze, nie każdy wynik uzyskany w badaniach na szczurach można bezpośrednio odnieść do orga- nizmu człowieka. Po drugie, to działanie wyraźnie widoczne jest tylko w tym przypadku, gdy zaczniemy herbatę podawać już młodym zwierzętom. Potem ten dobroczynny wpływ nie jest aż tak widoczny.*

Uczona podkreśla, że grant Fundacji umożliwił remont i modernizację laboratoriów, zdecydowa- nie poprawiając miejsce pracy kadry naukowej oraz warunki prowadzenia eksperymentów na zwierzętach. Prof. Skrzydlewska ma nadzieję, że nowe otoczenie będzie sprzyjać jeszcze bardziej in- tensywnej pracy naukowej. Kierowany przez nią zakład cieszy się dużą popularnością u doktoran- tów. Akademia Medyczna w Białymstoku, doce- niając rozwój ZChNiA, wyłożyła własne środki na wyposażenie wyremontowanych dzięki subwencji FNP pomieszczeń oraz na remont i modernizację pomieszczeń dydaktycznych.

PIOTR KIERACIŃSKI

* Prof. Barbara Malinowska wraz z prof. Eberhardem Schlickerem uzyskała w marcu 2006 r. prestiżową Na- grodę COPERNICUS, ustanowioną przez FNP i DFG, a przyznawaną za wybitny dorobek badawczy współpra- cującym ze sobą uczonym polskim i niemieckim.

Kariery nowej generacji

Są nową generacją uczonych. Karierę naukową rozpoczęli w przełomowym okresie, dla nich oczywiste stało się to, co wcale nie było oczywiste przed 1989 r.: otwarcie na świat, wyjazdy zagraniczne, konkutowanie w międzynarodowych programach. Wykorzystali szansę, wśród nich tę, jaką im dały stypendia Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Habilitację robili średnio w wieku 35 lat, niektórzy są już profesorami.

Do tytułu profesora dochodzi się w Polsce dość późno, średni wiek habilitujących się przekracza zwykle 40 lat. Polska nauka jest mocno zhierarchizowana, a to oznacza, że młodzi są na słabszej pozycji. Niektórzy uniwersyteccy profesorowie zapowiadają jednak boom szybkich karier naukowych, zwłaszcza w naukach ścisłych. Profesura zaraz po trzydziestce nie będzie już należała do rzadkości. Na razie „rekordzistą” jest prof. Tomasz Jan Łuczak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który tytuł profesora nauk matematycznych uzyskał w wieku 31 lat, a w roku 1997 został laureatem Nagrody FNP. W naukach humanistycznych droga na szczyty kariery jest dłuższa.

„Niektórzy uniwersyteccy profesorowie zapowiadają boom szybkich karier naukowych, zwłaszcza w naukach ścisłych.”

Talent, pasja badawcza, oddanie nauce są konieczne, ale dla osiągnięcia sukcesu bardzo przydaje się ktoś, kto pomoże sformułować cele, zmobilizuje do pokonania pierwszych przeszkód. To mistrz, uczony, który nie traktuje młodszych kolegów jako groźnej konkurencji, ale marzy, by uczniowie go przerośli. *To, że jestem w tym miejscu, prowadzę takie badania – zawdzięczam właśnie spotkaniu człowieka, który mnie zafascynował, najpierw został moim mistrzem, później przyjacielem i jest nim dalej* – mówi prof. dr hab. **PaWEŁ KOTEJA** z Zakładu Ekologii Ekosystemów Instytutu Nauk o Środowisku Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Jego mistrz to prof. January Weiner, z którym zetknął się na wczesnym etapie studiów,

a poznawszy dzięki niemu uroki biologii ewolucyjnej i fizjologii ekologicznej, poszedł w tym kierunku, rezygnując ze zgłębiania biologii molekularnej.

Prof. dr hab. ksiądz **Franciszek Longchamps de BÉRIER** z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego za swego pierwszego mistrza uważa nieżyjącego już prof. Henryka Kupiszewskiego, który na pierwszym roku studiów przekonał go, że prawo rzymskie to prawdziwa nauka, a na drugim skłonił do myślenia o temacie doktoratu. *Trzeba pokazywać perspektywę, uświadamiać cele. Staram się stosować tę zasadę, od października 2005 roku jestem kierownikiem studiów doktoranckich, uważam, że rolą profesora jest organizowanie życia naukowego innym.*

Dr hab. **Jolanta Jura**, adiunkt w Zakładzie Biochemii Komórki na Wydziale Biotechnologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, studia biologiczne odbywała na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nie było tam jednak pracowni genetyki człowieka – a ta dziedzina najbardziej ją interesowała – postanowiła więc poszukać gdzie indziej kogoś bezpośrednio zaangażowanego w tego typu badania. Trafiła do Zakładu Genetyki Człowieka PAN w Poznaniu, pod opiekę prof. Romana Słomskiego, który został później także promotorem jej pracy doktorskiej. *Właściwie cały czas zajmuję się identyfikacją genów, analizą genów, wszystkim, co jest związane z podłożem molekularnym różnych schorzeń. Na początku były to typowo genetyczne choroby człowieka, związane z uszkodzeniem jednego genu. Teraz zajmuję się genami, które są odpowiedzialne za stan zapalny.*

Przełomowym momentem, który przyspieszył karierę naukową Jolanty Jury, był prawie dwuletni staż w Brigham and Women's Hospital Harvard Medical School w Bostonie. Odbycie go umożliwiło stypendium FNP. Dzięki kontaktom z poznańskimi lekarzami, którzy zajmują się stwardnieniem guzowatym, pojechała tam z własnymi próbami DNA izolowanymi z krwi chorych, no i z pewnym doświadczeniem, jeśli chodzi o analizę mutacji. Po roku bostoński opiekun, prof. David Kwiatkowski, przyznał jej stypendium na dalszy pobyt. *Wyniki, które tam uzyskałam, pozwoliły mi bardzo szybko przygotować rozprawę habilitacyjną. Był to bardzo ważny moment, bo osoby, które nie wyjeżdżają, habilitację robią na ogół przez 10, a nawet więcej lat po doktoracie. Mnie natomiast zajęło to 6 lat, a więc mając 33 lata byłam doktorem habilitowanym. To jest przełom w życiu naukowym.*

Prof. Paweł Koteja zajmuje się biologią ewolucyjną, badaniami ogólnopoznawczymi. *Szczególnie pasjonuje mnie ewolucja endotermii. Utrzymywanie stałej temperatury ciała daje pewne korzyści. Problem jednak polega na tym, że koszty życia ptaka i ssaka są ponad dziesięciokrotnie większe niż tej samej wielkości gada czy płaza. A więc pytanie – w jaki sposób taka rozrzućna strategia życiowa wyewoluowała ze strategii energetycznie oszczędnej? Poruszam się właściwie w obrębie tego samego pola badawczego – mówi prof. Koteja, ale przyznaje, że drugi z dłuższych wyjazdów, na Uniwersytet Wisconsin-Madison w USA, sfinansowany w części dzięki stypendium FNP, przyczynił się do znaczącego przesunięcia jego zainteresowań: zajął się genetyką ilościową w zastosowaniu do problemów ekologii fizjologicznej. *Ten wyjazd skłonił mnie do tego, by zebrać możliwie duże siły i środki i rozpocząć badania na wielką skalę, obliczone na wiele lat, które mogłyby dać bardziej generalne odpowiedzi. Wyjechałem jako młody naukowiec, który robi różne rzeczy przy boku innych, wróciłem jako samodzielny uczony z własnym programem badawczym, który z sukcesem wprowadziłem.**

Franciszek Longchamps de Bérier serię wyjazdów rozpoczął od rocznego pobytu na studiach prawniczych na Uniwersytecie Georgetown w Waszyngtonie. Stypendium otrzymał od Zygmunta Na-

górskiego, przez Koło Wychowanków warszawskiego Liceum Stefana Batorego, które ukończył z wyróżnieniem. *Studia te niesamowicie poszerzyły horyzonty – podkreśla prof. Longchamps de Bérier wyjaśniając, że ukształtował go dyskurs prowadzony w prawie amerykańskim, sposób dochodzenia do norm i decyzji w wyrokach sądowych. Korzysta z tej wiedzy do dziś, prowadząc na uniwersytecie konwersatoria z wolności słowa i wolności religijnej w USA. *Analizujemy ze studentami kolejne orzeczenia amerykańskiego Sądu Najwyższego, robimy to po angielsku. Te kursy są również dostępne dla studentów zagranicznych.* Wyjazdy w ramach programu Tempus do Neapolu i Treviru, wreszcie – pobyt w Padwie, dzięki stypendium FNP, pozwoliły na korzystanie z najlepszych bibliotek, zbieranie materiałów i, co bardzo ważne, kontakty z tamtejszymi profesorami, które do dziś owocują wspólnymi publikacjami, seminariami, projektami. Pracę doktorską *Fideikomis uniwersalny w klasycznym prawie rzymskim* (chodzi o testamentowy zapis powierniczy) opublikował po włosku. Podstawą przewodu habilitacyjnego była natomiast książka dotycząca nadużycia prawa w świetle rzymskiego prawa prywatnego*. Dalszym jej ciągiem stały się studia nad prawem osobowym i rodzinnym, a także instytucją własności.*

Prawo rzymskie to bardzo niezależna i międzynarodowa dziedzina. Nie jest ograniczone do języka i jurysdykcji danego państwa. Stąd jego badacze mają wiele kontaktów, a praca nad prawem rzymskim toczy się w różnych ośrodkach na świecie. Jest szkołą myślenia prawniczego i także – myślenia historycznego. Formuje prawnika. Doświadczenie rzymskiego prawa wyrażają łacińskie paremie, które nie mając treści normatywnej, stanowią fundament dla kierunków myślenia i sposobów interpretacji przepisów. Ich obecność w europejskiej kulturze prawnej i orzecznictwie sądów polskich Franciszek Longchamps de Bérier badał, jeszcze jako doktor, w ramach programu realizowanego pod kierunkiem prof. Witolda Wołodkiewicza. Dodajmy, że paremie – jako sposób komunikowania uniwersalnych wartości w prawie – zostały zapisane na kolumnach nowego gmachu Sądu Najwyższego w Warszawie.

Franciszek Longchamps de Brier przyznaje, że w wyborze drogi naukowej duże znaczenie miały tradycje rodzinne: wywodzi się z rodu wielkich prawników. Ale też – jak mówi – trafił na wszystko w odpowiednim czasie, kariera układała się pomyślnie. Równocześnie z prawem studiował teologię na Papieskim Wydziale Teologicznym. Już na ostatnim roku studiów uniwersyteckich był asystentem-stażystą, w ciągu 3 lat obronił pracę doktorską i wygrał konkurs na stanowisko adiunkta na macierzystym wydziale prawa. Habilitacja w wieku 35 lat. To szybko, zważywszy, że 4 lata pochłonęło mu jeszcze seminarium duchowne, a potem dalsze związane z tym obowiązki duszpasterskie. Jesienią 2005 został profesorem. Jego publikacje naukowe dotyczą prawa rzymskiego, kanonicznego, wyznaniowego.

Naukowcy tej generacji podkreślają, że ich pierwszą szansą był pierwszy dłuższy wyjazd i nabranie wiary, że to od nich zależy, czy znajdą swoje miejsce w świecie uczonych. Paweł Koteja opowiada o badaniach w Górach Skalistych, o udziale w projekcie, który później stał się podstawą jego rozprawy doktorskiej. *Odwiedziłem wówczas 11 uniwersytetów w Kanadzie i USA, wygłaszałem referaty o swoich pracach. Byłem bardzo młodym człowiekiem, bez tytułów i stopni, a słuchało mnie z uwagą i dyskutowało kilkanaście – kilkadziesiąt osób, zajmujących się tą dziedziną. Uznali, że mam coś ciekawego do powiedzenia, a ja poczułem, że jestem traktowany jak członek międzynarodowej społeczności naukowej.* Umiejętność poruszania się w środowisku badaczy wyniósł ze swego macierzystego instytutu, którego pracownicy zawsze mieli kontakt z nauką światową. *Od początku nie napisałem żadnej pracy naukowej po polsku* – zaznacza Paweł Koteja. Jego praca magisterska była w dwóch językach. Publikuje w rozmaitych czasopismach naukowych i ma sporo cytaowań, jest też proszony o wykonywanie recenzji. Pochłania go nowy długoterminowy projekt. Jest to eksperyment z doбором sztucznym, prowadzony w ogromnej skali na większych zwierzętach i, co jest nowością, na zwierzętach dzikich, nornicach rudych. *Jestem na początku tej drogi, to musi trwać wiele lat, natomiast jeśli wszystko będzie postępowało po mojej myśli, to za kilka lat będę dysponował unikalnym narzę-*

dziem, które pozwoli potem na wykonywanie wielu różnych specyficznych testów i badań związanych z efektami doborów w różnych kierunkach.

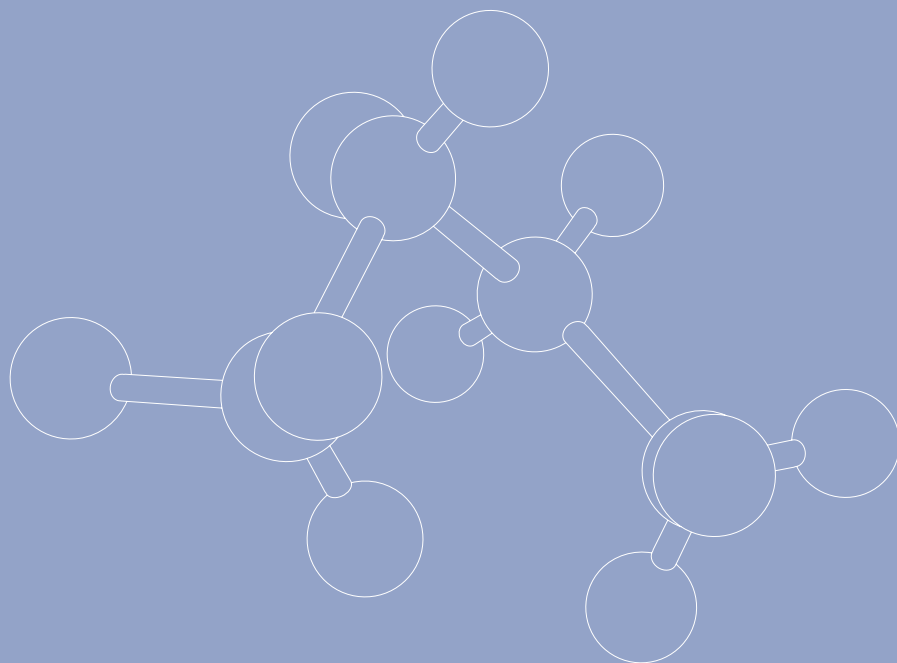
Prof. Koteja jest zadowolony ze swojej sytuacji i z tego, co robi. Młodszym kolegom jednak radzi, by byli bardziej mobilni, jest zwolennikiem modelu amerykańskiego: każdy etap rozwoju naukowego w innym miejscu. W polskich warunkach, przyznaje, jest to na razie praktycznie niemożliwe, jednak coraz powszechniejsze są staże zagraniczne przed doktoratem. *Dzięki przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej rozszerzyła się dla nas przestrzeń uniwersytecka, łatwiej o propozycje współpracy od zagranicznych zespołów naukowych zabiegających o unijne granty* – zaznacza dr hab. Jolanta Jura. Na razie musi dzielić czas między naukę i obowiązki rodzinne, ma dwójkę małych dzieci, ale w nieodległej przyszłości planuje kolejny wyjazd na staż zagraniczny. Chciałaby przenieść do Polski amerykańską organizację pracy naukowej; dzięki niej łatwiej i szybciej prowadzi się badania. Planuje powiększenie swojej grupy badawczej i podjęcie szerszej współpracy z ośrodkami międzynarodowymi. *A przyspieszenie karier młodych naukowców* – twierdzi – *wymaga rotacji etatów na uczelniach i w instytutach, to mobilizuje do twórczej pracy, stwarza młodym, zdolnym ludziom perspektywę awansu.*

Forum wymiany myśli i doświadczeń jest dla nich Klub Stypendystów Zagranicznych FNP, który chce działać na rzecz jakości nauki w Polsce. Paweł Koteja szczególnie nadzieje wiąże z ustanowioną niedawno przez członków tego stowarzyszenia nagrodą im. Artura Rojszczaka. Ten pomysł wykroczył już poza samą sprawę upamiętnienia tragicznie zmarłego kolegi filozofa. To nie ma też być nagroda za konkretne osiągnięcia naukowe. Chodzi o promowanie pewnych postaw wśród naukowców, wartości humanistycznych, umiejętności przekraczania barier między bardzo odległymi dziedzinami.

KRYSTYNA HANYGA

* Książka opublikowana została w 2004 r. w serii „Monografie FNP”, a następnie dzięki dofinansowaniu jej tłumaczenia na język włoski w ramach programu „Translacje”, ukazała się nakładem wydawnictwa CEDAM w Padwie.

APPENDIX TO THE ANNUAL REPORT

Our Beneficiaries: Accounts and Opinions

The following section is an abbreviated version of the texts included in the SUPPLEMENT (Appendix) on pp. 64-88, written by Polish science communicators and journalists. These articles present the outcome of a number of FNP programmes implemented throughout 2005, along with profiles of some of our prize-winners and grantees with a brief description of their future research projects and achievements to date.

HOW THE FNP'S MISSION DEVELOPED (1991-2006) (p.64)

The fifteenth year that is passing since the Foundation's inception provides a good opportunity to reflect on the complicated and difficult road the FNP has travelled to arrive at its definitive mission statement and achieve its present position. During those 15 years many changes, both economic and social, took place in our country and also in the Foundation's closest environment, within Polish science. All this had its impact on the crystallization of what we understood to be the essence of the Foundation's tasks, and on the search for the most effective programme forms to carry them out.

The Foundation's history really started in the autumn of 1989, when the necessity to reach a decision on allocating funds remaining from the closing down of the Central Fund for the Development of Science and Technology (CFRNiT) led to many different concepts being discussed at the highest decision-making level, concepts that originated from the then Committee for Science and Technical Progress, the Ministry of Industry and Trade as well as Sejm Committees. ... Fortunately, all these debates ended in a victory for those who supported the allocation of at least part of the leftover CFRNiT funds to establish a foundation that could take over some of the tasks of the closed-down fund. This was how the articles of association establishing the FNP came to be signed in December 1990.

At first the Foundation board included high-ranking officials from the state administration body called the State Committee for Scientific Research (KBN) that was being formed at the time. This meant the FNP was de facto a non-budget-financed department in a budget-financed institution, and carried out that institution's tasks. It was a dangerous arrangement, and had little in common with the idea of a foundation, something few were aware of at the time. This fact, and the still vivid traces of the aforementioned discussions, left a mark on the Foundation's first programme activities, where the priority was to finance scientific institutions, including financing research programmes. It was also perceived as effective to grant loans to research units for implementations. Some projects during this period were accompanied by the unrealistic belief that the Foundation's financial existence could be based on profits from direct investment in companies linked to research. One needs to remember that the Foundation's first board was also under extremely strong political pressure, the aim of which was to force it to transfer funds to purposes running contrary to the goals defined in the FNP statute. Fortunately, the board managed to resist this pressure.

These were the circumstances in which the Foundation started up its two very large competition programmes ... These were *Research into Children's Health Issues* and PONT (Help Science Now), which deserve a few words as they provided the Foundation with a lot of positive as well as negative experience which had a major impact on shaping the Foundation's programme policy in subsequent years.

The aim of the former programme, announced in mid-1991, was to provide supplementary funding for research, mainly in clinical medicine, which could result in more modern methods of treating and rehabilitating children. It was decided that the grant would mostly be earmarked for clinical and diagnostic equipment (e.g. 23 ultrasound scanners were purchased), while about 15% of the funds was used to help finance research and technical tasks.

The programme, on which almost 16 million zlotys was spent, ended in autumn 1993. There is no question that it fulfilled its strategic role, building the Foundation's position and prestige. Neither is there any doubt as to the noble idea behind it: to improve the standards of treating the youngest patients. By and large, though, it served to provide extra funding for the public health service rather than supporting research, as only some of the financed tasks were scientific.

The second programme mentioned above, PONT, was an emergency programme started in February 1992, soon after the announcement of the state mini-budget for the first quarter of that year, which assumed a substantial reduction of outlays on science. The programme was addressed mainly to those PAS institutes and research and development units that had run short of funds for their statutory activity. Under this programme, the Foundation was supposed to support that activity as well as financing R&D and investment projects. Aside from the approved budget for the year's programme, the FNP board assigned an additional 20 million zlotys (which at that time was the equivalent of approx. \$13 million) to this programme.

The expenses incurred on the PONT programme, given that the inflation rate at the time exceeded 50%, were in fact financed from the inflationary part of the profit, which contributed to a serious drop in the

real-term value of the Foundation's own funds. ... Haste in implementing the programme and ambiguous criteria for awarding grants meant its effectiveness was small, a fact that officials from the Supreme Chamber of Control (NIK) pointed out to the Foundation. Settling the accounts of the PONT programme lasted many years and was very difficult. ... The programme's implementation also showed the dangers resulting from ties between the Foundation's decision-making structures and state administration bodies.

With regard to smaller programmes implemented in that first period of the Foundation's operation, in general they were not preceded by any in-depth reconnaissance into the community's needs, and being based on unrealistic assumptions they mostly turned out to be substantively inappropriate and ended in failure...

From among the Foundation's earliest programmes, two soon gained the status of its flagship products and are continued to this day. They are the FNP Annual Prizes and the Domestic Grants for Young Scholars, proposed in 1992 by a member of the Foundation Council, Prof. Janusz Sławiński. They marked the beginning of the trend in the FNP's programme activity that consists in supporting scientists, which with time became the dominating trend.

The changes in the Foundation board that took place in autumn 1992* resulted in the personal union between the Foundation and the KBN being severed, which created conditions for far-reaching changes to be made in the form and scope of the FNP's activity. The Foundation gradually began transforming into a nongovernmental organization independent in its decisions and its programme. The most

important consequence of these changes was that the Foundation's mission was defined as *supporting only the best so they can become even better*, and it was decided that our grants would be addressed not to institutions, but to scientists and research teams recognized by the scientific community. Support for the statutory activity of research units or institutions was precluded, as we realized very early a truth that had been ignored in the times of People's Poland, namely that to have good science one needed to focus not on institutions and their administration, but on the best, most creative scholars working in fields of importance for the development of civilization and culture in Poland, and for the country's international prestige. One needed to focus on ensuring these people the proper conditions for research work. This change in the leading concept required substantial restructuring of the Foundation's programme profile, which took the new FNP authorities over two years – also because earlier obligations had to be fulfilled as well. The Foundation could effect this kind of change thanks to the independence it gained at this time.

As a result of this process, the main elements of the FNP's activity were defined, as reflected in the new provisions included in the statute in 1995 which remain in force to this day. They outline the Foundation's main statutory tasks, namely:

- promoting the best scientists by offering them grants and awarding them prizes;
- helping the most outstanding scholars by modernizing their research facilities (infrastructure, equipment);
- supporting the transfer of scientific knowledge into economic practice.

The proportions between amounts assigned by the Foundation for these main statutory tasks underwent more and more substantial change, the prevalent trend being a continued increase in the share of spending on grants at the cost of decreased spending on equipment (Fig. 1).

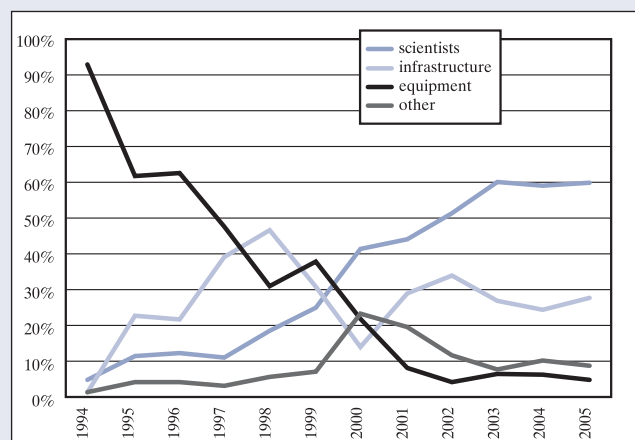

Fig. 1. Structure of the Foundation's statutory spending

In the early period, equipment purchases were absolutely the dominating item among the Foundation's programme spending. This was justified by the critical condition of outdated laboratory facilities at the time, which significantly limited the international competitiveness of Polish researchers. Equipment programmes were relatively easy to carry out and were suitable for quick implementation. For this purpose, every year from 1993, we selected one or two disciplines in which a competition was announced for the purchase of advanced research equipment. The choice of discipline was made on the basis of our own analysis of the scientific community's needs as well as an analysis of the trends appearing in world science, while remembering to ensure the maximum effectiveness of outlays made by the Foundation. We believed that concentrating our assistance on these selected, in our view most important, rather narrowly defined fields, we would contribute to substantial improvement of the equipment base and to desired qualitative changes in the research capacity of teams supported by the Foundation.

Practice confirmed this thinking was right. The first nominated discipline specified by the FNP was molecular biology (the BIMOL programme), followed by advanced materials (SEZAM), neurobiology (BRAIN), biotechnology (BITECH), human nutrition (NUTRIS), molecular diagnostics (DIAMOL), molecular crystals (MOLTEK) and several others. By the late 1990's the best laboratories to which we addressed our support were much better equipped, and we acknowledged that the Foundation had fulfilled its role in this respect. This was why we decided that this kind of spending would be gradually phased out, and support would be given to other, more critical fields. The final nominated discipline, in 1999, was immunology (IMMUNO programme). In total, the Foundation spent the substantial amount of 75 million zlotys on assistance for the nominated fields. Today, only a few percent of the Foundation's annual expenditure is used for equipment purchases.

The research apparatus problem notwithstanding, we also noticed the danger posed to research by long years of neglect in terms of infrastructure, especially at university-level schools. The first attempts to remedy this were made within the PONT programme (including the purchase of premises for the Warsaw University Archaeology Centre research station in Cairo). Subsequent activity aimed at infrastructure improvement was carried out through the ARCHIWA programme (2.4 million zlotys in 1992-1994), which not only provided grants for rescue, restoration or acquisition of archival resources but also featured investments in infrastructure. The implementation of this programme revealed the extremely poor condition of Polish scientific libraries which, particularly at universities, were neglected and passed over in development plans. This insight into the needs led us to establish the LIBRARIUS programme for libraries, on which the Foundation spent a total of 22 million zlotys in 1995-1999. Thanks to the FNP concentrating its funding on a strictly defined, narrow field, the programme turned out to be very effective and resulted in substantial improvement of the technical condition of scientific libraries in Poland.

Another barrier hampering the normal functioning of many research teams which we noticed were the work conditions. On many occasions, they went against even the most basic standards, which made it practically impossible for scientists to establish international collaboration. Following the example of the investment programme for libraries, in 2001 we decided to start up a several-year programme called MILAB, aimed at modernizing laboratory and workshop infrastructure. ... Initially this programme received many well justified applications, with the total amount of requested grants exceeding our financial capacity by an order of magnitude. In subsequent editions, the substantive quality of the applications worsened, and MILAB was ultimately closed in 2005. Almost 26 million zlotys was spent on it during those four years.

The other, smaller modernization programmes, to mention the now closed CERBER (securing valuable scientific collections), the still ongoing BIOS (protection of natural science collections), or the substantial financial aid provided to research units which suffered as a result of the flooding in 1998 – were mainly emergency-type programmes. Similar goals also lay behind the SUBIN emergency assistance programme, designed to serve various scientific initiatives and projects. However, applicants gradually started treating it as a fund for research apparatus renovations, which led us to recognize that its formula had been exhausted. The Foundation's new board decided as of 2006 to replace SUBIN with the NOVUM programme, substantially different in terms of goals and principles.

Out of all of the Foundation's tasks, however, the most important has been the broadly understood promotion of scientists, its forms constantly being developed. As mentioned earlier, the Foundation's

first grant programme, set up in 1992, was directly addressed to distinguished young scientists, but together with the parallel competition for the FNP Annual Prize, this had only a marginal 4% share in overall spending. Room for more extensive development of grant-awarding activity was created by restricting and phasing out other programmes run by the Foundation, dictated by the conviction that reform of the science sector in Poland would rely mainly on the intellectual quality of the new generation of scholars, and their opening up to the world. We were aware that the Foundation could play a major role in this, one also inspiring to others, even though it did not have huge funds at its disposal.

At first, small programmes were started up, encouraging foreign scholars to come to Poland on research visits. Then, from 1993, we began awarding postdoctoral grants to young scientists for 12-month traineeships at leading foreign centres. At the time, this was the first programme since before the war offering grants for foreign stays from Polish sources. To our surprise, it was sharply criticized by part of the scientific community, who accused us of supporting the “brain drain” by enabling the best young Polish scientists to go abroad (!). Of course these accusations were never confirmed by the facts, and a dozen or so people took advantage of the programme every year.

Since we had the opportunity to observe what was going on in Polish science quite extensively, we became more and more concerned about the condition of the young generation of scholars; the problem became truly critical in the mid-1990's. This is why, drawing up the Foundation's programme guidelines for the years 1998-2000 we decided – at the cost of other forms, chiefly equipment spending – to substantially increase the Foundation's drive to support the best young people in order to help them practise good science and show that they could find a place for themselves in Poland. To carry out this plan, we needed to establish new programmes. Meanwhile, practice shows that, contrary to competitions for equipment purchases, preparing a good grant program is hard to do in less than three years.

The first programme serving to implement the new policy was the Scholar Grants, introduced in 1998 and aimed at providing support to the most eminent established scholars as a means of forming a new generation of researchers – their younger collaborators. This programme caused a completely new quality to appear on the science market in Poland. The next step in developing the grant offering, achieved despite the Foundation's extremely difficult financial situation at the time, was supplementing the 12-month grants for young researchers with the possibility of extending them for another 12 months. Soon a grant system addressed to humanities scholars, enabling them to pursue enquiries in foreign archives, was also set up. A programme began for providing supplementary funding towards Polish scientists' participation in foreign conferences, and starting in 2003 – a programme under which young scientists returning from foreign research visits could apply for a subsidiary grant to improve and modernize their research facilities.

Early in 2000, expecting an influx of huge funds to the Foundation under the provisions of the law on privatisation, we designed a large programme aimed at increasing the mobility of research workers in Poland and supporting young scholars in their drive for scientific independence; as we all know, these two issues are among the fundamental barriers to the development of science in Poland. The Foundation's ambitious plans had to be curbed, however, when it turned out that the scale of funding obtained from privatisation was many times smaller than originally planned. Some of the ideas developed at the time were later used in two, necessarily much smaller programmes, namely the Domestic Visiting Fellowships introduced in 2002 and a new, pilot competition for grants for young scholars to cover the first stage of setting up their own teams (FOCUS programme), which is included in the plan for 2006.

Another major complement to this grant offering is the NESTOR programme, started up in 2003 after ten years of discussion and analyses, addressed to retired scholars and encouraging them to stay at a smaller research centre for a time, conducting research, giving lectures, etc. This is a means of allowing young scientists from units located far from the major scientific centres to directly meet and work with still active, eminent senior Polish scientists. Obviously, this kind of contact is immensely important for building the culture of science.

As a result of these gradual and long-term programme changes, which the Foundation introduced with a lot of thought, the share of funds awarded directly to scholars (as grants and prizes) in the Foundation's

total programme spending, which had accounted for just 4% in the first years of activity, since 2003 has stabilized at the current level of 60%.

It is worth noting that at present the Foundation's grant offering encompasses all stages of a scientific career. Moving to higher levels of such a career, it focuses more on supporting the fundamental obligation of professors, namely responsibility for educating their successors. The idea of this kind of activity, concentrating mainly on bringing up the young generation of scholars based on the criterion of excellence and implemented by means of a broad programme offering open to international cooperation, stems from the Foundation's concern for the future of science in Poland. Activities in this direction, continued and developed over the past 15 years, have become the fundamental element of the Foundation's mission. This does not mean an end to changes in the Foundation's programme structure – on the contrary, plans and forecasts for the coming years indicate that this trend will continue to be developed. Taking advantage of its flexibility and independence, the Foundation should constantly seek more and more effective solutions in order to achieve its goals, striving to meet the challenges facing science in Poland and in Europe.

Maciej W. Grabski

FNP President of the Board in 1992-2005

TREASURE HUNTER (p.71)

He wanted to translate French literature, but graduated in Mediterranean archaeology. Two years later he ended up in Egypt. In December 2005 a monograph on the research at the burial grounds at Saqqara brought Prof. Karol Myśliwiec the Foundation for Polish Science Prize, known as the 'Polish Nobel'. The winner talks to Anna Piotrowska.

Your discoveries are compared to Tutankhamun's tomb discovered by Howard Carter. How did you find the location of vizier Merefnebef's burial?

I decided to look through a ...rubbish tip.

A rubbish tip?!

Certain archaeologists, including the expert on the burial grounds at Saqqara Jean Philippe Lauer, were convinced that there was an ancient rubbish dump to the west of Djoser's Step Pyramid. They felt it wasn't worth doing any work there. I didn't believe that; according to Egyptian beliefs, the western side of the world was designated for the dead. I decided to have a look at the place, and in 1987 did my first research there.

What were the results?

Geophysical prospection (remote sensing), which lets one see inside the ground without digging it up, revealed numerous 'anomalies'. They occur where different materials meet, for example stone and brick. There were ancient structures of some kind beneath the sand at Saqqara! We conducted three probe digs, and it turned out to be an Egyptian necropolis used for the burial of the dead from the days of the Old Kingdom (2686-2160 B.C.) until Roman times (1st century B.C. to 4th century A.D.). I wanted to begin work at Saqqara the next year, but we didn't secure the funds. We only managed nine years later, in 1996.

What did you discover for it to become an archaeological sensation right away?

Mastabas of the great from the 6th dynasty, ruling towards the end of the Old Kingdom. The pharaohs' power was then beginning to wane. At the same time the royal dignitaries were growing in power, and they erected tombs just as wonderful as those of the pharaohs. The most wonderful burial place we have discovered belonged to Merefnebef, raised by the second pharaoh of the 6th dynasty to the rank of vizier. The pharaoh was an usurper who seized royal power for a few years. The vizier initially cut a modest tomb in the rock, but then began frantically extending it. He thus wanted to emphasise his social rise.

Does only the tomb testify to his ambitions?

There is other proof. He had as many as four official wives, represented repeatedly on the tomb's walls as harp-players. It would be like a Japanese man marrying four geishas. The vizier simply liked indulging. *But ultimately he didn't complete the construction of his tomb.*

No. After the lawful king – Pepi I – took power, Merefnebef's career was in ruins, and he himself probably died shortly afterwards. He didn't manage to complete the sepulchral chamber or the sarcophagus. In the underground part of the tomb we discovered a skeleton lying on the lid of a stone chest. It was probably that of our vizier. He had been thrown out of the grave by plunderers. Thanks to anthropological testing by Prof. Maria Kaczmarek we know that he was an incredibly handsome man, aged about 48.

At Saqqara you have already unearthed several hundred burial places from a variety of eras. But not only they have caused a stir in the academic world.

We made one of our greatest discoveries in the western part of the so-called "dry moat", in the quarries where the stone was taken for building Djoser's pyramid. There we came across a passage that took us to a rectangular chamber. Inside there were the bones of wild animals sacrificed to the god Seth, and somewhat deeper was an attribute of Seth's mortal enemy, Horus. This is the only such cult object to be discovered so far in Egypt – enormous wooden harpoon, over two metres long, possibly from the days of Djoser himself (about 2700 B.C.). The underground crypt he was found in was probably beneath a temple. Now we'll be wanting to investigate what's left of it.

Interview originally published in *Kaleidoscope*, No.2/2006, reprinted with the publisher's permission.

OUR IT SPECIALISTS DESERVE THEIR RENOWN (p.74)

Professor Roman Słowiński, winner of the Foundation for Polish Science Prize, talks to Izabela Redlińska.

Computer science is a relatively young science in Poland, so I suspect you are one of few specialists in this discipline who is a professor.

I don't know the statistics, but I admit there are few research units in Poland authorized to confer postdoctoral degrees (in practice, the title of professor) in computer science. Though this is what I obtained my postdoctoral degree in, I am a graduate of the Faculty of Electrical Engineering, specializing in automation. Other colleagues of mine have the same specialization, including Prof. Jan Węglarz and Prof. Jacek Błazewicz, with whom I set up the Institute of Computing Science at the Poznań University of Technology.

Surely computer science is not doing too badly in Poland?

I think the Polish computer science school deserves the great renown it actually enjoys in the world. It is worth remembering in particular the successes in the Computer Society International Design Competition held by the IEEE – in five editions out of six, teams from our university were in the first three. This is important because computer science is not just a discipline of science, but also technology. That's why it is encouraging that the strengths of Polish computer science are beginning to include advanced network, grid and portal technologies. Another strong point is algorithmics in a broad sense, including that which focuses on decision-making support. Unfortunately this has yet to translate into market success, but that does not depend on scientists.

You received the prize for developing a method of computer-aided decision-making based on incomplete data. What does it involve?

Today's computer users expect not only efficient data gathering and transmission, but also intelligent hints on how to reach interesting data and whether there are relationships between them. That is what my work is about. Let us consider this on the example of a company issuing thousands of ATM cards and processing the transactions made with these cards. Some of them are made with stolen cards. One needs to find the symptoms by which the computer system will be able to distinguish them. Another good field of application is medicine. Together with the team of Prof. Wojtek Michałowski from the University of Ottawa, I have developed a system for assisting diagnosis in children with abdominal pain, useful for general physicians on duty in hospital admissions.

Were you ever tempted to move abroad?

I have not lost out by staying in Poland. On the contrary. From the start here, I was able to work with a team of people with whom I forged a friendship. I have visited many research centres all over the world and I must

say that in terms of the possibilities of setting up research teams, it is better here than in the United States or Canada. Here, I have a 25-strong group of excellent specialists, over there professors usually have one or two PhD students. The prospect of going abroad tempted me during People's Poland perhaps. But I didn't want to leave my near and dear for a better car or flat. My father and my wife's father – both professors in Polish studies – were from the Columbus Generation [representatives of the young Polish intelligentsia at the time of the Nazi occupation], who were not favourites of the authorities in those times.

A professorship at age 37, and four children as well. How do you manage to reconcile scientific life with family life?
My family has always given me strength and motivation. I could not have achieved more if I had not had a family. My wife is unquestionably the co-author of my achievements. When my younger colleagues complain how hard it is to maintain a family from a scientist's earnings, I tell them this is only temporary.

Interview originally published in the daily *Rzeczpospolita*, No. 266, 15 November 2005, reprinted with the publisher's permission.

WE ARE PRODUCTS OF EVOLUTION (p.75)

Prof. Zofia Kielan-Jaworowska, a palaeontologist and recipient of the 2005 FNP Prize in the natural sciences and medicine, talks to Piotr Kieraciński.

When you were collecting the FNP Prize, you said palaeontological research results taught us humility. Is science linked in any way to wisdom?

If wisdom is linked to knowledge about the world around us, then science leads to it. We need to realize that our intellect has been developing for a relatively short time, and knowledge about the universe developed over a very brief period of the past 200 years. Our intellect is not enough to understand the universe. We are unable – something I find irritating – to imagine infinity, the fact that the world was always there, will always be there, and that it has no limits. This exceeds the capacity of our imaginations. The past 100 years have seen an unbelievably rapid development of information. Today a pupil at junior secondary school has wider knowledge about the universe than the greatest wise men from a few centuries ago...

Why do the results of palaeontological research on early mammals make one humble?

In our country, like everywhere in the world today, we are seeing a return to creationism and interpreting the world according to the notions created, for example, by shepherds from Mesopotamia 5,000 years ago. They had very scant knowledge of the Earth and the universe. Hardly any palaeontologist believes in the existence of the “intelligent project”. This runs against our experience. If it were not for palaeontology, the theory of evolution would remain just a hypothesis. We can find traces of life in the Earth's crust – sometimes very well preserved, sometimes with gaps. These results offer us knowledge on how life on Earth developed. This is hard proof of the existence of evolution. Studies on evolution show that human beings did not emerge as a result of some magical occurrence...

Where does the humility come from?

From the fact that we are nothing special. We are a product of evolution, just like all other living beings. Also our minds, which have us dominating over the rest of the world, are a product of evolution.

Does this also follow from your research on mammals?

Yes. On the basis of the remains of mammals from ancient periods of their development, we can observe how these animals' brains developed. And after all, our ancestors were among them...

I suppose that a breakthrough in your career came with your visits to Mongolia. I know that you brought back more dinosaur than mammal bones from there.

In terms of volume, certainly. Extracting the dinosaur – a sauropod – whose cast is on display at the Museum of Evolution at the Palace of Culture and Science in Warsaw, took a dozen or so people about six weeks. The place where the skeleton was found was high up on a steep sandstone slope that couldn't be reached by car. The mammal skeletons, on the other hand, were tiny. Digging them out was not a problem, but preparing a single skull sometimes took many weeks and was very difficult.

Writing the plans of the expedition to the Gobi Desert, did you know you would be searching for mammals, that this was your main interest?

Yes, I knew it by that time. Studying the evolution of mammals had been my dream for years, and a chance for it to come true appeared when we went to Mongolia. Mesozoic mammals had been discovered in Mongolia in the 1930's by expeditions from the American Museum of Natural History. The people from these expeditions found a few poorly preserved skulls on the surface and only described them very generally. Apart from being fascinated by dinosaurs, we carried on a very intensive search for mammals. *Your research has contributed greatly to a new classification of mammals.*

Contemporary placental mammals and marsupials (together known as true mammals) have very diverse teeth, which were the result of transformation from tribosphenic teeth (adapted to both cutting and crushing food) found in the oldest ancestors of these groups from the Cretaceous in the northern hemisphere. In 1997 Australian palaeontologists described a mammal mandible from the early Cretaceous from Australia, with three molars similar to tribosphenic teeth, and announced that placental mammals originated in Australia. Later the mandible of a mammal with tribosphenic teeth from Jurassic formations in Madagascar was also reported. Together with U.S. palaeontologists Prof. Richard L. Cifelli and Dr. Zhe-Xi Luo (a Chinese researcher living in the United States), we studied these teeth in detail and concluded that though the teeth found in mammals from the southern hemisphere have a tribosphenic structure, they are different from those found in the ancestors of true mammals. We published three successive papers on this, where we carried out a computerized cladistic analysis which involved finding the greatest possible number of shared features of the teeth and skeletons of the oldest and contemporary primitive mammals. On this basis, in a paper published in *Nature* in 2001, we offered the hypothesis that tribosphenic teeth came into being twice: earlier, in the Jurassic period in the southern hemisphere, in the group we called *Australosphenida* whose only contemporary representatives are the monotremes (oviparous mammals from the region of Australia), and a second time in the early Cretaceous in the northern hemisphere, in a group we called *Boreosphenida*. All contemporary and fossil true mammals (placental mammals and marsupials) belong to the *Boreosphenida*.

International cooperation and foreign language skills are very important elements of research work.

Learning languages is absolutely essential in scientific work. We are often helped with editing our English-language periodicals by our colleagues in the UK and United States. We have been conducting scientific cooperation on a very broad scale for years, I have taken part in many palaeontological expeditions, including in Sweden, the United States and Argentina. We have studied foreign fossil collections in palaeontology museums in other countries, often written joint papers with palaeontologists from a great many countries etc. ... Another example of cooperation is the attempt to re-create the flesh and appearance of ancient mammals. Probably the world's best expert on small mammal anatomy is Prof. Petr Gambarjan, an Armenian living and working in St. Petersburg. He has excellent knowledge of the musculature of contemporary small mammals, and was able to compare the skeletons we had prepared and described with the mammals living today. Based on these comparisons, in a joint project we reconstructed the musculature and appearance of mammals from 80 million years ago that had been collected in the Gobi Desert. ...

Excerpts from an interview published in *Forum Akademickie*, No. 1/2006, reprinted with the publisher's permission.

SHARING THE BEST (p.79)

Faithful to its motto, *supporting only the best so they can become even better*, the Foundation supports the humanities, where the measure of quality around the world is not necessarily equivalent to the measures applied at home. For decades, even centuries, we have been complaining that Polish literature and literary studies, Polish history and historiography (there are more examples) do not become a central part of the cultural resources of civilized humanity to the extent which they deserve. The main barrier is language. When educated Europe spoke Latin, our Renaissance poets were read at the courts and universities of many countries. Today, literary works need to be translated into national languages, and books in the humanities – into one of the official congress languages.

The cost of an academic book's market launch can also be a barrier, even if the author is well-known from earlier papers or appearances at international conferences. The FNP has decided to reduce this

barrier by expanding its existing activity for disseminating the achievements of humanities scholars in the *FNP Monographs* series.

Launched in 2004, the *Translations* programme enables writers of books in the humanities (including social sciences) to obtain funding to partially cover the cost of having them translated into one of the congress languages. There is one condition: the author has to have confirmation that a renowned foreign publisher is interested in publishing the work in question. This allows the grant-provider to gain an insight into the author's true presence in the mainstream of world historiography, literary studies, sociology, art history or other field, while authors gain a lasting consolidation of their international position.

This insight of those running the programme is important and worth promoting around the country, as it contradicts the stereotypes, still present in our thinking about ourselves, as to the particularity of the Polish humanities and as to how the debate of their representatives is limited to national issues and national complexes. Apparently there are fields of study where the final say on fundamental issues belongs to scholars from universities or institutes in Warsaw, Wrocław, Kraków etc. This is due to the sources found there, or to historical and cultural phenomena that were the most prominently visible on Polish territory but are of universal importance. One very good example is the work of Polish archaeologists in the Middle East, which has resulted in so many discoveries of valuable relics of civilization and art.

Thus, partial financing of translations can serve to supplement world learning with many an outstanding work ... suggesting new searches, containing the most important questions for a given field.

The two volumes presented below, selected from among those published recently by foreign publishers thanks to translations financed by the FNP, are definitely such works.

safe mirror

In the introduction to his book about the relations between the Jewish Enlightenment and Hasidism (*Oświecenie Żydowskie w Królestwie Polskim wobec chasydyzmu. Dzieje pewnej idei*, Warszawa 2003), author Marcin Wodziński, who has a postdoctoral degree, writes that he wanted ... *to contribute to understanding the more universal mechanisms of shaping and development of social phobias, the principles of building a stereotypical image of an opponent, and to explaining the importance of these elements for building the identity of the analysed group. The subject is all the more topical in that the prejudice of the lay community of contemporary Israel towards ultra-orthodox circles is still an important element in the life of this country, whereas it has its direct roots in the ideas and events which form the subject matter of the present work.*

Marcin Wodziński, born in 1966, is an example of a researcher whose interests lie on the borderland of several disciplines. A graduate of Polish Studies at Wrocław University, he already specialized in Jewish history and culture as a student. After his PhD, defended (*summa cum laude*) in 1995, he became head of the Centre for the Culture and Languages of Polish Jews at his home institute. He spent 2001-2003 visiting centres dealing with historical and contemporary Jewish issues. ...

People find the Hasids intriguing – every pilgrim visits their district in Jerusalem. ... Knowledge of the ideological foundation of both phenomena – Haskalah and Hasidism – is shallow (apart from groups of specialists). Marcin Wodziński's book follows their conflict from “prehistoric times”, as the writer calls them, i.e. from the last years of the gentry Republic, till the end of the modernization movement – Haskalah – or the natural end of the conflict in the late 19th/early 20th century. To specialists, this book brings a wealth of source materials from an area little was known about, as previous studies mainly covered Galicia. The Kingdom of Poland was different from the eastern territories mainly in the continued presence of the Enlightenment tradition of King Stanislaus II's Warsaw, in which Jewish circles played a major role, and in the fact that they had an impact on the modernization movement in the whole of Central and Eastern Europe. This latter consideration justifies the need to promote the book in English today, when – as the author says – the mechanisms according to which phobias and stereotypes hinder communication and sometimes even coexistence, are repeating themselves in quite different conditions of civilization. ...

Preparing the translation (*Haskalah and Hasidism in the Kingdom of Poland* was published by The Littman Library of Jewish Civilization, Oxford-Portland, Oregon, 2005), the author changed the subtitle from “A History of an Idea” to “A History of Conflict”, immediately defining the nature of the relation between Haskalah and Hasidism. He also added information about Polish territories, particularly the Kingdom of Poland in the 19th century, so that the book would make useful reading not only for specialists.

what we have, what we know

Slightly different considerations were behind the drive to publish a translation of the book by Warsaw University Professor Jerzy Miziołek, *Mity, legendy, exempla* (Myths, Legends, Exempla). The subtitle explains that the topic is “Italian Secular Painting of the Renaissance from the Collection of Karol Lanckoroński”. The title nouns refer to the content of the secular paintings to which the author has devoted his study.

The writer graduated in history, art history and Mediterranean archaeology from Jagiellonian University and the Pedagogical University of Kraków, probably without realizing that he shared that last field of interest with the hero of his future studies, Count Karol Lanckoroński. The count himself, a valued archaeologist in his time but better known as a great collector, takes up Jerzy Miziołek’s attention (an extensive chapter introducing the book’s topic) to a degree he well deserves as the creator of a unique collection of artworks thanks to which Poland now has one of the largest collections of Italian cassone painting, not counting Italy of course.

A reminder: in 1994 and 2000 Karol’s daughter Karolina Lanckorońska, a pre-war professor of the Jan Kazimierz University in Lviv, whose family foundation in Rome supports young Polish humanities scholars, offered independent Poland several hundred museum pieces (paintings, furniture, applied art) from her father’s Vienna collection, splitting them between Warsaw’s Royal Castle and Kraków’s Wawel. Kraków received some Renaissance paintings, including almost thirty dowry chest decorations from 1400-1530, and also chair backs and the “day beds” that were hung above benches in rich homes in Florence, Siena and other cities and residences in northern Italy.

The circumstances surrounding this magnificent donation lead our minds back to the times of enlightened and mighty patrons of the arts, of whom there were plenty in the Lanckoroński family which is recorded in Polish history through the figures of senators, chancellors, hetmans but also through funding churches, monasteries, and giving support to Jagiellonian University...

According to some theoreticians and philosophers, today’s academic world features a broad current of searching for universals that could help create a theory of culture common for the achievements and phenomena present today in the area described as the Euro-Atlantic civilization. ...

The book *Mity, legendy, exempla* is exactly this kind of attempt. The author analyses paintings from a single, not very great collection, those mythical scenes from the bridal chests of rich Italian townswomen, against the backdrop of themes from ancient legends, their subsequent adaptations, numerous variations circulating in Europe. This meticulous interdisciplinary comparative study brings extremely interesting results for the reader, and since it is about a unique painting collection that we have in Poland – the results are original both with respect to individual paintings and as a basis for generalizations.

Excerpts from an article by Magdalena Bajer

MARIJUANA AND TEA – MORE THAN JUST STIMULANTS (p.83)

It seems very romantic to work in a historic building located in an extensive park, especially in a room with a view onto the beautiful Branicki palace. There’s another way of looking at it, though: the building is not just historical but also in bad repair. The wind rushes into the laboratories through draughty windows. In winter the temperature hovers around 15 degrees Celsius. There is no way of ensuring stable conditions for carrying out experiments, or even the proper environment for complicated equipment sensitive to changes in humidity and temperature. The latter problem is one that some experimental units at the Medical University of Białystok (AMB) had to cope with.

A solution to the inadequate premises of the Departments of Experimental Physiology and Inorganic and Analytical Chemistry was to come from the MILAB programme announced by the FNP. The grant of

300,000 zlotys it provided allowed a complete refurbishment to be carried out in ten rooms 327.7 sq. m in area. ...

Conversion of the premises at both departments included a thorough renovation, complete with replacing doors, windows, heating and electrical systems, and fitting an effective ventilation system. *Now we can maintain standards that allow us to carry out state-of-the-art research*, says Prof. **Barbara Malinowska**, head of the Department of Experimental Physiology (ZFD), who applied to the FNP for a grant.

The renovated premises house state-of-the-art apparatus for comprehensive assessment of circulatory system functions. The transducers for evaluating the contraction activity of isolated blood vessels were made by a Białystok manufacturer. The equipment can also be used for studying isolated human lung vessels. Prof. Malinowska's team study the physiology and pharmacology of the circulatory system. One of the topics currently being researched concerns cannabinoids – substances found in the cannabis plant. Endocannabinoids are also found in the human body. Their main and best-researched representative is anandamide which reduces blood pressure. Its concentration in blood plasma grows rapidly in some pathological states, including septic shock and cirrhosis of the liver in humans. The research carried out at the ZFD suggests a number of potential sites of action of synthetic or endogenous cannabinoids on the circulatory system. It has proved that their sensitivity weakens in septic shock, and anandamide leads to a strong widening of human lung blood vessels. *This is very promising research*, says Prof. Malinowska. *It gives hope for finding a new site of action for drugs. ...*

Ten years ago Prof. Malinowska and German scientist Prof. Eberhard Schlicker showed that the heart rate of a rat was very strongly and lastingly stimulated by atypical β -adrenergic receptors. It turned out, as proved in the UK, that a similar mechanism existed in the human heart. ... The ZFD team is the only one in the world to assess the function of atypical β -adrenergic receptors of the heart *in vivo*, on a rat. It is also the only group seeking new compounds that could stimulate or suppress these structures in the heart. The compounds are synthesized by the group of Prof. Katarzyna Kieć-Kononowicz from the Department of Technology and Biotechnology of Drugs, Collegium Medicum, Jagiellonian University in Kraków; their affinity to β -adrenergic receptors is studied at the Institute of Pharmacology and Toxicology, University of Bonn, and the functional research on animals is conducted in Białystok.

Prof. Malinowska's team has long been working with German scientists from the University of Bonn's Institute of Pharmacology and Toxicology – Prof. Eberhard Schlicker* and Prof. Manfred Göthert, head of the institute and president of the Federation of European Pharmacological Societies. The importance of the Polish-German research is proved by the fact that it is often quoted in world-wide literature. Thanks to the Alexander von Humboldt Polish Honorary Research Fellowship granted to him by the Foundation for Polish Science, Prof. Göthert will soon begin research in Białystok. *If it were not for the laboratory conversion, we would not have anywhere to invite him and offer him the proper work conditions*, says Prof. Malinowska.

Another beneficiary of the same FNP grant is the AMB's Department of Inorganic and Analytical Chemistry headed by Prof. **Elżbieta Skrzydlewska**. Using state-of-the-art apparatus, including fluid chromatographs, spectrophotometers and spectrofluorimeters, her group studies the effects of oxidative stress. It is known that in pathological states and during ageing, excessive generation of free radicals takes place among other things. Intensified free radical production also accompanies the metabolism of many xenobiotics, including some cancer drugs. Prof. Skrzydlewska's team assesses the effects of over-production of active radicals by studying the modifications to lipids and proteins caused by free radicals. To help the body fight against free radicals, various medications and potential medicines with anti-oxidation properties are produced, and their efficacy is studied by Prof. Skrzydlewska's colleagues. *Our diet includes substances that have a beneficial anti-oxidation effect*, says Prof. Skrzydlewska. These include some varieties of tea. *We have proven beyond a doubt that not only green tea but also black tea causes an anti-oxidation effect*, the scientist adds. It turns out that compounds found in this popular beverage have an anti-oxidation effect, an important discovery given that over two-thirds of the human population drink tea, providing the body with natural anti-oxidants. ...

Prof. Skrzydlewska emphasizes that the laboratories were renovated and modernized thanks to the Foundation's grant, significantly upgrading the scientists' workplace and the conditions for conducting experiments on animals. Prof. Skrzydlewska hopes this new environment will be conducive to even more intensive research work.

Piotr Kieraciński

*In March 2006, Prof. Barbara Malinowska together with Prof. Eberhard Schlicker were awarded the prestigious COPERNICUS Award, conferred by the FNP and DFG for outstanding scientific achievement to one Polish and one German researcher cooperating with each other.

NEW-GENERATION CAREERS (p.86)

They are a new generation of scholars. They began their scientific careers at a breakthrough time, when things were becoming obvious that had not been obvious before 1989: opening up to the world, foreign trips, competing in international programmes. They took their opportunities, including those offered by grants from the Foundation for Polish Science. They obtained their postdoctoral degrees at age 35 on average, some of them are already professors.

In Poland a professorship comes rather late, the average age of scholars obtaining a postdoctoral degree is usually 40. Polish science is strongly hierarchical, which means young scientists are in a weaker position. Some university professors, however, are predicting a boom in rapid academic careers, especially in the exact sciences. A professorship not long after 30 will not be so rare any more. Today, the "record-holder" is Prof. Tomasz Jan Łuczak from the Adam Mickiewicz University in Poznań, who obtained the title of mathematical sciences professor at age 31, and received the FNP Prize in 1997. In the humanities, the road to the upper rungs of a career is longer.

Talent, a passion for research, devotion to science are necessary, but to achieve success it is good to have someone who will help you define your goals, mobilize you to overcome the first obstacles. These are the masters, scholars who do not treat their younger colleagues as dangerous rivals, but really want these followers to surpass them. *I owe the fact that I am here, conducting this kind of research, to a meeting with a man who fascinated me, becoming first my master and then my friend, who is still my friend today,* says Prof. Paweł Koteja from the Department of Ecosystem Studies at the Institute of Environmental Sciences, Jagiellonian University in Kraków. His master is Prof. January Weiner, whom he met early on during his university studies, and when he discovered the charms of evolutionary biology and ecological physiology thanks to his mentor, that was the direction he took, giving up molecular biology as a career.

Prof. Fr. Franciszek Longchamps de Bérier from Warsaw University's Faculty of Law and Administration considers his first master to have been the late Prof. Henryk Kupiszewski, who convinced him during his first student year that Roman law was genuine learning, and in his second year got him thinking about the topic of his doctoral dissertation. *You have to show people the prospects, explain the goals. I try to apply this principle, being the head of PhD studies since October 2005; I think the role of a professor is to organize other people's academic lives.*

Dr. Jolanta Jura, a lecturer of the Department of Cell Biochemistry at the Faculty of Biotechnology, Jagiellonian University, completed her university course in biology at the Nicolaus Copernicus University in Toruń. There was no human genetics department there, and that was what interested her the most, so she decided to look elsewhere for someone directly involved in such research. She ended up at the PAS Institute of Human Genetics, supervised by Prof. Roman Słomski, who later was also the thesis supervisor for her dissertation. *Practically the entire time, I have been involved in identifying genes, analysing genes, anything connected with the molecular foundation of various diseases. At first these were typically genetic human diseases linked to damage to a single gene. Today I am studying genes responsible for inflammations.*

The breakthrough time that gave momentum to Jolanta Jura's career was an almost 24-month research visit to the Brigham and Women's Hospital, Harvard Medical School in Boston. The visit was made possible by an FNP grant. Thanks to contacts with Poznań physicians dealing with tuberous sclerosis, she went there with her own DNA samples isolated from the blood of people suffering from the disease, and with some experience in mutation analysis. After a year, her Boston Supervisor Prof. David Kwiatkowski

awarded her a scholarship to extend her stay. *The results I obtained there allowed me to prepare my postdoctoral dissertation very quickly. This was a very important moment, because people who don't go on foreign visits usually take 10 or even more years after their PhD to complete their postdoctoral degree. It took me 6 years, which meant I had a postdoctoral degree at age 33. This is a breakthrough in scientific life.*

Prof. Paweł Koteja is involved in evolutionary biology, in general research. *I am especially fascinated by the evolution of endothermy. ... Prof. Koteja admits that the second of his longer visits, to the University of Wisconsin-Madison in the United States, partially financed from an FNP grant, contributed to a shift in his interests: he began studying quantitative genetics applied to problems of physiological ecology. That visit encouraged me to gather all available strength and means to begin research on a great scale, spread over many years, which could provide more general answers. I left here as a young scientist doing various things at someone else's side, but returned as an independent scholar with my own research programme which I successfully launched.*

Franciszek Longchamps de Bérier began his series of foreign visits with 12-month law studies at Georgetown University in Washington. He received a scholarship from Zygmunt Nagórski, through the Alumni Club of the Stefan Batory Secondary School in Warsaw from which he had graduated with honours. *These studies expanded my horizons incredibly*, emphasizes Prof. Longchamps de Bérier, explaining how he was shaped by the discourse in U.S. law, the way in which norms and decisions were reached in court rulings. He uses that knowledge to this day in his university seminars on freedom of speech and religious freedom in the United States. *With my students, we analyse successive rulings of the U.S. Supreme Court, in English. These classes are also available to foreign students.* Visits to Naples and Trier within the TEMPUS programme, as well as a visit to Padua thanks to a grant from the FNP, allowed him to conduct searches in the best libraries, gather materials and, very importantly, establish contacts with local professors, contacts that continue to yield joint papers, seminars, projects. He published his dissertation *Fideikomis uniwersalny w klasycznym prawie rzymskim* (Universal Fideicomiso in Classical Roman Law), on the trust bequest, in Italian. The basis for his postdoctoral degree was his book on malpractice in the light of Roman private law. ...

Franciszek Longchamps de Bérier admits that family tradition had a major impact on his choice of academic career: he comes from a family of great lawyers. But also, he says, certain things happened at the right time, his career progressed successfully. Parallel to law, he studied theology at the Papal Faculty of Theology. He became a professor in autumn 2005. His scientific publications deal with Roman law, Canon Law and law concerning Church-State relations.

Scholars from this generation emphasize that their first opportunity came with the first longer foreign visit, and with gaining confidence that it was up to them to find their place in the academic world. Paweł Koteja describes his research in the Rocky Mountains, taking part in a project that later formed the basis for his dissertation. *I visited 11 universities in Canada and the United States at the time, delivering lectures about my research. I was a very young man, with no titles or degrees, but people listened carefully and the discussion involved between a dozen and several dozen people dealing with the same field. They decided I had something interesting to say, and I felt I was being treated as a member of the international scientific community. ...*

Prof. Koteja is happy with his situation and with what he is doing. But he advises his younger colleagues to be more mobile; he is a supporter of the American model: every stage of academic development spent in a different place. In Polish conditions, he admits, this is practically impossible at present, but foreign research visits before a PhD are becoming more common. *Thanks to Poland's European Union accession, the university space has expanded for us, it is easier to find proposals of collaboration from foreign research teams applying for EU grants*, says Dr. Jolanta Jura. ... She would like to transfer the U.S. academic work organization to Poland, as it means easier and quicker research. She plans to expand her research group and undertake broader cooperation with international centres. She says that acceleration in the career paths of young scientists requires rotation of jobs at universities and institutes, as this mobilizes people to creative work, and creates prospects for promotion for talented young people.

Excerpts from an article by Krystyna Hanyga

SPIS TREŚCI CONTENTS

RAPORT ROCZNY 2005

O Fundacji	3
Władze FNP/ <i>FNP Authorities</i>	4
List Przewodniczącej Rady Fundacji	6
List Prezesa Zarządu	7
Działalność programowa Fundacji	10
Skrócone sprawozdanie finansowe i opinia biegłego rewidenta	35

ANNUAL REPORT 2005

About the Foundation	44
A Letter from the Council Chairperson	44
A Letter from the President of the Board	46
FNP programmes in 2005	47
Abridged Version of the Financial Statements and the Independent Auditor's Opinion	55

SUPPLEMENT: *O naszych beneficjentach – relacje, refleksje*

<i>Kształtowanie się misji Fundacji (1991-2006) – Maciej W. Grabski</i>	64
<i>Łowca skarbów – Anna Piotrowska</i>	72
<i>Nasi informatycy zasługują na renomę – Izabela Redlińska</i>	74
<i>Jesteśmy wytworem ewolucji – Piotr Kieraciński</i>	75
<i>Najlepszym się dzielić – Magdalena Bajer</i>	79
<i>Marihuana i herbata – nie tylko używki – Piotr Kieraciński</i>	83
<i>Kariery nowej generacji – Krystyna Hanyga</i>	86

APPENDIX: *Our Beneficiaries – Accounts and Opinions*

<i>How the FNP's Mission Developed (1991-2006)</i>	90
<i>Treasure Hunter</i>	94
<i>Our IT Specialists Deserve their Renown</i>	95
<i>We Are Products of Evolution</i>	96
<i>Sharing the Best</i>	97
<i>Marijuana and Tea – More than just Stimulants</i>	99
<i>New Generation Careers</i>	101

Tłumaczenie na język angielski (z wyjątkiem str. 56-62)/*Translated (except pp. 56-62) by Joanna Dutkiewicz*

Opracowanie graficzne/*Layout*: Eliza Nadulska

Redakcja/*Editing*: Barbara Kosińska

Zdjęcie na okładce: Fragment hieroglificznej „listy ofiar” na ścianie grobowca dostojnika z czasów VI dynastii (ok. 2300 p.n.e.), odkrytego w Sakkarze (Egipt) przez polskich archeologów pod kierunkiem prof. Karola Myśliwca, fot. Maciej Jawornicki

Zdjęcia/*Photos*: Mikołaj Grynberg (str. 5), Adam Hayder (str. 12, 18, 21), Katarzyna Sagatowska (str. 27), Paweł Całka (str. 65), Maciej Jawornicki (str. 71-72), Zbigniew Kość (str. 73), Wojciech Druszcz (str. 75), Anna Worowska (str. 84-85), ponadto zdjęcia z archiwów: Akademii Medycznej w Białymstoku (str. 24), FNP (str. 30), Instytutu Paleobiologii PAN (str. 77).

FUNDACJA NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ
THE FOUNDATION FOR POLISH SCIENCE

ul. Grażyny 11, 02-548 Warszawa, tel.: (22) 845-95-01, fax: 845 95 05
e-mail: fnp@fnp.org.pl <http://www.fnp.org.pl>